

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Projev gotiky v sakrálním prostoru regionu Blatensko

Bc. Jitka Kloučková

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

Projev gotiky v sakrálním prostoru regionu Blatensko

Bc. Jitka Kloučková

Vedoucí práce:

Mgr. Petra Hečková, Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017 .....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Petře Hečkové, Ph.D za cenné rady, podporu a věcné připomínky při vypracování diplomové práce.

Poděkování Biskupství českobudějovického (jmenovitě pan Ing. Arch. Pavel Výborný) za povolení pořízení fotodokumentace v interiéru staveb a správcům farnosti za povolení přístupu do vybraných kostelů – P. ThLic. Marcin Alexander Piasecki, P. Mgr. Petr Misař, P. Mgr. Robert Konrad Paruszewski.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Sakrální prostor.....	6
3	Gotická architektura.....	8
4	Blatensko	13
5	Jan Pavel Hille	16
6	Blatná.....	18
6.1	Kostel Nanebevzetí Panny Marie.....	21
6.1.1	Architektonický popis.....	28
6.1.2	Interiér.....	32
6.1.2.1	Hrobky a náhrobní kameny	42
6.1.3	Zvonice	46
6.1.4	Okolí kostela s kaplí sv. Michala.....	49
7	Kadov.....	53
7.1	Kostel sv. Václava.....	54
7.1.1	Architektonický popis.....	56
7.1.2	Interiér.....	57
7.2	Neogotická hrobka rodiny Linkerů	60
8	Bělčice	61
8.1	Kostel sv. Petra a Pavla.....	62
8.1.1	Architektonický popis.....	66
8.1.2	Interiér.....	68
8.2	Zvonice.....	69
9	Újezdec	71
9.1	Kostel sv. Voršily.....	72
9.1.1	Architektonický popis.....	73
9.1.2	Interiér.....	74
10	Kocelovice	76
10.1	Kostel sv. Bartoloměje	76
10.1.1	Architektonický popis.....	78
10.1.2	Interiér.....	79
11	Závěr.....	82

12	Resumé.....	85
13	Seznam použité literatury a zdrojů	86
14	Seznam příloh	91
15	Příloha.....	94

1 Úvod

Na území jihočeského regionu Blatenska, se nachází množství sakrálních památek. Pro předkládanou práci byla provedena selekce těchto staveb, ve které bylo provedeno sledování gotiky v sakrálním prostoru a v návaznosti na to, bylo zaznamenáno, jak se tento gotický sakrální prostor s postupem staletí dále proměňoval a doplňoval o nové formy odpovídající potřebám liturgie. Změny byly iniciovány donátory přestaveb či správci staveb, kdy sakrální prostor mimo svoji liturgickou funkci, představoval předmět reprezentace daných osob. Tento původně středověký, sakrální gotický prostor má svoji hodnotu i v dnešní společnosti. Je ukazatelem urbanistického a historického vývoje místa, na kterém se stavba nachází. Církevní stavby jsou nedílnou součástí krajiny a dnešní konzumní společnost by neměla opomíjet význam sakrálního prostoru. Sakrální prostor je nositelem dějin a hodnotným prvkem každé společnosti.

Práce by měla přispět ke zvýšení regionálního povědomí. Čtenáři by měl být přiblížen architektonický vývoj a podoba vybraných staveb. Měl by získat kulturní povědomí o vybraných památkách ve svém regionu. Neoddělitelnou součástí historie samotných památek je historie daného místa, která je v práci též zahrnuta. Historický popis je vždy pojat s ohledem na církevní problematiku.

Mimo gotické prvky byly kritériem výběru památek pro diplomovou práci hranice Svazku obcí Blatenska, jenž sdružuje zdejší obce, a zároveň hranice města Blatná jako obce s rozšířenou působností. Tyto hranice spolu korespondují na východní, severní i západní straně. Jižní hranice Svazku obcí Blatenska dosahují větší vzdálenosti než hranice obce s rozšířenou působností. Přičemž západní a severní ohraničení regionu je shodné dále s krajskou mezí. Gotický sloh jako prvek pro sledování byl vybrán zejména z důvodu přítomnosti pozdně gotického kostela v centru regionu; v centru města Blatná. Tento kostel si jako jediný na Blatensku zachoval svoji gotickou podobu. Další stavby byly v průběhu staletí často barokizovány, přesto v nich lze projev gotiky zaznamenat.

Sakrální památky uvedené v práci jsou v menší či větší míře dodnes nositeli gotické podoby. Stavba, které v práci není věnováno většího prostoru, je kostel sv. Petra a Pavla v Zábouří u Blatné, který byl původně pozdně románskou stavbou. Předpokládá

se, že z raně gotické přestavby se dochovala část obvodového zdiva lodí a presbytáře. Pozůstatkem mohla být i zazděná gotická okna v jižní a severní stěně lodí. Ty v dnešní době nejsou patrná a doložení gotických prvků je zde pouze na úrovni hypotéz.¹ Hypotézu nelze považovat za relevantní - z toho důvodu nebyl kostel sv. Petra a Pavla do práce zařazen. Přesto, že informace nejsou ověřeny, *Umělecké památky Čech* zmiňují tento kostel jako raně gotický s působením cisterciácké huti. Za pozdně gotickou je zde považována křížová klenba v presbytáři, kde nad závěrem vybíhají dva paprsky.² V současné podobě je tato stavba přestavěna v barokním slohu a na vyvýšeném místě nad obcí tvoří neoddělitelnou část místní krajiny.

Následující tři středověké sakrální památky byly v průběhu staletí zbourány a na jejich místě byly postaveny barokní stavby. Kostel sv. Mikuláše ve Lnářích pocházel ze 14. století. První písemná zmínka je datována do roku 1356. Jednalo se o jednoduchou stavbu s pravouhlym presbytářem. Ke zděnému kněžišti byla připojena dřevěná budova, ve které se věřící scházeli k bohoslužbám. Součástí tohoto kostela byl hřbitov a dřevěná zvonice. Kostel začal chátrat, a z důvodu postavení nové sakrální stavby - kostela Nejsvětější Trojice, začali věřící navštěvovat kostel nový. Technický stav prvního kostela ve Lnářích se stal havarijním. Byl stržen a na jeho místě byl roku 1735 vystavěn barokní kostelík.³ Nicméně ani poté nebyl hojně využíván ke svým účelům. Věřící navštěvovali kostel Nejsvětější Trojice, ke kterému byl přistavěn klášter. V roce 2002 byl nepoužívaný kostel zasažen ničivými povodněmi. Kamenná podlaha byla zničena, z oltářů zbyla jen torza. Kostelní lavice jsou v současné době složeny v prostoru kněžiště. Interiér se nachází v havarijním stavu. Loď kostela je stažena kovovými táhly, strop zcela chybí, je viditelný krov.⁴ Z exteriéru kostel vypadá značně lépe.

O posledních dvou kostelích, které zde budou krátce zmíněny, nejsou zachovány žádné podrobnější informace. Doložena je jen jejich existence. Lze však usuzovat jejich typickou gotizující podobu. Důvodem zmínky v této práci je další osud místa, na kterém dnes stojí významné barokní stavby regionu. Prvním místem je obec Paštiky s kostelem sv. Jana Křtitele, který je filiálním kostelem Blatné. O této stavbě se hovoří jako o „barokní perle Blatenska“. Kostel byl postaven podle návrhu Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Podrobněji o této stavbě hovoří Jindřich Šámal v publikaci *Kostel*

---

¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Záboří, kostel sv. Petra a Pavla.

² UPČ 1982, s. 319.

³ Majer 1923, s. 12-13; s. 73.

⁴ NPÚ ú.o.p. ČB, Lnáře, Kostel sv. Mikuláše.

sv. Jana Křtitele v Paštikách u Blatné. Publikaci zpracoval na základě referátu V. Birnbauma.⁵ V této útlé brožurce Šámal krátce poznamenává několik údajů k původní gotické stavbě. Kostel měl být vystavěn na přelomu 14. a 15. století. Externí podoba známa není, interiér měl obsahovat tři oltáře a věž dva zvony. Shodně jako v současné době, se ve středověku kolem kostela rozprostíral hřbitov s kostnicí a celý areál byl obehnán hřbitovní zdí.⁶ Technický stav gotického kostela se stal havarijním do té míry, že jej podpíraly opěry, aby nedošlo k samovolnému zřícení stavby. Kostel byl roku 1746 strhnut.⁷ (Tak uvádí databáze nemovitých památek Národního památkového ústavu). Jiné zdroje uvádějí rok 1747, či 1614.⁸ Druhým místem, kde se v minulosti nacházel gotický kostel, který byl později zbořen, je město Sedlice. V současné době se na místě původní sakrální stavby nachází barokní kostel sv. Jakuba Většího. První zmínka o středověké stavbě pochází z roku 1358. I zde lze usuzovat podobu typicky gotickou. Nynější barokní kostel je hodnotný zejména pro zachování barevné malby z roku 1902, kdy interiér stavby byl vymalován v tzv. beuronském stylu.⁹

Z práce byl též vyjmut kostel Nejsvětější Trojice v Černívsku pocházející ze 14. století. Tato stavba roku 1722 prošla výraznou barokní přestavbou a v dnešní době je zde projev gotiky (jak v rámci samotné stavby, tak v pramenech a literatuře) téměř nedohledatelný. Odkaz na gotiku lze najít pouze v interiéru kostela, kde hlavní oltář sv. Kříže je doplněn gotickými sochami sv. Barbory, Kateřiny a sochou Madony.¹⁰

K tématu sakrálních památek na Blatensku dosud nebyla vydána žádná podrobnější shrnující publikace. Jednotlivé stavby jsou zahrnuty ve čtyřsvazkovém díle *Umělecké památky Čech*,¹¹ které byly výchozím bodem pro uvedení do problematiky regionálních staveb. O obcích se dále vždy krátce zmiňuje publikace *Blatensko a Březnicko: obraz poměrů přírodních, historických, místopisných, školských a národopisných prací učitelstva*¹² uspořádaná Josefem Siblíkem roku 1915. Zde se podobně jako v souboru *Umělecké památky Čech* jednalo o informační a komparační zdroj. Signifikantním zdrojem pro psaní této práce byly evidenční karty¹³ Národního

---

⁵ Šámal 1934, s. 47.

⁶ Tamtéž, s. 4-5.

⁷ NPÚ ú.o.p. ČB, Paštiky, kostel sv. Jana Křtitele.

⁸ Šámal 1934, s. 5.

⁹ NPÚ ú.o.p. ČB, Sedlice, kostel sv. Jakuba Většího.

¹⁰ UPČ 1977, s. 185.

¹¹ UPČ 1977-1982.

¹² Siblík 1915.

¹³ Evidenční karta nemovité kulturní památky, uloženo v regionální kartotéce NPÚ ú.o.p. v ČB.

památkového ústavu, které zaznamenávají jednotlivé stavby. Primárním zdrojem kapitoly k sakrální stavbě v Blatné byla publikace *Blatná: Děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie*¹⁴ vydaná k 500. výročí znovuvysvěcení místního kostela Nanebevzetí Panny Marie. Významným zdrojem informací byly též záznamy Msgre. Jana Pavla Hilleho z doby počátku 20. století. Materiály, které nebyly publikovány, jsou uloženy ve Státním okresním archivu Strakonice.¹⁵ Každá kapitola praktické části je převážně syntézou samostatné práce v terénu, materiálů NPÚ a dalších místních zdrojů.

Výchozím bodem pro zpracování tématu byl terénní průzkum. Nejen historické stavby je třeba vždy prvně osobně prohlédnout a poté téma zpracovat. Téměř všechny řešené kostely jsou veřejnosti externě přístupné. Pro navštívení jednotlivých staveb mimo bohoslužeb byla zapotřebí domluva s místními správci farnosti. Z důvodu pořízení fotodokumentace interiéru byla podána žádost Biskupství českobudějovickému. V žádosti byl uveden důvod pořízení fotodokumentace. Žádosti bylo vyhověno, nicméně s ohledem na téma bádání bylo zakázáno detailní focení mobiliáře. V rámci vypracovávání práce, byla dále provedena archivní rešerše, jež se týkala zejména Osobního fondu Jana Pavla Hilleho. Byla použita komparace poznatků získaných z literatury a empirických poznatků. Části práce jsou výsledkem deskripce a umělecko-historického popisu. V příloze je uvedena fotografická dokumentace, která je z převážné části samostatnou prací autorky. Fotografie byly pořizovány od července 2016 do února 2017. Některé současné fotografie jsou doplněny fotodokumentací pocházející z období kolem roku 1900. Tyto snímky pořízené J. P. Hillem byly poskytnuty badatelnou fungující při Městském muzeu Blatná.

Předkládanou diplomovou prací lze rozdělit na dvě části. První výhradně teoretická část je úvodem do problematiky. Zabývá se pojmy jako sakrální architektura a gotika. Je zde zmíněn počátek gotického slohu, se zaměřením na oblast jižních Čech. V těchto úvodních kapitolách je také představeno Blatensko z hlediska jeho historického vývoje a současné podoby. Krátkým exkursem této diplomové práce může být kapitola věnovaná osobě Jana Pavla Hilleho, který je autorem záznamů o regionální historii a zároveň autorem jedněch z nejstarších místních fotografií (kolem r. 1900). Některé z nich jsou uvedeny v příloze práce a jsou komparovány se současným stavem.

---

¹⁴ Červenka – Lavička 2015.

¹⁵ Státní okresní archiv Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille (dále jen SOkA Strakonice OF J.P.Hille)

Stěžejní část práce je kombinací teorie a terénního výzkumu. V pěti kapitolách je zde představeno pět obcí se sakrálními památkami, které jsou v různé míře nositeli projevů gotiky. Každá kapitola je rozdělena na informace o obci, historické informace o dané stavbě a dále následuje architektonický popis exteriéru a interiéru objektu. Největší rozsah zaujímá kapitola Blatná. Zdůvodněno je to největší obcí a centrem řešeného regionu, a zejména zachováním pozdně gotického kostela Nanebevzetí Panny Marie.

2 Sakrální prostor

Chápání sakrálního prostoru se mění, jak v konkrétní historické epoše, tak v různých částech světa. První společnosti ke své víře neutilizovaly pro tento účel speciálně vystavěné stavby; za posvátné považovaly veškerý okolní svět. Z tohoto důvodu mohly být rituály prováděny na kterémkoli místě. Se sociálním vývojem docházelo ke stavbám konkrétně určeným k uctívání Boha či Bohů. Stavěly se pyramidy, chrámy, kostely. V některých zemích se sakrální stavby zbourají a následně postaví nové. Je to odkaz na věčnost, která je zde znázorněna neustálým ničením a obnovováním. Jedná se o dřevěné svatyně japonského šintoismu či některé střeoaamerické chrámy. „*Posvátnou architekturou se lidé pokoušejí dostat se blíž k božstvu vytvořením speciálního prostoru, který má uchovat tento mocný a drahocenný kontakt.*“¹⁶ Touto větou začíná úvod k publikaci *Posvátné stavby*.

Rok 313 je rokem uznání křesťanství jako oficiálního náboženství. Od té doby se věřící začali scházet ve veřejných stavbách namísto svých domů. Křesťanské stavby byly výrazem symboliky. Půdorys latinského kříže odkazoval na Kristův kříž. Věřící k oltáři umístěného při východní straně přistupovali dlouhou lodí, jež je symbolikou Kristova života. Přístup od západu k východu poukazuje na cestu od menší víry k víře největší. Pro vstup do křesťanského života je důležitý křest; proto křtitelnice umístěna při vchodu do sakrální stavby.¹⁷

V rámci českého území je za nejstarší sakrální stavbu považován kostel sv. Klimenta na Levém Hradci. Tento kostel s půdorysem rotundy s apsidou odkazuje na nejstarší rotundu Velké Moravy. Rotunda s dvěma apsidami v Mikulčicích pochází pravděpodobně z první čtvrtiny 9. století. Je zde tedy patrný vliv Velké Moravy na území Čech. První sakrální stavby byly stavěny z iniciativy knížat, kteří takto vybavovali svá hradiště. Na počátku sakrálních staveb byly stavěny zejména rotundy, menší kostelíky a kaple.¹⁸

O vývoji středověké architektury nejvíce vypovídá sama sakrální stavba. S postupem středověku posilovala moc církve, která si zakládala na stále dokonalejších stavbách. Církevní stavby měly větší hodnotu než profánní domy. Ve většině případů středověkých měst, byl vždy nejvíce váženou a nejdůležitější stavbou právě kostel.

---

¹⁶ Humphrey – Vitebsky 1997, s. 8.

¹⁷ Tamtéž, s. 124.

¹⁸ Merhautová 1984. s. 32-33; s. 46-47.

Profánní architektura ustoupila do pozadí. Sakrální stavby byly stavěny z kamene, který byl chápán jako symbol věčnosti. Lidé této doby upínali svoji pozornost na věčnost, na symboly posmrtného života.¹⁹

Výstavba kostelů a kaplí je pevně spojena s přijímáním víry. Věřící obyvatelstvo začalo kostely využívat jako místo svého střediska a shromažďování. Duchovní správu v obci vykonával farář (plebán). Již od svých počátků farnosti disponovaly finančními prostředky, jež získávaly od farníků. Poplatky byly odváděny za sloužení mší, včetně svatebních obřadů, pohřbů či křtů, hospodáři faře odváděli desátek ze své úrody či z prodeje vajec. Zámožní věřící při kostele založili tzv. fundaci, ze které dostával plat pomocný farář, jež sloužil bohoslužby za daného donátora. Další finance plynuly z výtěžku farních rybníků, lesů, polí. Přestože farnosti nebyly nuceny platit daně, všechny své finanční prostředky nemohly investovat do oprav a funkce sakrální stavby. Za působení pražského biskupa Tobiáše (konec 13. století) byly farnosti nuceny odvádět pololetní tzv. papežský desátek papežské kurii. Výše desátku se odvíjela od bohatství farnosti.²⁰ Na základě hodnoty odváděného desátku lze sledovat majetkové poměry jednotlivých farností ve 14. století.

Na sklonku vrcholného středověku došlo k organizaci jednotlivých farních obvodů. Pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic rozdělil pražskou diecézi na čtyři arciděkanáty a ty dále na jednotlivé děkanáty. Všechny v práci zmiňované fary patřily do arciděkanství Bechyňskému – děkanát Božeňský. Výjimkou byla fara v Záboří, jež se stala součástí děkanátu Prácheňského.²¹

---

¹⁹ Reaburn 1993, s. 79.

²⁰ SOKA Strakonice OF J.P.Hille. Náboženské poměry na Blatensku, kapitola 1-2. Inv. č. 93, sign. 93/1, kart. 11.

²¹ Tamtéž, kapitola 3. Inv. č. 93, sign. 93/1, kart. 11.

3 Gotická architektura

Počátek doby působení gotického slohu je kladen do poloviny 12. století. Za místo jeho vzniku je považována Francie. Odtud se sloh postupně šířil po Evropě, kde jeho poslední projevy jsou zaznamenávány v severní Evropě 16. století. Původním významem slova „gotika“ bylo hanlivé označení uměleckého slohu německého kmene Gótů. Od jejich jména odvozený sloh „gotika“ byl italskými humanisty a kunsthistoriky označován za barbarický. V 15. a 16. století tedy gotika nenabývala uznání. Nový sloh byl považován za něco temného, co je zcela v rozporu s antickými vzory. Až v 18. a 19. století začíná být gotika chápána jako plnohodnotný umělecký sloh. V 18. století se objevuje tzv. barokní gotika/gotizující baroko. Později gotický sloh slouží jako vzor pro vznik nového uměleckého stylu, který je označován jako novogotika (neogotika, pseudogotika). V době vzrůstu zájmu o středověký umělecký směr jej Německo přijímá za vlastní národní sloh. Fakticky je ovšem přiřčení gotiky Gótům mylné a její počátky spadají do Francie – konkrétně k severofrancouzským katedrálám.²²

Za první gotickou stavbu je považován klášter ve francouzském Saint-Denis, kde působil opat Suger (1081-1151). Mimo opatských povinností do předmětu Sugerova zájmu náleželo vytvoření nové církevní architektury. Usiloval o „[...] takzvanou architekturu světla, která měla pozorovatele povznést ‚od materiálního k čistě duchovnímu‘.“ Lze jej považovat za stvořitele gotiky, když spolu se staviteli propojil dva signifikantní architektonické prvky: lomený oblouk a žebrovou klenbu. Katedrály se staly majestátními stavbami, jejichž autorita podpořila věhlas města.²³

Souhrnně lze mezi gotické znaky zařadit: lomený oblouk a vnější opěrný systém, který napomáhá odlehčit tlaků zdí. Ve zdech tak mohou být prolomena gotická okna - vysoké štíhlé okenní otvory s kružbami v hrotitém závěru. Významné je také sjednocení prostoru. V kontrastu s románským obdobím, kdy byly větší prostory členěny na menší části, jsou prostorné gotické stavby nejčastěji zaklenuty žebrovou křížovou klenbou, hvězdovou či síťovou klenbou. Konzola je obvykle jehlancového tvaru. Zdobným

---

²² Benešová et al. 2001, s. 11.

²³ Rolf 2005, s. 8-9.

prvkem jsou fiály či kružby, ve kterých se objevuje motiv trojlistu, v pozdní gotice pak převládá plaménková kružba.²⁴

Je obtížné určit přesnou dataci k ohraničení gotického období. Podobně jako ostatní umělecké směry není gotika obdobím, které náhle přijde a náhle je vystřídáno dalším směrem. Existuje určitý vývoj. Gotika se postupně vyvíjela na území severní Francie, kde by ji bylo možné označit jako určitý směr románského období. Až později bylo dokázáno, že lomený oblouk, žebrová klenba a opěráky jsou znaky nového směru.²⁵

Třeba mít na mysli, že i některé pozdní románské stavby byly již vybaveny lomenými oblouky (například katedrála v Durhamu). V kontrastu s románskými a dřívějšími oblouky začali gotičtí stavitelé pracovat s geometrií. Rozložení přípor, pilířů, klenutí či vnějších opěráků má své konkrétní zdůvodnění. Také umístění oken mělo pevný řád. Střed lomeného oblouku a jeho poloměr byl určen z přesných matematických výpočtů.²⁶ Další rozdíl spočíval ve výzdobě oken, kdy románský oblouk byl prázdný. Gotický lomený oblouk je zdoben kamennými kružbami.²⁷

Obdobně jako nelze hovořit o lomeném oblouku jako typickém znaku gotického slohu, který se jinde nevyskytuje; nelze považovat opěrný systém a křížovou žebrovou klenbu za čistě jen gotické články. Oba tyto prvky se objevují již v 11. století v Burgundsku či Lombardii. S ohledem na využití matematických výpočtů byly v gotice vystavěny klenby tak, aby jejich tlak byl to nejvíce rozložen do koutů stavby, do opěrných pilířů, případně do opěrných oblouků spojující hlavní loď s bočními. *„Odlehčené boční stěny se pak mohou otevřít širokými a vysokými okny, kterými proniká skrze barevné vitraje světlo, dodávající zejména sakrálním interiéřům nadzemskou působivost. Články podpírající – pilíře, sloupy a přípory – ztrácejí na hmotnosti, jejich proporce a tím i proporce celé stavby se zeshňují, vertikalizují a vedou pohyb vzhůru, mimo pozemský svět.“*²⁸

Románskou architekturu lze považovat za „venkovskou“. Naproti tomu již raná gotika je typický městský stylem, kterým zejména duchovenstvo demonstruje svoji moc a sílu. Gotika náležela do bohatších měst, kde rychle sílila autorita církve.

---

²⁴ Rolf 2005, s. 16-23.

²⁵ Líbal 1984, s. 145.

²⁶ Kidson 1973, s. 106-107.

²⁷ Blažíček – Kropáček 1991, s. 145.

²⁸ Benešová et al. 2001, s. 12-13.

Nejtypičtější gotickou stavbou je pak městská sakrální architektura. Gotické prvky pro profánní stavby nebyly příliš vhodné. Lze tedy říci, že církev měla svoji vlastní architekturu. Různé pojetí sakrálních a profánních staveb zůstává až do pozdní gotiky.²⁹

Působení gotického slohu lze rozdělit do tří období. Po románském slohu se začíná objevovat tzv. přechodní styl, jenž je kombinací doznívajícího románského stylu a nastupujícího stylu gotického. První období je označováno jako raná gotika, kdy se tento, v jistých ohledech, nový směr začíná projevovat i v Čechách. Vrcholná gotika v období 12. – 13. století začíná působit prvně ve Francii. V této době bývá řešený sloh označován „krásným slohem“. Od 1. třetiny 15. století lze hovořit o pozdní gotice, která se nese ve znamení výstaveb městských chrámů.³⁰

V době vrcholení gotiky ve Francii se tento stavební sloh v českých zemích začíná teprve objevovat. V době, kdy v západní zemi vznikaly majestátní katedrály, na našem území lze sledovat první projevy. Počátek gotiky v českých zemích spadá do doby vlády Přemysla Otakara I. (1197 - 1230), její rozvoj je pak datován do doby panování Václava I. (1230 - 1253). Největší rozkvět zaznamenala gotika za krále Přemysla Otakara II. (1253 - 1278). Gotikou se rozumí architektonická činnost spojená s rozvojem měst, společenským a kulturním rozvojem. Výrazně vzrostla stavba feudálních hradů, tvrzí, radnic, měšťanských domů, kostelů a klášterů.³¹

Na rozdíl od Francie, kde se gotická architektura postupně vyvinula z románského slohu, v Čechách k vývoji nedošlo. Nový sloh do Čech pronikl již jako hotový celek. Prvním českými podporovateli gotického stylu byli členové mnišského řádu cisterciáků. Takzvané cisterciácké huti byly ve svých stavbách inspirovány francouzskými katedrálami. Zdejší sakrální stavby byly však prozatím stavěny v jednodušší podobě, která byla navíc ovlivněna sousedními zeměmi. Jižní Čechy a Moravu ovlivnila gotika z Rakouska a Švábska, sever Čech, Slezsko a severní Moravu inspiroval sloh přicházející z Hesenska a Saska. Prvními gotickými stavbami v Čechách byly kláštery, později se nový sloh projevil ve stavbě městských farních kostelů, šlechtických paláců nebo hradů.³²

Cisterciácký řád ovlivnil architektonickou činnost i v oblasti jižních Čech. Příslušníci tohoto řádu žili přísně asketický život, který měl vliv na podobu nejen

---

²⁹ Reaburn 1993, s. 99-101.

³⁰ Blažíček – Kropáček 1991, s. 72.

³¹ Líbal 1984, s. 145.

³² Benešová et al. 2001, s. 29-30.

jihočeských staveb. Ve srovnání s francouzskými katedrálami, zejména pařížskými, byly zdejší stavby značně jednodušší. Prostší sloh byl odkazem na burgundské stavby, které působily méně majestátně a honosně.³³

Cisterciáci ve své víře vycházejí z učení Bernarda z Clairvaux. Ten ve svém myšlení například odsuzuje sochy a obrazy, které narušují duchovní činnost věřících. Architektura má být proto prostá a jednoduchá. Stejného rázu má být vybavení jednotlivých kostelů či katedrál. Celkový dojem pak odpovídá cisterciáckému asketismu.³⁴

První gotické stavby nejen v jižních Čechách tedy nepůsobily příliš odlehčeným dojmem, důraz byl kladen na hmotu, jednoduchý interiér i exteriér, nízké stropy. Stavby mohly připomínat minulý románský sloh. Přesto se zde objevily nové prvky – vnější opěráky, hrotitá okna s kružbami v lomeném oblouku a klenutí vnitřního prostoru pomocí křížové klenby, jež byla nesena příporami. V daném regionu lze v současné době tyto první počátky gotiky nalézt v bývalém královském městě Písek. Zachován je zde pozůstatek hradu. Ve značně lepším architektonicko-technickém stavu se nachází kostel Narození Pany Marie a kamenný most pocházející se stejné doby. Raná gotika se dále objevuje např. na královském hradě Zvíkov, kde se v prostoru hradní kaple nachází gotické prvky: klenba svedená na přípory, trojlisté kružby v oknech či přízemní výklenky, které odlehčují tlaku. Dva cisterciácké kláštery se nacházejí na jihu řešené oblasti. Jedná se o klášter ve Vyšším Brodě a klášter ve Zlaté Koruně. Oba kláštery je možné označit za nejvýznačnější projev rané gotiky na území jižních Čech.³⁵

Středověká architektura jižních Čech se ve druhé čtvrtině 13. století soustředovala do města Strakonice. Působení zdejší strakonické huti je patrné na rozlehlém území kolem Strakonice ohraničené na jihu šumavskými lesy, na východní straně působení strakonické architektonické činnosti sahá až za řeku Vltavu, na severu je oblast symbolicky ohraničena městem Blatná a řekou Lomnicí, západní hranici určuje rozmezí povodí Otavy a plzeňské vodní pánve. Zde všude se vyskytují stavby, jež jsou spojeny se strakonickým hradem. Se stavebním vývojem hradu se vyvíjely i sakrální stavby na uvedeném území. Kostely, jež jsou výsledkem stavby strakonické huti lze rozdělit do několika skupin. Patří mezi ně například kostely s kvadratickým chórem a

---

³³ Denkstein 1953, s. 21.

³⁴ Kuthan 1983, s. 13.

³⁵ Denkstein 1953, s. 21-24.

apsidou, kostely s portály s obloučkovým dekorem či kostely s věží v koutu lodi. Poslední jmenovaný typ je z hlediska předkládané práce tím nejzajímavějším. Kostel s věží v koutu lodi se nachází v obci Újezdec na Blatensku. Typickým znakem těchto kostelů je hranolová věž umístěná v rámci západní stěny kostela. Věž je zasazena v severozápadním nebo jihozápadním koutu lodi. Umístěna je v interiéru lodi, je zde tedy zachována kontinuita externí zdi. Podobné dispozice kostelů s věží v koutu lodi se v jiných částech Čech nevyskytují. Podobné stavby nebyly nalezeny ani v Bavorsku, Falci či na rakouské straně Šumavy. Tento typ kostelů je charakteristickým rysem jihočeské stavební činnosti. Kuthan tuto skutečnost označuje jako „[...] jeden z prvních případů vytvoření regionální svébytnosti.“³⁶ S ohledem na nastupující gotiku *Dějiny umění* uvádějí: „Hrotité oblouky i portály této skupiny mají již gotický charakter; její stavby byly proto v literatuře označovány také jako „přechodní.“³⁷

Strakonická huť působila dále v Bělčicích u Blatné, kde však nezanechala žádné typické prvky. Její působení lze pravděpodobně dohledat i při hradě v Blatné, konkrétně v hradní kapli. Tato kaple měla být v jižních Čechách výjimečná. Dle průzkumů se mělo jednat o dvoupatrovou stavbu, jejíž přízemí bylo zaklenuto čtyřmi klenebními poli svedenými na středový sloup. Patro pak bylo hranolové s apsídami. Stran zaklenutí přízemí, které se v daném regionu dále vyskytovalo pouze v Bavorově u Strakonic, je možné usuzovat působení strakonické huti na blatenském hradě.³⁸ V současné době je z kaple zachován pouze půdorys a nízké obvodové zdi.

---

³⁶ Kuthan 1972, s. 92-96.

³⁷ Merhautová 1984, s. 71.

³⁸ Kuthan 1972, s. 103-104.

4 Blatensko

Blatensko je oblast v severozápadní části Jihočeského kraje, jejímž centrem je město Blatná. V blízkosti za řešeným územím se již nacházejí hranice kraje Středočeského a Plzeňského. Obce regionu Blatensko jsou sdružovány do společné organizace s názvem Svazek obcí Blatenska. V současné době je do tohoto společenství zapojeno 32 obcí a 67 osad/sídel.³⁹

Zdejší krajina je místem zachovalé přírody, s množstvím lesnatých pahorků a se značným počtem rybníků. *„Uprostřed bažinaté roviny u říčky Úslavy vzniklo důležité středověké centrum – Blatná, mocenské středisko feudálního rodu Bavorů, kde jsou dosud zachovány části dvou sakrálních staveb z té doby.“*⁴⁰

V minulosti daný region zaujímal větší rozlohu. V 19. století bylo Blatensko soudním okresem. Vznik soudních okresů (blatenský soudní okres vznikl roku 1850) přímo souvisí se zrušením roboty a poddanství v roce 1848. Z rozhodnutí Josefa II. byla zrušena panství a jejich pravomoc přešla na jednotlivé obce, které se staly vykonavateli státní správy. Obce se sdružovaly do soudních okresů. Blatenský soudní okres sdružoval 65 katastrálních obcí. Zahrnoval územní celky, které jsou nyní součástí Plzeňského nebo Středočeského kraje. Celková plocha území byla vyměřena na 339km². Blatenský soudní okres společně se sousedním březnickým okresem byl spojen v politický okres Blatná. Roku 1960 došlo k zániku blatenského soudního okresu a územní celkem byl rozdělen do tří okresů ve třech krajích. Okres Strakonice v Jihočeském kraji, okres Plzeň-jih v tehdejší Západočeském kraji (nyní Plzeňský) a okres Příbram ve Středočeském kraji.⁴¹

*„BLATENSKO je „kraj staré rybářské tradice, kraj schoulený pod hradbami Brd a otevřený k šumavským horám“.*⁴² Touto větou začíná kniha Jiřího Sekery *Rybníky na Blatensku*. Publikace je věnována umělým vodním plochám, které se v okolí Blatné vyskytují v hojném počtu. Primárním úkolem těchto ploch je chov ryb. Významným producentem je firma Blatenská ryba spol. s r. o., která ročně produkuje 850 tun konzumních ryb. První rybníky zde vznikaly již ve středověku. Oficiální stránky firmy

---

³⁹ Členské obce. Svazek obcí Blatenska [online], [cit. 23. 1. 2017].

⁴⁰ Kuthan 1972, s. 11. Chybné označení řeky, která se reálně jmenuje Lomnice. Na nesprávné označování této části řeky Úslavou upozorňuje již J. P. Hille ve svém příspěvku Paměti města Blatné (Hille 1926, s. 13).

⁴¹ Sekera 2000, s. 7.

⁴² Tamtéž.

Blatenská ryba zmiňují skutečnost, že v době vlády Karla IV. se nejvíce uměle vytvořených vodních ploch nacházelo právě na Blatensku a Poděbradsku. Předpokladem vzniku rybníků byla na jihu území čistá voda přitékající z lesů, písčité břehy rybníků a ekologicky čistá krajina, což se odráží na filozofii firmy.⁴³

S ohledem na téma předkládané práce je vhodné krátce zmínit sakrální stavby v bývalém blatenském soudním okresu. Mezi významnější stavby, které nesou prvky gotiky, náleží kostel sv. Jakuba v Kasejovicích a kostel sv. Prokopa a Navštívení Panny Marie v Hvožd'anech. Město Kasejovice je dnes součástí Plzeňského kraje, obec Hvožd'any spravuje Středočeský kraj.

První písemná zmínka o Kasejovicích pochází z roku 1264. Již z této doby pochází raně gotický kostel sv. Jakuba, který je situován při severním okraji náměstí. Typicky ke stavbám pocházející ze stejného období, je presbytář ukončen pravouhle. Ke kněžišti je připojena jedna loď. K presbytáři přiléhá patrová sakristie. Dominantou kostela je hranolová věž umístěná v jihozápadním nároží lodi. V interiéru presbytáře se nachází gotická žebrová křížová klenba, která se vypíná z jehlancových konzol. Mobiliář interiéru pochází z doby baroka a rokoka. Loď kostela je plochostropá.⁴⁴ Z gotické podoby bylo zachováno obvodového zdivo lodi, vstupní portál a triumfální oblouk v interiéru. K dalším projevům gotiky pravděpodobně patří východní štít kostela a část nárožní věže s klenbou v jejím přízemí a prvním patře. Do rané gotiky je také datován průlom ve třetím patře věže a úzká okénka. V následujících staletí prošel kostel významnými úpravami, v rámci kterých došlo k navýšení věže.⁴⁵

Nad obcí Hvožd'any místní dominantu tvoří kostel Navštívení Panny Marie a sv. Prokopa. Datován je do poloviny 14. století. V poslední třetině 18. století prošel barokizující podobou. Kostel je tvořen čtyřmi částmi. Od západu – vstupní předsíň, loď, pravouhle zakončený presbytář, sakristie. Exteriér kostela je bez opěráku. Gotická lomená okna se nacházejí ve zdech presbytáře i při obvodu lodi. Presbytář je zaklenut dvěma poli žebrové křížové klenby, jež je ukotvena v jehlancových příporách. Ostatní části kostela jsou plochostropé. V interiéru presbytáře je v severní zdi umístěn gotický sanktuář, zakončený mírně hrotitě. Mobiliář interiéru je kombinací baroka a rokoka. Hodnotná gotická soška Madony při hlavním oltáři byla vlivem restaurování

---

⁴³ Blatenská ryba [online], [cit. 23. 1. 2017].

⁴⁴ UPČ 1978, s. 43.

⁴⁵ Památkový katalog. Kostel sv. Jakuba [online], [cit. 23. 1. 2017].

znehodnocena.⁴⁶ Na jižní straně od lodi kostela se nachází solitérní jednopatrová barokní zvonice s cibulovitou bání.

---

⁴⁶ UPČ 1977, s. 484.

5 Jan Pavel Hille

Krátký prostor v této práci bude věnován významné osobnosti blatenského kraje. Jeho spisy zabývající se historií regionu byly také zdrojem informací pro vytvoření předkládané práce. Jan Pavel Hille byl místní děkan, topograf a pracovník i badatel archivu. Jan Pavel Hille se narodil 4. 4. 1861 v Písku, zemřel dne 27. 9. 1943 v Blatné.⁴⁷

„Písecký rodák Jan Pavel Hille prožil v našem regionu takřka celý svůj život. Blatensko mu přirostlo k srdci. Pro svědomité plnění svých povinností v duchovní správě se mu od jeho nadřízených dostalo několik vyznamenání. Pro své osobnostní kvality si zase získal vážnost, uznání a respekt farníků ve všech svých působitích.“⁴⁸

Jan Pavel Hille pocházel ze silné katolické rodiny. Již od útlého dětství navštěvoval se svými rodiči a dvěma sourozenci nedělní bohoslužby v píseckém kostele Narození Panny Marie. Hluboká víra byla v mladém Janovi upevněna i skrze velmi blízký vztah s jeho strýcem, který působil jako farář v malé obci Onšov u Pelhřimova. U svého strýce viděl Jan všechna úskalí, které povolání faráře obnáší. Přesto se jím rozhodl být. Po studiích na reálném gymnáziu v Písku⁴⁹ nastoupil do kněžského semináře v Českých Budějovicích. 20. června 1884 byl Jan Pavel Hille vysvěcen na kněze. První mši Hille odsloužil v Českých Budějovicích, ale první zpívanou mši svatou vedl ve svém rodném Písku, v kostele Narození Panny Marie. Zde před svými rodiči, strýcem, vyučujícími z gymnázia; tedy před všemi, kteří ovlivnili jeho život, dosáhl svého snu. Při mši novému knězi pomáhal zdejší děkan, který před lety Jana Pavla Hilleho pokřtil.⁵⁰

Děkanský úřad J. P Hilleho je spojen se třemi místy regionu Blatenska. První působištem byla obec Kadov u Blatné. Zprvu zde působil jako kaplan, od roku 1890 pak jako farář. V Kadově byl zakladatelem první Raiffeisenky, podle které byly později v regionu zakládány podobné peněžní ústavy. Roku 1911 přijmul kněžský stolec v Kasejovicích a roku 1924 v Blatné. Mimo kněžským povinnostem se Hille věnoval historickému bádání, dějinám regionu, topografii, v Blatné byl iniciátorem založení muzea, kde se stal jeho předsedou. Dále zakládal obecní pamětní knihy, byl nápomocen učitelům při tvoření dalších spisů. V každém svém úřadě obýval pracovnu zaplněnou

---

⁴⁷ Kunc 1962, s. 79.

⁴⁸ Červenka 2011, s. 5.

⁴⁹ Maturitní zkoušku zde splnit až na opravný pokus v září roku 1880. (Soukupová 2011, s. 16).

⁵⁰ Soukupová 2011, s. 14-16.

regály s knihami, poznámkami, cennými rukopisy a archivními dokumenty. Vytvářel dlouhé seznamy např. místních učitelů, farářů, lékařů. Za svým bádáním často dojížděl do píseckého archivu. Zajímavým zájmem té doby bylo jeho záliba ve fotografování.⁵¹ Díky němu je uchována podoba některých míst regionu v době kolem roku 1900.

Od svého mládí také vydal Jan Pavel Hille řadu článků a publikací. Jeho příspěvky byly např. otištěny v plzeňské redakci *Hospodářských novin*, v *Hlasu lidu* či *Blahověst*. Řada jeho publikací byla vydána v tištěné podobě: *Život sv. Jana a Pavla*, *Památky farní osady kadovské* nebo *Farní osada novorychnovská* (V Novém Rychnově působil jako farář Hillův strýc, který byl svým synovcem často navštěvován).⁵² Dále například *Kasejovice a okolí*, *Bibliografie píseckého kraje*, *Vikariát písecký*.⁵³ Hille také přispíval do publikací, které byly využity při zpracování této práce. Jedná se např. o dílo *Blatensko a Březnicko*, redigované Josefem Siblíkem nebo historickou pasáž v knize *Paměti města Blatná*.

Hille pracoval až do svého stáří. Dokud mu síly dovolily, stále sloužil bohoslužby a o „svém“ regionu dovedl dlouho dobu vyprávět i v osmdesáti letech. Od roku 1940 začal být nemocný a své zájmy musel pomalu opouštět. Odměnou za jeho životní dílo mu bylo jmenování do funkce konzervátora Státního památkového úřadu v Praze pro historické, umělecké a lidové památky pro bývalý blatenský okres. Zemřel v Blatné 27. září 1943. Pochován je na blatenském hřbitově.⁵⁴

Pro svoji píli, vytrvalost v bádání, vstřícný přístup k věřícím i nevěřícím byl Jan Pavel Hille autoritou. „*Zásluhy p. děkana Hille uznány, jeť čestným papežským komořím s titulem Monsignore, čestným konsistorním radou, notářem a vikářem vikariátu blatenského, čestným občanem více míst, v nichž působil – nejkrásnější uznání má jeho prosté, bezelstné a obětavé srdce v pokojné radosti z vykonané práce jak svého vznešeného povolání, tak spisovatelské činnosti.*“⁵⁵

---

⁵¹ Svoboda 1930-1931, s. 126-127.

⁵² Soukupová 2011, s. 24.

⁵³ Kunc 1962, s. 79.

⁵⁴ Soukupová 2011, s. 52-53.

⁵⁵ Svoboda 1930-1931, s. 127.

6 Blatná

Jihočeské město Blatná je obcí poskytující veškerou občanskou vybavenost. Název města byl odvozen od mokřadu, neboli blat, na kterých byla založena osada.⁵⁶ V současné době žije v Blatné přes 6000 obyvatel. Blatná je obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. „*Blatensko je známé svojí jedinečnou zachovalou přírodou, drobnými sakrálními památkami, selskými usedlostmi a především svojí pohostinností. V krajině mezi rybníky najdou milovníci turistiky, cykloturistiky a památek místa, která je natolik zaujmou, že se budou do těchto míst rádi vracet.*“⁵⁷

První písemná zmínka o Blatné pochází z roku 1235, kdy se na listinách rodu Bavorů ze Strakonice vyskytuje šlechtic Vyšemír z Blatné. Později z téhož století se v jiných listinách spojené s rodem Bavorů objevuje jméno Předota z Blatné. Je předpokládáno, že šlechtici z Blatné byli v příbuzenském svazku s Bavorsy, kteří po nich Blatnou zdědili. Tento rod, který nese v rodovém erbů znak střely, se v Blatné usídlil až do 15. století.⁵⁸

Význam města rostl zejména v 15. a 16. století, kdy na místním panství sídlil rod pánů z Rožmitálu. Členové tohoto rodu byli často politicky aktivní v rámci českého království. První muž na Blatné, Zdeněk z Rožmitálu zastával přisedící funkci u zemského soudu. Jan z Rožmitálu a jeho bratr Zdeněk, synové Zdeňka z Rožmitálu a na Blatné, veřejně vystupovali proti upálení Jana Husa. V otázce náboženství se však přikláněli ke katolicismu a v husitských bojích byli vždy přívrženci katolické strany. Zdeněk z Rožmitálu měl tři děti, z nichž se do českých pamětí zapsaly dvě: Johanka, která se stala ženou Jiřího z Poděbrad, a po jeho zvolení i českou královnou. Druhým proslulým potomkem Zdeňka se stal Lev z Rožmitálu.⁵⁹ Lev z Rožmitálu a z Blatné byl vedoucí osobou poselstva, které do západoevropských zemí vyslal král Jiří z Poděbrad. Cílem tohoto poselstva bylo u daných královských dvorů šířit Jiříkovo myšlenku na vytvoření mírové křesťanské unie. „*Krásnou památku zanechal p. Lev, když starý zdejší chrám, neobyčejně malý, dal rozbourati a vedle něho započal se stavbou nového, velkolepého chrámu. Presbyterium (chor) vystaveno bylo již v r. 1444, jak tomu hlásal*

---

⁵⁶ Hille 1926, s. 13.

⁵⁷ O městě. Minulost a současnost města [online], [cit. 27. 1. 2017].

⁵⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁵⁹ Často označovaný jako Jaroslav či Jaroslav Lev. Jméno Jaroslav však nelze z dochovaných pramenů verifikovat. (Červenka – Lavička 2015, s. 50).

*letopočet, nacházející se někdy na vítězném oblouku, který byl při opravě chrámu v XVIII. stol. zabílen.*⁶⁰

Synem Lva z Rožmitálu byla eminentní osobnost pro Blatnou, která se zasloužila o nárůst významu města. Dědicem panství se stal Zdeněk Lev z Rožmitálu. Jeho vliv nebyl ohraničen hranicemi města či jeho okolí. Zdeněk Lev z Rožmitálu byl významným politikem z hlediska celé země. Získal post nejvyššího purkrabího v zemi, byl předákem české katolické šlechty. Vzhledem ke svému postavení dbal nejen na reprezentaci své osoby, ale ze svých finančních prostředků dotoval i Blatnou, která se stala jeho venkovským sídlem. Zveleboval vodní zámek, četné přestavby podnikl i na místním kostele. K tomu pro něj u papeže vymohl tři odpustková privilegia, týkající se odpustků věřícím.⁶¹ Jednání Zdeňka Lva z Rožmitálu však nelze hodnotit pouze pozitivně. Vzhledem ke své vysoké funkci a přístupu k financím se stal člověkem, který žil v přepychu a bez myšlenky na úspory. Často si také bral různé úvěry a nepodnikal významnější progres v oblasti hospodaření. Na tyto skutečnosti začal doplácet ve chvíli, kdy na český trůn dosedl Ferdinand I. Habsburský, který zapříčinil Zdeňkův slábnoucí politický vliv. Míra přísunu financí se pro blatenského pána značně zmenšila a ozvali se věřitelé. V roce 1535 byla jeho výše zadlužení majetku na hodnotě 71,9%. Zdeněk Lev z Rožmitálu se blížil k osobnímu bankrotu. Než jeho dluhy dosáhly ještě vyšší míry, někdejší první muž po králi, za kterého mohl být Zdeněk Lev označován, zemřel. Dluhy přešly na Zdeňkova syna Adama, kterého situace přinutila blatenské panství postoupit Adamovi ze Šternberka, který patřil mezi věřitele s největší pohledávkou. Adam Lev z Rožmitálu současně s Blatnou musel opustit i držení Velhartic a Klenové.⁶²

Hillova citace k osobě Zdeňka Lva z Rožmitálu a z Blatné: *„Jakkoliv ještě v r. 1505 byl jedním z nejhudších pánů českých, stal se za 20 let přes všechnu nádheru a marnotratnost jedním z největších boháčů v království, ale zavedl se jízdami a vydržováním velikého komonstva tak, že upadl do dluhů, a špatným koncům zabránila jen veliká vážnost, které požíval, a strach z jeho moci udržoval věřitele v trpělivosti. Zemřel 14. července 1535 a pohřben v chrámu sv. Víta na hradě Pražském.*⁶³

Rod Šternberků se roku 1541 na krátkou dobu na Blatné usídlil. Do historie města se výrazněji nezapsal. Za zmínku však stojí pokusy Zdeňka ze Šternberka

---

⁶⁰ Hille 1926, s. 15-17.

⁶¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁶² Červenka – Lavička 2015, s. 65-67.

⁶³ Hille 1926, s. 23.

o spojení blatenské farnosti s blízkou farností paštickou. Pražský arcibiskup tuto žádost zamítl. Nicméně spojení obou farností se uskutečnilo na přelomu 16. a 17. století. Roku 1577 místní panství odkoupil polský rod Rozdražovských z Rozdražova. Šternberkové i Rozdražovští byli velmi aktivními rody v oblasti šíření katolické víry. Z důvodu významu panství a z důvodu udržení katolické správy, byla Blatná v době předbělohorské vlivným katolickým místem. Dvakrát se zde uskutečnila regionální schůze duchovenstva, kdy zúčastněným předsedal pražský arcibiskup Antonín Bursa z Mohelnice. Jednalo o rok 1567 a 1575. S příchodem faráře Jana (1578), jenž preferoval luteránské obyčeje, začala být místní katolická tradice potlačována. Ani za téměř deset let se situace nenavrátila zpět. Nastoupil zde sice katolický kněz Melichar Kozlovský, nicméně jeho chování katolické víře neodpovídalo. U dospělých katolíků nebudil důvěru a jejich počet prudce klesal. Páni z Rozdražova se vytrvale snažili o rekatolizaci obyvatelstva. To se podařilo až hraběti Václavu z Rozdražova. Rekatolizace blatenského obyvatelstva proběhla ještě před bitvou na Bílé hoře. Hrabě Václav také učinil dohodu s pražským arcibiskupstvím, že v případě vymření polského rodu se blatenského kostela ujme arcibiskup. Poslední člen rodu Rozdražovských zemřel roku 1691.⁶⁴

Hrabě Kolowrat – Krakowský, kterému bylo místní panství přiřknuto, Blatnou nedlouho po vymření Rozdražovských prodal Ernestině Barboře Serényiové, vdově po hraběti uherského původu. Tím se Blatná dostala do správy rodině, která byla velmi zbožná, majetná a značně financovala vybavení místního kostela. Serényiové na Blatné působili v době baroka, ve které byl na víru kladen značný důraz. Hraběcí manželé, Josef Serényi a jeho manželka Alžběta Marie, rozená Waldsteinová, jsou důležitými osobnostmi v historii města. Své stopy zde zanechala především později ovdovělá hraběnka. V kostele při oltáři sv. Josefa nechala zřídit růžencové bratrstvo, objekt doplnila o řadu liturgických předmětů. Změny nastaly i v interiéru. Z její iniciativy byla postavena zděná zvonice v exteriéru areálu a uprostřed náměstí, které s kostelem sousedí, zřídila mariánský sloup.⁶⁵

---

⁶⁴ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁶⁵ Červenka – Lavička 2015, s. 125-130.

Po smrti hraběnky Serényiové, na přelomu 18. a 19. století, koupil místní panství rod Hildprandtů z Ottenhausenu. S přestávkou mezi lety 1953 – 1990 jsou vlastníky blatenského zámku do současnosti.⁶⁶

Ve spojitosti s kostelem Nanebevzetí Panny Marie v Blatné jsou z řady majitelů blatenského panství a patronů farnosti významní dva konkrétní donátoři: Zdeněk Lev z Rožmitálu a hraběnka Alžběta Serényiová.

6.1 Kostel Nanebevzetí Panny Marie

„Kostel tento patří mezi nejkrásnější stavby pozdního slohu gotického, a byl r. 1504 posvěcen.“⁶⁷ Těmito slovy blatenský pedagog, zakladatel Okresního muzea v Blatné a zároveň člověk zajímavý se o místní historii, Josef Siblík, hovoří o kostelu Nanebevzetí Panny Marie v Blatné.

Původ sakrální památky je datován do 13. století, a to do jeho posledních dekád. Nicméně novodobější výzkumy poukazují na to, že se starší literatura může mýlit a kladou počátek kostela do první poloviny 13. století.⁶⁸

Ke změně datace původu kostela vede skutečnost, že již v této době měla být Blatná plnohodnotným šlechtickým sídlem s osadou a s tendencí k rozmachu. Nastaly tak vhodné podmínky pro výstavbu posvátného prostoru a existenci duchovní správy. Dalším důvodem příklonu nynějších historiků k dřívější době výstavby chrámu, je prolínání románských a gotických prvků. Patrné je to zejména na boční sakristii, nejstarší části kostela. Datace sakristie je zasazena do rozmezí let 1200-1230. K otázce určení přesné doby položení základního kamene sakristie se dále vztahuje otázka o původním účelu této stavby. Není dosaženo konsensu, zda se jedná o pozůstatek románsko-gotického kostela nebo o původně samostatně stojící kapli. Tato hypotéza je zamítána z důvodu nevelkého prostoru, který sakristie poskytuje. Kapacitní dispozice by nebyly dostačující pro rozrůstající se sídliště. Za relevantnější je považován názor, že se jedná o dochovanou část původního románsko-gotického kostela. Sakristie mohla být používána jako pohřební kaple s pohřební kryptou pro první majitele místního panství - pány z Blatné, tudíž byla z pietních důvodů zachována. K přijetí této hypotézy odkazuje poloha pohřebiště dalších majitelů panství pochovaných v prostorách chrámu.

---

⁶⁶ Červenka – Lavička 2015, s. 147.

⁶⁷ Siblík 1915, s. 232.

⁶⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

Nikoliv tedy v podlaze sakristie. Je však poukazováno také na to, že při přestavbě kostela do současné gotické podoby mohl být brán zřetel na dobrý stav této původní části a důsledkem jejího ponechání bylo ušetření finančních nákladů.⁶⁹

Od 13. století, za působení biskupa Tobiáše (zemřel roku 1296), byly české farnosti nuceny odvádět finanční příspěvky papežské komoře. Tyto příspěvky měly být využívány na podporu Svaté země. Za účelem převzetí poplatku, označovaného jako *papežský desátek*, do míst sídla farního úřadu přicházeli papežští poslové. Výše desátku se odvíjela od výše příjmů jednotlivých farností, z čehož lze odvodit jejich zámožnost. Blatenský farář papežské komoře půlročně odváděl 24 grošů. Blatenská farnost tak patřila mezi středně zámožné. Nejvíce z okolních měst odváděl s částkou 36 grošů farář bubovický. V Kasejovicích a v Rožmitále bylo odváděno po 30 groších. Jan Pavel Hille uvádí, že v roce 1384, 1388, 1399 a 1405 byly ze získaných desátků financovány korunovace.⁷⁰ Ve výše zmíněných Hvožd'anech jen 10 grošů.⁷¹

První písemné zmínky o blatenské faře pocházejí až z druhé poloviny 14. století. Podobně je tomu i v písemných pramenech jiných sakrálních staveb, jelikož v té době se při úřadu pražské diecéze začaly vést záznamy v tzv. konfirmačních knihách, ve kterých se nacházely informace o zdrojích příjmu dané farnosti či o udělení privilegií konkrétní obci. V těchto knihách je také zaznamenáno jméno prvního doloženého blatenského duchovního, kterým byl farář Václav.⁷² Po jeho smrti na jeho místo nastoupil kaplan Oldřich ze Senomat.⁷³ Ve svém úřadě nepůsobil dlouhou dobu – téhož roku, ve kterém byl do úřadu dosazen (tj. rok 1374), zemřel. Zastoupil ho Michael z Hrádku; klerik, který se roku 1375 stal jáhnem, později knězem. Záznamy uvádějí, že na místní faře působil i v roce 1378. Roku 1382 zde měl podle J. P. Hilleho zastávat funkci plebana Matěj, o němž však Červenka a Lavička ve své knize nehovoří. Shoda panuje v případě Jakeše, který v Blatné zastával funkci do roku 1386.⁷⁴ Po něm se v Blatné vystříдалo několik desítek dalších duchovních.

---

⁶⁹ Červenka – Lavička 2015, s. 23-28.

⁷⁰ SOkA Strakonice OF J.P.Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 9.

⁷¹ Červenka – Lavička 2015, s. 34.

⁷² Neúplné záznamy J. P. Hilleho uvádí Václava až jako čtvrtého plebana. Dle J. P. Hilleho byl prvním plebanem Žibřid, který zde měl působit do roku 1357, kdy si vyměnil místo s plebanem Oldřichem z Hlohové na Domažlicku. V roce 1372 měl do blatenské farnosti vstoupit Mikuláš. V roce 1374 zemřel výše zmiňovaný plebán Václav, který je považován za prvního doloženého místního duchovního. Dále se údaje téměř shodují. (SOkA Strakonice OF J.P.Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 8).

⁷³ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁷⁴ SOkA Strakonice OF J.P.Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 8.

Ve 14. století se místní osada začala rozrůstat a z Blatné se stalo sídliště městského typu. V souvislosti s tím se blatenská farnost rozšířila o další přilehlé obce. Jednalo se o následujících šest míst: Blatenka, Hněvkov, Chlum, Mačkov, Řečice a Pacelice. Z roku 1373 je dochována zpráva o tom, že kostel Nanebevzetí Panny Marie měli ve správě dva duchovní. Z počátku 15. století je doložen spor faráře Jana s tehdejším správcem a majitelem hradu, který byl zároveň patronem sakrální stavby, Janem z rodu Rožmitálů. Farář Jan odmítal ze svých prostředků financovat třetího duchovního správce, jehož úlohou by byla péče o místní farní školu. Spor vyvrcholil v dohodě, dle které tento další správce bude vydržován z nákladů správce hradu. Dohoda z roku 1412 uváděla písemný záznam o pravidelném platu pro třetího duchovního financovaného z prostředků správce hradu.⁷⁵ V této informaci jsou interní materiály Národního památkového ústavu detailnější než výpověď Jana Pavla Hilleho v knize redigované Miroslavem Vránou. Zde Hille pouze uvádí, že i třetí duchovní byl placen z finančního fondu blatenské farnosti. Zároveň Hille poznamenává další funkci třetího duchovního, a to funkci ředitele školy.⁷⁶ Na tomto místě je třeba připomenout skutečnost, že správce farnosti a správce hradu byla jedna osoba.

O počtu duchovních v Blatné v průběhu 14. století hovoří i dvojice autorů Červenka – Lavička v knize *Blatná: děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie*. Je zde otevřena otázka, zda v Blatné skutečně působili dva, popřípadě tři duchovní současně. Autoři poukazují na skutečnost zaměnitelnosti názvu města. V latinsky psaných konfirmačních knihách je uvedeno heslo *Blatna* (resp. *Blathna*). Tomuto heslu však náleží tři oblasti v Čechách. Mimo jihočeskou Blatnou se může jednat o Blatno u Jesenice v lokalitě Rokycanska nebo Blatno u Chomutova. Stran tohoto problému a zároveň vzhledem ke stručnosti zprávy,⁷⁷ dle které J. P. Hille přiřadil Blatné tři duchovní, není zcela zřejmé, zda pramen skutečně informuje o stavu jihočeské farnosti. Je však pravděpodobné, že větší počet duchovních se nacházel právě v těch lokalitách, které byly rozlehlejší, a tudíž bylo vhodné povinnosti rozdělit mezi více osob. Blatná v jižních Čechách takovým místem byla. Od 14. století byl místní chrám farním kostelem, ve městě se nacházel obydlený hrad, ve kterém se nacházela románská kaple

---

⁷⁵ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁷⁶ Hille 1926, s. 15.

⁷⁷ Zpráva se týkala řízení vedeného pražským arcibiskupstvím roku 1373, kterého se měli zúčastnit kaplan Oldřich a vikář Vavřinec. (Červenka – Lavička 2015, s. 40-41).

určená k soukromým účelům pánů hradu a dále je zde pravděpodobnost existence farní školy (přesto, že prameny je doložena až na počátku 15. století).⁷⁸

Zřejmě s urbanistickým a populačním rozvojem místa souvisí stavba lodi kostela. Současná loď měla být vystavěna v poslední třetině 14. století či na začátku století následujícího. K určení datace napomohl jižní a západní ústupkový portál. Loď kostela této doby byla plochostropá a s absencí externích opěráků. Zprávy o podobě kněžiště nejsou zachovány.⁷⁹ Červenka s Lavičkou ve své knize upozorňují na skutečnost, kdy není zcela verifikovatelné, zda pozdně gotické portály nebyly vloženy do staršího obvodového zdiva. V souvislosti s případným osazením portálů do starší stavby uvádí autoři podobnost půdorysu s farními kostely vystavěných v polovině 13. století (např. Písek, Rožmberk nad Vltavou). Rozvádějí hypotézu, dle které portály vznikly v závěru 14. století. Usuzují tak podle provedení kamenného ostění, jež se přibližuje oblouku. Zde je třeba připomenout, že čím pokročilejší doba, tím se gotický lomený oblouk stává méně hrotitým a více se zaobljuje. Blatenské dva portály svým tvarem záklenku, profilací ostění i celkovými proporcemi, jsou architektonicky spjaty s portály na jiných stavbách, kde existuje dokumentace o stavebním vývoji budovy. Plochý strop původní lodi byl tvořen trámy, případně byl nesen neckovou konstrukcí. Prostor kněžiště měl být severní stranou připojen k budově sakristie. Jeho podoba je pouze odhadována na základě typu architektury 14. století. *„Ze srovnání s architekturou konce 14. století vyplývá, že zmizelé kněžiště bylo nižší, užší a s trojbokým ukončením. Jeho interiér uzavíralo jedno nebo dvě pole křížové klenby s paprsky žeber v závěru.“*⁸⁰

Významným mezníkem v dějinách blatenského kostela je doba působení Zdeňka Lva z Rožmitálu a na Blatné. V období ohraničené 90. lety 15. století a rokem 1515 byla narušena původní dispozice stavby a místní kostel nabyl současné gotizující podoby. Přestavba probíhala ve dvou fázích, kdy se konec 15. století nesl ve znamení rozšíření kněžiště do současné podoby. Byl vybudován polygonální závěr a síťová klenba. Při severní straně byla v patře zbudována empóra s bohatě zdobenou poprsní, pod ní dva sedlové gotické portály. Druhá fáze přestavby památky započala po přelomu století a týkala se lodi kostela a exteriéru. Úpravy exteriéru dnes tvoří neodmyslitelnou součást stavby. Jedná se o připojení patrového severního přístavku a kapli sv. Michaela v severozápadním rohu areálu. Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl doplněn o vnější

⁷⁸ Červenka – Lavička 2015, s. 41.

⁷⁹ NPU ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁸⁰ Červenka – Lavička 2015, s. 42-43.

opěráky pro odlehčení tlaku kleneb. Pod patronací Zdeňka Lva z Rožmitálu byla také prolomena typická gotická okna. Plochostropé zastřešení bylo nahrazeno sklípkovou (diamantovou) klenbou.⁸¹ Sklípková klenba je typem klenutí, které se nejčastěji objevuje právě v jižních Čechách. Je zaklenutím „[...] *maximálně vyhovujícím dobovým požadavkům vzdušného prosvětleného prostoru, usilujícího o opticky malebný účín, je přejímána stavebníky všech společenských vrstev – církví, aristokraty i měšťanstvem.*“⁸² Nepříliš hluboká klenba byla svedena na tři válcovité pilíře, jež rozdělují prostor lodi na síňové dvoulodí. Pilíře již vykazují jemné znaky nastupující renesance. Sloupy jsou souměrné, s minimem zdobení. Přes rozdělení prostoru byla zachována stejná výška v obou částech lodi. Dále ve druhé fázi obnovy blatenského kostela byla zřízena sklípkově klenutá empora při západní stěně lodi, na níž dal patron panství umístit varhany. Došlo také k prolomení západního portálu. Jižní portál byl opatřen předsíní nepravidelného půdorysu se dvěma vstupy. Interiér kostela vybavil sochami a pro liturgické účely bylo dokoupeno množství potřebných předmětů.⁸³

V rámci rozsáhlé rekonstrukce pan Zdeněk Lev z Rožmitálu kostel vybavil novými oltáři. Nechal zhotovit hlavní oltář a dva boční. Všechny tři oltáře byly vkusně vyzdobeny řezbami, pocházející z dílny blatenských mistrů. Výzdoba měla být provedena tak precizně, že mohla být srovnávána s řeckými díly. Prameny uvádějí: „[...] *zhotoveny [...] tak mistrně a umělecky, že mohly o přednost s řeckými zápasiti.*“⁸⁴ Myšlenka srovnávání je Hillovou interpretací, ve své práci původní zdroj neuvádí.

Signifikantním datem v historii kostela je 8. září 1515. Tento den nechal Zdeněk Lev blatenský kostel znovuvysvětit. O prvním zasvěcení neexistují konkrétní informace, nicméně zmínka o něm je součástí dohody mezi místním farářem a Janem z Rožmitálu z roku 1412. Druhá konsekrace kostela byla provedena po dokončení gotické přestavby. Vysvěcení provedl Martin – „*titulární biskup nikopolský s určením pro olomouckou diecézi, sufragán biskupa Stanislava Thurza.*“⁸⁵ Zde vystává otázka, proč do jihočeské Blatné přijel moravský biskup. Kompetence k vysvěcení kostela měli jen biskupové. V této době po husitských válkách byl pražský arcibiskupský stolec již od roku

---

⁸¹ Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014; NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁸² Hořejší 1984, s. 525-526.

⁸³ Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014; NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁸⁴ SOKA Strakonice OF J.P.Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 33.

⁸⁵ Červenka – Lavička 2015, s. 79-80.

1421 neobsazen. Pražská arcidiecéze svoji funkci částečně vykonávala skrze administrátory, kterým byly přiděleny patřičné pravomoci. Nebyl zde však nikdo s biskupským svěcením. Na Moravě byla situace přehlednější z důvodu menší míry zasažení husitskými boji. V této části země byla funkce světícího biskupa obsazena. Proto blatenský kostel do Čech přijel vysvětit moravský biskup. Slavnost konsekrace se konala 8. 9. 1515, v den svátku Narození Panny Marie, které byl kostel dedikován. Zřejmě současně biskup vysvětil kapli sv. Michaela a kapli Panny Marie umístěnou v prostorách místního zámku. Lze se domnívat, že k rozhodnutí jet z Moravy do Čech přispělo i vysoké funkční postavení Zdeňka Lva z Rožmitálu v rámci českého království.⁸⁶ Při stejné návštěvě moravský biskup posvětil kostel sv. Petra a Pavla v nedalekých Bělčicích, jak bude zmíněno níže.

Po provedené pozdně gotické přestavbě již kostel neprošel významnějším stavebním vývojem. Následující změny dosahovaly spíše jen dílčího charakteru. Za dob pánů z Rozdražova (16. století) byla pod kostelem zřízena krypta a nad ní v interiéru kostela pohřební kaple s vysokým parapetem. Pravděpodobně největší zájem o sakrální stavbu měl poslední z rodu, Václav z Rozdražova. Za doby jeho patronace vzrostla míra farního jmění, farnost byla obohacena o nové pozemky a naturální dávky. Dále nechal hrabě vyrobít nové varhany a zajímal se též o chrámový sbor. Na své přání byl pochován v rodinné hrobce zřízené pod podlahou kostela. Skrze poslední vůli odkázal své finance blatenskému kostelu, včetně fary a pěveckého sboru.⁸⁷

Ve třetí dekádě 17. století zásluhou hraběnky Anny Marie z Rozdražova proběhly v kostele některé opravy. Dodána byla nová křtitelnice a kazatelna, na jejíž řezbářské výzdobě se podílel místní truhlář. Přistavěny byly dva oltáře.⁸⁸ Oltáře z doby vlády pánů z Rožmitálu nechal odstranit již hrabě Václav. Záznamy naznačují nahrazení více oltářů, avšak dále již neuvádějí, zda se jednalo o hlavní, boční či některé další oltáře umístěné v prostorách kostela.⁸⁹

Markantnější změny nastaly s působením hraběte Josefa Serényiho a jeho manželky Anny Marie Alžběty Františky z Waldsteinu. Josef Serényi dal v prostrou kněžiště vybudovat rodinnou hrobku. Z hlediska stavebního vývoje památky je však významnější až doba po jeho smrti, kdy se patronace ujala vdova Alžběta. Hraběnka

---

⁸⁶ Červenka – Lavička 2015, s. 79-80.

⁸⁷ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁸⁸ SOkA Strakonice OF J.P.Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 283.

⁸⁹ Tamtéž. List 147.

Serényiová byla iniciátorem rekonstrukce provedené v letech 1743-1747. Ke kapli sv. Michaela nechala přistavět arkádový ambit. V blízkosti kostela byla postavena vysoká zděná zvonice, sloužící též jako brána na kostel obíhající hřbitov. Kostel byl nově obílen, dovezena byla nová kazatelna či varhany.⁹⁰

Za doby působení manželů Serényiů v Blatné, tedy v době před josefínskými církevními reformami, byl kostel v Blatné bohatě dotovaný. Stalo se tak zásluhou hraběcích manželů, kteří financovali renovaci interiéru a mobiliáře. Dle názoru J. P. Hilleho kostel Nanebevzetí Panny Marie v Blatné patřil v této době mezi nejkrásnější sakrální stavby jižní oblasti našeho území. Seznamy mobiliáře 18. století odkazují na vybavení oltářů, na nákup stříbrných kalichů, relikviářů, lamp a svícňů různých velikostí. Dále byl kostel vybaven množstvím zlatých a stříbrných nádob a předmětů, cínovými či železnými nádobami. U vchodu do sakristie, u hlavního oltáře a v prostoru celého kostela bylo pověšeno celkem 10 zvonů. Další čtyři se nacházely v nedaleko stojící zvonici. Jeden zvonek byl zavěšen v malé zvoničce umístěné na střeše presbytáře a jeden zvon patřil i do přilehlé kaple sv. Michaela. Zbožní hraběcí manželé také dokoupili dřevěnou zpovědnici se stoličkou pro zpovídající se, dřevěné truhly a skříně pro uložení parament.⁹¹ Děkan taktéž požádal o nová roucha, ornát, příkrývky oltářů. Svoji žádost odůvodnil tím, že používané kostelní prádlo je staré již 18 let a tudíž nese známky opotřebování. Hraběnka mu v této žádosti vyhověla.⁹²

V době patronace této zbožné a zejména velkorysé a štědré hraběnky se v prostorách chrámu nacházelo čtrnáct oltářů. Jeden hlavní a další, které vznikly spoluprací tehdejších umělců, Johanna Hoffmana a Ferdinanda Ublackera. Doba jejich spolupráce v Blatné je kladena mezi roky 1743 – 1747. Z původního počtu oltářů se dochovaly pouze tři. Hlavní oltář v prostoru chóru a dva boční v rámci dvoulodí (jeden při levé straně, druhý při straně pravé). Zbylé oltáře byly postupně odstraňovány v důsledku církevní reformy za doby osvícenecké vlády Josefa II.⁹³

Od 19. století ve stavebním vývoji kostela nelze sledovat výraznější změny. Úpravy se týkaly spíše jen interiéru a jednalo se pouze o udržování věcí ve stávajícím stavu. V poslední třetině 19. století byl kostel vymalován, pozlácena byla kazatelna

---

⁹⁰ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁹¹ Paramenta: souhrnný název pro označení kněžských rouch a textilií užívaných při liturgických obřadech (Blažíček-Kropáček 1991, s. 15).

⁹² SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. III. díl. List 11-15.

⁹³ Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014.

a vedlejší oltáře, restaurována byla socha Panny Marie umístěná na hlavním oltáři, zdi byly doplněny o některé obrazy. Ke konci poslední dekády 19. století se sice objevily plány na regotizaci kostela, ale byly zamítnuty. Přestavba se měla týkat jižní předsíně, výstavby nového sanktusníku a zbudování nového a prostornějšího točitého schodiště na severní kruchtě. Počátkem 20. století začal v Blatné působit děkan Jan Pavel Hille, který se zasloužil o některé drobné změny interiéru. Především nechal ze země vyjmout a na důstojnější místa ve zdi umístit náhrobní kameny patronů kostela. Vstup do krypty rodu Rozdražovských byl natrvalo zakryt. Zazděno bylo též okno do hrobky.⁹⁴

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Blatné je situován západně od Náměstí Míru. Takto byl kostel vystavěn již ve středověku. Stojí zde mírně v zákrytu zvonice, městské zástavby a přilehlého okolí. Zvonice, která se nachází taktéž ve své původní dispozici, stojí v místě, kde se sbíhá Náměstí Míru se Třídou J. P. Koubka. Při pohledu ze zmíněné ulice je kostel zcela ukryt. V kontrastu s touto skutečností působí samotný chrám a jeho interiér majestátním dojmem.

6.1.1 Architektonický popis

Region Blatenska je oblastí s množstvím kamenolomů, kde se těžil, případně dodnes těží, granit. Granit, známý spíše pod označením žula, je často využíván jako stavební materiál. Je tomu tak i v případě místního kostela. Celý kostel je vystavěn ze žuly (granitu) hrubého zrna, která se v okolí místa hojně vyskytuje. Na odštípnutých kouscích omítky je k vidění světlá žula, mírně nažloutlá. Zdi kostela jsou tvořeny dvěma druhy kamene – používán byl kámen tesaný a kámen lámaný.⁹⁵

Presbytář (chór, kněžiště) označuje část nacházející se ve východním prostoru kostela. Řešené kněžiště nese půdorys tvaru protáhlého obdélníka s polygonálním závěrem, konkrétně pětibokým. Presbytář je kryt sedlovou střechou, která je nad závěrem zvalbená. Obě části jsou kryté prejzy.⁹⁶ Na hřebenu střechy je umístěna malá zvonička, zvaná sanktusník, která je nositelem novogotické podoby z let 1865-1866. Při této rekonstrukci byla opatřena stříškou ve tvaru jehlanu a zdobnými dřevěnými kružbami umístěných v lomených obloucích.⁹⁷

⁹⁴ Červenka – Lavička 2015, s. 159-161.

⁹⁵ SOkA Strakonice, OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 33.

⁹⁶ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

⁹⁷ Červenka – Lavička 2015, s. 159; s. 197.

Presbytář je osvětlen pěti gotickými okny. V polygonálním zakončení se jedná o dvě trojdílná okna. Jižní strana kněžiště je vybavena třemi čtyřdílnými okny. Přiléhající jižní strana dvoulodí nese ve své východní polovině dvě čtyřdílná okna. Všechny tyto průzory jsou v lomeném oblouku zdobeny kružbou. Jedná se o kamennou kružbu plaménkovou.⁹⁸ Pozoruhodným poznatkem je skutečnost, že každé z gotických oken umístěných ve stěně kostela, je zdobeno jiným druhem kružby. Současný duchovní správce blatenské farnosti P. Marcin Piasecki, který byl požádán o úvodní slovo do knihy věnované místnímu kostelu, správně poznamenává myšlenku, že krása oken je docenitelná až v případě, kdy všechny nacházejí v jednom zorném úhlu. Zajímavé je každé zvlášť, ale správně vyniknou až jako celek.⁹⁹

Nejstarší částí kostela Nanebevzetí Panny Marie v Blatné je označována románsko-gotická stavba, která je v současné době využívána jako sakristie - místnost pro ukládání liturgických předmětů a potřeb faráře konajícího bohoslužbu. Sakristie s půlkruhovým závěrem je budovou připojenou k severní straně presbytáře. Půdorys sakristie nese tvar čtverce s půlkruhovou apsidou na východní straně. Z vnější strany při severní straně je celá stavba zpevněna armovaným opěrákem¹⁰⁰ zhotoveným z kamene. Na západní straně budovy se nachází vchod, který byl proražen až dodatečně. Součástí původní stavby nebyl, stejně jako kamenné schodiště vedoucí k tomuto vstupu. Do místnosti se vstupovalo pouze z dnešního interiéru presbytáře. Střecha sakristie je sedlová, krytá prejzy. Část nad půlkruhovým závěrem je kryta valbovou střechou.¹⁰¹

Do sakristie vedou dvě okna. Z východní strany je místnost osvětlována skrze jednoduché špaletové okno s nelomeným obloukem, na severní straně se nachází dvoudílné okno s lomeným záklenkem. Střední prut okna je s okolním ostěním, tedy s okenními svislými stranami, spojen pomocí dvou tzv. jeptišek.¹⁰² Vepsaných trojlístů ve vrcholu lomených oblouků v obou okenních osách. Prostřední díl je lomený, dva postranní díly jsou znázorněním kruhové výseče (oblouky jsou segmentové). Je tak navozen dojem obrysu horní části postavy oblečené do kápě.¹⁰³

---

⁹⁸ UPČ 1977, s. 85.

⁹⁹ Piasecki 2015, s. 11.

¹⁰⁰ V tomto případě se jeví zpevnění pomocí masivních opěráků jako nadbytečné. Stavba není tak velká, aby zpevnění bylo nutně požadováno. Vzhledem k probíhajícímu soklu je vyloučena možnost pozdějšího horizontálního přistavění. Opěráky tedy mohou být znakem záměru o přistavění patra sakristie. (Červenka – Lavička 2015, s. 25-26.) Další opěrák je k vidění při východní straně.

¹⁰¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ Kraus 2005, s. 373.

Na budově sakristie je patrné prolínání slohu románského a gotického. Půlkruhové architektonické prvky - v tomto případě východní okno s obloukem a apsida zaklenutá konchou vykazují typické rysy románského slohu. Naproti tomu druhé okno sakristie, které je klenuto lomeným obloukem, odkazuje na gotický sloh. Náznak gotiky lze pozorovat i na románském okně, jež je opatřeno malou kružbou s jeptiškou. Mezi gotické prvky dále náleží vnější robustní opěrné pilíře a nízký, jednoduše okosený sokl. Sokl neobíhá všechny externí stěny sakristie. Nenachází se při západní straně, ve které byl prolomen dodatečný vchod.¹⁰⁴

Na presbytář navazuje loď kostela, v níž jsou prolomena tři vysoká gotická oka. Dvě ve stěně jižní, jedno při stěně západní. K lodi je připojena jižní vystupující předsín, která je využívána jako hlavní vchod do chrámu. Tato stavba s absencí pravidelného půdorysu je ze své východní a jižní strany otevřena. Jsou zde umístěny průchody zaklenuté méně lomeným obloukem, k nimž vedou kamenné chodníky pro snadnější přístup.

Jižní a východní stěna předsíně je z části předsunuta do prostoru, jelikož zde bylo potřeba vytvořit místo pro nosné sloupy zmíněných vstupů. V případě existence sloupů v souladu s ostatními zdmi, by se jednalo o předsín čtvercového půdorysu. V minulosti byla ve zdech vytesána dvě okna. Okno na západní straně bylo však v průběhu let zazděno.¹⁰⁵ Z externí strany toto zazdění v současnosti patrné není. V interiéru předsíně je v západní zdi prolomena nika, která může být pozůstatkem okenního otvoru.

Do současné doby se zachovalo okénko, které se nachází vlevo od jižního vstupu. Okénko je obdélníkového tvaru s rovným ostěním. Nad předsíní a dále směrem k závěru budovy se nachází další dvě gotická okna, která jsou značně menších rozměrů než zmíněná gotická okna v prostoru presbytáře a hlavní lodi. V záklenku obou těchto menších třídlých oken lze vidět motiv jeptišek. Střecha jižní předsíně je valbová, krytá prejzy.

K severní straně dvoulodí kostela přiléhá severní předsín postavena mezi lety 1525-1530. Stavba je vložena mezi vnější opěrné pilíře tzv. třetího pole. Je pravděpodobné, že stavba přístavku započala po ničivém požáru, který Blatnou roku 1522 zasáhl. V této době byla obvyklá existence speciálního prostoru pro uložení

---

¹⁰⁴ Červenka – Lavička 2015, s. 25.

¹⁰⁵ Tamtéž, 205.

obecních peněz, písemností i jiných cenností. Svě místo zde také našly liturgické předměty a roucha (pro tyto účely byl prostor využíván ještě v 19. století). V současné době je severní kaple nepřístupná a nevyužívaná. Podobné přístavky lze nalézt u sakrálních památek v Trhových Svinech, Dolním Dvořišti či německém Haslachu. V těchto případech portály prolomené v přístavku sloužily jako další vstup do chrámu a spodní patro bylo považováno za předsíň. Podobně by tomu mohlo být i u přístavku v Blatné, nicméně podrobné architektonické průzkumy nenaznačují výskyt průchodu mezi přístavkem a samotnou lodí chrámu. Je však pravděpodobná skutečnost existence plánu na proražení zdi. Vzhledem k financování ostění severního vstupu s mírně lomeným obloukem, je předpoklad proražení dalšího vstupu do lodi považován za relevantní. Pokud by tomu tak nebylo, bylo by ostění neúčelné a zcela postačující by byl nezdobený portál. Za méně pravděpodobnou hypotézu je považován názor, že by případný vchod byl dosud skryt pod omítkami.¹⁰⁶ Střecha je valbová a krytá prejzy.

Přístavek je z obou stran obklopen okny. Na pravé straně, směrem k západnímu průčelí, se v horní polovině nachází trojdílné gotické okno. Okno je vloženo do druhého pole od západní zdi kostela. Pole jsou od sebe oddělena masivním kamenným opěrákem, který dosahuje výšky téměř shodné s výškou zdi kostela. Vlevo od severní předsíně je prolomeno vysoké gotické okno se čtyřmi díly. Typově je totožné se sedmi štíhlými okny v prostorách presbytáře a jižní strany lodi. I v tomto případě je však lomený oblouk vyzdoben rozdílnou plaménkovou kružbou. Toto okno se nachází mezi sakristií a přistavěnou severní předsíní.

V západním průčelí řešené sakrální stavby se nachází druhý vchod, k němuž vede úzký chodník zakončený třemi kamennými schody. Dveře tohoto portálu, jenž je veřejností využíván jen při výjimečných příležitostech, pochází z druhé poloviny 17. století. Nasvědčuje tomu výzdoba, která je téměř totožná s barokními dveřmi vedoucích z prostoru jižní předsíně do hlavní lodi chrámu.¹⁰⁷

Dále jsou v západní stěně kostela umístěna dvě okna menších rozměrů. Nalevo od západního portálu je do zdi vytesán okenní otvor čtvercového tvaru. Okno je při horní straně sklenuto segmentovou klenbou. Skrze procházející světlo je osvětlován prostor nacházející se pod kruchtou. Nad barokními dveřmi, přibližně v polovině výšky západního průčelí, je prolomeno okno kruhového tvaru. Tento otvor nese ostění

---

¹⁰⁶ Červenka – Lavička 2015, s. 211; s. 99.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 205.

zhotovené z kamene. Uvnitř okna jsou znázorněny kamenné kružby.¹⁰⁸ Kruhové okno zde bylo prolomeno za patronace Zdeňka Lva z Rožmitálu, v době tzv. druhé fáze přestavby po přelomu 14. a 15. století.¹⁰⁹ V horní části západního štítu budovy se nachází menší obdélníkový otvor, který je v současné době zatlučen prkny.¹¹⁰

Vlevo od západního portálu, pod oknem se segmentovým záklenkem, se v minulosti v rovině země nacházelo okénko do krypty pánů z Rozdražova. Nad kryptou byla v interiéru zbudována pohřební kaple. Ve 20. století, konkrétně v roce 1934, nechal tehdejší děkan Jan Pavel Hille okénko zazdít a na jeho místo umístil fragment kamenného náhrobku, jenž byl původně umístěn v prostoru presbytáře. Heraldický náhrobník znázorňuje štít s figurou kůlu. Dle pramenů by se mělo jednat o desku patřící Janovi Kanickému z Čachrova, úředníkovi místní vrchnosti.¹¹¹ Zakrytí krypty je patrné i v současné době.

Mimo vysoká okna s lomeným obloukem je v řešené stavbě za znak gotiky považován zkosený sokl. Tento prvek je umístěn na vnější zdi presbytáře, na jižním průčelí dvoulodí (vyjma otevřené předsíně) a části severní zdi, včetně úsecích sakristie a novějšího patrového přístavku. Nad kamenným soklem je po obvodu presbytáře výše vtesána kamenná římsa, která dosahuje výšky parapetů oken. Vnější stěna lodi římsou opatřena není.¹¹²

Mezi další gotické znaky lze zařadit exteriérové opěrné pilíře, které rovnoměrně rozkládají tlak klenby. Vnější opěráky zpevňují nároží a podélné strany presbytáře. Vybaveno je jimi i jižní průčelí a nároží samotné lodi. V úseku kněžiště jsou opěráky zakončeny pultovou stříškou se sedlovým štítkem. Na rozdíl od opěr hlavní lodi, jež vrcholí pultovými stříškami krytými prejzy.¹¹³ Mezi tyto stavební prvky jsou vložena okna propouštějící do chrámu dostatek světla.

6.1.2 Interiér

Blatenský kostel je dvoulodní stavbou, jejíž hlavní část je kryta sedlovou střechou. Stejně jako v případě ostatních částí chrámu je střecha pokryta prejzy. Hille ve

¹⁰⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹⁰⁹ Červenka – Lavička 2015, s. 93.

¹¹⁰ Otvor sloužil k dopravě materiálu ke stavbě sklípkové klenby v prostoru dvoulodí. Do dnešní doby je v otvoru zabudovaná kovová tyč, jež sloužila zřejmě jako pomocná kladka při vytahování těžkých břemen.

¹¹¹ Červenka – Lavička 2015, s. 207.

¹¹² NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹¹³ Tamtéž.

svých poznámkách z počátku 20. století upozorňuje na nepravidelný půdorys hlavní lodi: „*Nepravidelně založená osa jejich podmíněna byla bezpochyby zdivem z románské budovy pozůstalým.*“¹¹⁴

Signifikantním místem každého chrámu je prostor presbytáře. Ve většině případů křesťanských sakrálních staveb je tento prostor, určený pro pohyb kněží, orientován směrem na východní světovou stranu. Východ zde symbolizuje místo původu Ježíše Krista, ke kterému se věřící obrací.

Současné „nové“ kněžiště z 15. století je zaklenuto třemi poli síťové klenby.¹¹⁵ V polygonálním závěru presbytáře je klenba svedena do paprsků. Přípory jsou válcového tvaru, v místě počátku klenebních paprsků se mírně rozšiřují. Lze na nich nalézt tři druhy jemného zdobení – zdobení válcovými prstýnky, kružbičkami a pletenci. Pletence se nachází na příporách za oltářem, kružbičky v polygonálním zakončení stavby. Nad presbytářem lze sledovat tři klenební pole. Nejzajímavější je klenební pole umístěné nejbližší hlavnímu dvoulodí. Zde je svorník, tedy místo protnutí klenebních žeber daného pole, dutý. Dutý svorník je označován názvem *Himmelsloch*. Zbylé dva svorníky jsou již úplné a nesou kruhovou podobu. Podle Červenky a Lavičky, autorů monografie o kostele, mohl být kruhový terč nalézající se nejbližší hlavnímu oltáři někdy v průběhu staletí vyzdoben. Nicméně zatím nebyly nalezeny žádné relevantní důkazy, jež by tuto hypotézu ověřovaly.¹¹⁶ Plocha mezi jednoduchými klenebními žebry je bíle omítnuta. Svorníky, klenební žebra a přípory jsou nositeli šedé barvy.

Při severní straně zdi presbytáře, se nachází dva portály. Portál umístěný blíže k polygonálnímu zakončení vede na točité kamenné schodiště.

Točité schodiště za sedlovým gotickým portálem je tvořeno dvěma druhy materiálů. Spodní část schodů je kamenná, naproti tomu vrchol schodiště, jenž byl méně užíván, je zakončen dřevěnými stupni. Jako dřevo zde bylo použito dřevo dubové. Obě části schodiště pocházejí z poslední dekády 15. století. Užití dvou druhů stavebního materiálu svědčí o snaze ušetřit finanční náklady. Více používaná spodní kamenná část vede sedlovým kamenným portálem na emporu, která byla pravděpodobně využívána jako varhanní kruchta. Svědčí o tom bohatá kamenná výzdoba. Poprseň empyry je

---

¹¹⁴SOKA Strakonice, OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 32.

¹¹⁵NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹¹⁶Červenka – Lavička 2015, s. 87-88.

rozdělena čtvercovými, někdy mírně obdélníkovými poli zdobenými reliéfními kružbami. Pod balkonkem je k vidění sedm krakorců.¹¹⁷ Téměř uprostřed zídky je z empory předsunuto jedno pole a za ním je ve zdi vytesána mělká nika. Dle odborníků je právě toto důkazem o minulém umístění kostelních varhan. Uvažovalo se také o empoře jako o místě, kam při konání bohoslužeb usedala šlechta. Tato myšlenka však byla zavrhnuta z důvodu nepřiliš pohodlného přístupu po točitém schodišti. V dnešní době, a zřejmě tomu tak bylo i v minulosti, slouží kruchta jako spojnice mezi patrem kněžiště a půdou sakristie. V prostoru sedlového portálu do půdy sakristie a v prostoru samotného podkroví jsou k nalezení znaky plánovaného přistavění druhého patra pozůstatku původního goticko-románského kostela. Svědčí o tom omítnutá zeď pod střechem sakristie a ze zdi vystupující kameny na západní i východní straně.¹¹⁸

Druhý portál umístěný při severní straně kněžiště ústí do sakristie. Vchod je uzavřen oplechovanými dveřmi s trojitým západkovým zámkem. Tyto dveře sem byly dosazeny v roce 1518, po loupeži, jež kostel postihla. Podle informací, které však nejsou dostatečně ověřené, měli zloději místní chrám navštívit v noci z 6. na 7. ledna. Bylo odcizeno množství předmětů sloužících pro konání bohoslužeb. Jednalo se o mobiliář dodaný za působení Zdeňka Lva z Rožmitálu: „*Zdeněk Lev z Rožmitálu daroval spolu s manželkou kostelu stříbrnou monstraci, svícny, lampy, zvonečky, mešní roucha, misály a ostatní potřebné chrámové náčiní, které sloužilo nejen při mších v kostele, ale i při procesích, jejichž konání umožňovala odpustková privilegia z let 1514-1515.*“¹¹⁹

Údaj o dosazení nových dveří je na oplechování patrný i v současné době. Za dveřmi se nachází nevelký prostor čtvercového půdorysu s apsidou. Apsida je sklenuta půlkruhovou konchou. Vedle dodatečného vstupu při západní zdi je prolomena nika, ve které je v současné době umístěna skříň. Čtvercový prostor je sklenut křížovou klenbou. V místě protnutí klenby se nachází trojúhelníkový erbovní štít, avšak s absencí vymalování.¹²⁰ Stěny jsou bíle omítnuty. Bílá omítka se nachází i na stropě. Žebra klenby jsou zvýrazněny šedou barvou. Zmíněný erbovní štítek bez bohatší výmalby nese červenou barvu.

---

¹¹⁷ Nosný (podpurný) článek, používaný u vystupujících stavebních prvků (Blažiček-Kropáček 1991, s. 110)

¹¹⁸ Červenka – Lavička 2015, s. 88-92.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 104-105.

¹²⁰ Tamtéž, s. 193.

Vítězný oblouk odděluje apsidu od části pozůstatku původního kostela. Napravo od oblouku se nachází nejhodnotnější část sakristie. Jedná se o erbovní štítek zakladatelů zdejšího posvátného prostoru. Podoba rodového štítu je uvedena v příloze. Konkrétně je erbovní znak přisuzován Bavorovi III. ze Strakonice.¹²¹ V současné době je erbovní štítek částečně skryt za přistavěnou skříň. Proto autorkou pořízená fotografie není zcela čitelná. Z toho důvodu je současně s ní v příloze uvedena přehlednější fotografie převzatá z literatury.

Nejrozlehlejší částí kostela je prostor dvoulodí. Významným prvkem blatenského dvoulodí jsou tři nosné štíhlé sloupy nacházející se v rovině proti hlavnímu oltáři. Sloupy tak opticky dělí prostor určený veřejnosti na dvě obdélníkové poloviny. Každá polovina lodi kostela je vyzdobena sklípkovou (označovanou také jako diamantovou) klenbou, která je považována za charakteristický znak české stavitelské školy přelomu 15. a 16. století. Klenba, tedy pochází z doby, kdy kostel vzkvétal pod patronací pánů z Rožmitálu.¹²²

Na stropě kostela se nachází celkem osm polí klenutých čtyřcípými hvězdami. Všechna pole jsou spolu navzájem propojena, přesto je ve změti spojnic patrné dodržení hlavní linie oddělující jižní část kostela od jeho severní části.

Sklípková klenba byla přínosem do architektury z hlediska navození plastického dojmu. Do té doby užívané opěrné systémy nesly dekorativní žebra. Sklípková klenba se v Čechách začala používat kolem roku 1500, kdy se severozápadní část země inspirovala v německém Sasku. Ze severu země se tento typ klenby postupně šířil po oblasti Čech, nejvíce však zasáhl jižní a jihozápadní Čechy. V pozdějším 16. století se objevuje i na Moravě.¹²³ Nedaleko Blatné (přibližně 20km jihozápadním směrem) se nachází město Horažďovice, kde působil františkánský řád a měl zde svůj klášter. Klášter byl v roce 1501 založen příbuzným Zdeňka Lva z Rožmitálu, jeho tchánem, Půtou Švihovským. Zdeněk Lev nejen, že pro liturgické účely blatenského kostela příležitostně využíval horažďovické františkánské kněze, ale od majetku svého tchána převzal i typ zaklenutí sakrální památky.¹²⁴

Později v 18. století sloupy získaly jemné reliéfní zdobení hlavic a byly dostavěny dekorativní pilastry při stěnách kostela, které mají navodit dojem podpírání

---

¹²¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹²² Siblík 1915, s. 232.

¹²³ Hořejší 1984, s. 523.

¹²⁴ Červenka – Lavička 2015, s. 96-97.

klenby. Klenba nad hlavními loděmi byla v této době opravována a došlo k nanesení další vrstvy omítky. Bylo tedy ubráno na výše zmíněné plastičnosti.¹²⁵

Při západní straně dvoulodí se v patře nachází empora ve tvaru „U“, která je vedena po celé délce stěny. Přístupná je po schodišti zakončeném portálem. Portál byl několik let uzavřen. V měsíci listopadu roku 2014 byl přístup opět obnoven. Schodiště na hudební kruchtě je umístěno vlevo od jižního portálu. Nadzemní galerie, jak také lze emporu nazvat, je tvořena kamenným parapetem. Před polovinou 18. století zde ve střední části přibyl prvek dřeva v podobě balkonu s kuželkovým zábradlím. Stalo se tak roku 1744, jak udává nápis v jeho spodní části. Prostor je zaklenut sklípkovou klenbou o šesti polích.¹²⁶

Z pohledu od presbytáře se pod pravou stranou kruchtě nachází bývalá pohřební kaple s hrobkou umístěnou v podzemí. Kapli za svého působení v Blatné využíval rod Rozdražovských z Rozdražova (80. léta 16. století). Tato nevelká část kostela byla (a je i v současné době) přístupná sedlovým portálem pocházející z doby pozdního středověku. K portálu vedou tři kamenné schůdky. Kaple o rozměru dvou klenebních polí je ze dvou stran tvořena kostelními zdmi (západní a severní), zbylé dvě strany jsou otevřeny do prostoru dvoulodí. Při zemi se nachází kamenný parapet. Jižní parapet je nositelem aliančního znaku Rozdražovských a Lobkoviců.¹²⁷ Václav z Rozdražova nechal parapet osadit znakem svého rodu a znakem své první manželky. Vchod do hrobky měl vést skrze dřevěná sklopná vrata umístěná před sedlovým portálem. Za dvířky byly do podzemí vedeny dřevěné schůdky. Strop hrobky byl klenutý a byl zde umístěn kamenný kulatý oltář sloužící pro obřady zádušních mší.¹²⁸ V minulých staletích měla být krypta vymalována. Podle pramenů je zde pochován Václav z Rozdražova, jeho syn Ignác a dále bývalý blatenský děkan Matěj Pech. Ze západní stěny hrobku osvětlovalo malé okénko, které však ve 20. století bylo utěsněno. Zakryta byla i dřevěná dvířka v podlaze zadní části kostela a bývalý vstup do krypty byl překryt žulovým kamenem.¹²⁹

---

¹²⁵ Červenka – Lavička 2015, s. 204-205.

¹²⁶ Tamtéž, s. 206.

¹²⁷ Tamtéž, s. 206-207.

¹²⁸ Existují také informace, že v druhé polovině 19. století se zde mělo nacházet mumifikované tělo. (Červenka – Lavička 2015, s. 207.)

¹²⁹ SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 3b.

V současné době kaple obsahuje několik řad lavic určených pro věřící. Po většinu roku jsou tyto lavice prázdné, počtu věřících stačí kapacita kostelních lavic umístěných v prostoru dvoulodí. Další místa k sezení jsou v zadní části kostela, částečně zasahující do prostoru pod kruchtou.

Do kostela se vstupuje jižní předsíní. Předsíň neslouží pouze jako vstup, ale je také nositelem umělecké hodnoty. Nad prostorem jižního vchodu se nachází malba Panny Marie Nanebevzaté obklopené svatozáří. Malba pochází z doby pozdního středověku. Je dále doplněna textem, který je však v dnešní době již nečitelný. Dále zde byla v 18. století umístěna kaplička. Měla sloužit jako místo pro uložení sochy. Při levé straně od raně barokních dveří (rok 1676) je umístěna robustní žulová křtitelnice, jež má tvar osmibokého kalicha.¹³⁰

Hlavní oltář v presbytáři blatenského kostela Nanebevzetí Panny Marie byl zhotoven na příkaz movité hraběnky Serényiové, která ho nechala postavit po smrti svého manžela. Autorem návrhu oltáře byl Johann Hoffman. Ve spodní části oltářního obrazu signoval rok dokončení své práce; rok 1744. V roce 1926 byl obraz o rozměrech 450cm x 232cm rekonstruován.¹³¹ Prostor kolem hlavního oltáře je oproti celé ploše kněžiště vyvýšen o jeden stupeň. Oltář lze opticky rozdělit na několik částí:

Ve středu oltáře se nachází prosklená nika se sochou patronky kostela - Panny Marie s Ježíškem stojící na půlměsíci. Socha je též nazývána výrazem *Assumpta*. Z latiny lze toto přeložit jako „nanebevzetí“. Plastika pochází z roku 1515¹³² a do současné doby se dochovala jako jediná součást gotického oltářního vybavení. Z pravé strany k Panně Marii s Ježíškem přikleká anděl. Za ním je ztvárněna sv. Alžběta Duryňská a sv. Ludmila. Taktéž z levé strany k Panně Marii přikleká anděl. Za ním je umístěna socha sv. Josefa, který v náručí svírá malého Ježíše. V minulosti u Josefových nohou klečel třetí anděl. Opodál na vyvýšeném místě, ve stejné rovině jako na opačné straně stojící sv. Ludmila, je zde ztvárněn sv. Václav nesoucí korouhev a vévodskou korunu. Sv. Alžběta Duryňská a sv. Josef jsou připomínkou křestních patronů hraběnky Alžběty, na jejíž žádost byl oltář zhotoven, a jejího manžela Josefa. Sv. Ludmila a sv. Václav symbolizují patrony české země. Obě poslední zmíněné postavy hledí směrem vzhůru. Jejich pohled směřuje na skupinu dvou menších a dvou větších andělů,

¹³⁰ Červenka – Lavička 2015, s. 205.

¹³¹ Tamtéž, s. 198-199.

¹³² Socha je financována z nákladů Zdeňka Lva z Rožmitálu. Někdy je také označována jako „Madona blatenská“. Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014.

kteří symbolicky přidržují oltářní obraz. Obraz je zhotoven technikou oleje na plátně a nese název *Nanebevzetí Panny Marie*. Obraz lze rozdělit na dvě části: horní - nebeskou, spodní – pozemskou. „*Bohorodičku nesou andělé na oblaku do nebes, kde je očekávána Nejsvětější Trojicí, aby byla korunována. Ve spodní části výjevu vše sleduje skupina apoštolů shromážděná kolem kamenné tumbky (hrobu) s odklopeným víkem.*“¹³³

Pod prosklenou nikou se sochou je umístěna malá skříňka označovaná jako svatostánek, řidčeji jako tabernákl, sloužící k uložení Nejsvětější Svátosti (s cílem většího zabezpečení uložených předmětů byla do původní dřevěné schránky před čtyřmi lety vložena kovová skříňka. O Velikonocích roku 2013, přesněji na Zelený čtvrtek, bylo této nové schránce slavnostně požehnáno.¹³⁴) Otevírací dvířka jsou vyzdobena řezbářskou prací a reliéfem *Ukřižování Ježíše*. Po pravé i levé straně svatostánku stojícího na podstavě celého oltáře, jsou umístěny prosklené niky. Tyto niky jsou určeny pro uložení relikvií. Ve výzdobě hlavního oltáře se často objevují rostlinné motivy a zdobné voluty. Rám obrazu, sloupky, niky a další prvky jsou laděny do kombinace černé a zlaté barvy. Jako základna oltáře, na které jsou vystaveny relikviární niky, slouží tzv. oltářní mensa. Mensu taktéž zdobí zlaté prvky. Monumentální hlavní oltář je spojen se zdmi presbytáře pomocí dvou branek. Do nosného oblouku branek jsou zapuštěny dvě zmíněné prosklené niky. Na vrcholu každé branky se nachází výše uvedení zemští patroni.¹³⁵ Vstupy do branek jsou zakryty těžkými závěsy.

Od jara roku 1972 se při jižní zdi presbytáře nachází oltář sv. Kříže. Na současné místo byl přenesen z prostoru tzv. vítězného oblouku. Současná mensa oltáře sv. Kříže není jeho původní součástí. Původní stůl je dnes postaven v přední části kněžiště. Spolu s ním se zde nachází slavnostní křeslo a dvě menší sedátka. Oltář sv. Kříže doplňují dvě sochy. Jedná se o sochu Ukřižovaného Krista umístěnou na mohutném krucifixu, pocházející z období kolem roku 1515. Druhá figura, socha Panny Marie Bolestné, vznikla až o několik století později. Jejím autorem je Eduard Veselý působící zejména v druhé polovině 19. století.¹³⁶

Prostor oltáře sv. Kříže je dále tvořen rokokovým tabernáklem (18. století).¹³⁷ Tabernákl je umístěn na dřevěné mense spolu se stojany pro svícny. K uložení

¹³³ Červenka – Lavička 2015, s. 199.

¹³⁴ Piaseckí 2015, s. 184.

¹³⁵ Červenka – Lavička 2015, s. 198-199.

¹³⁶ Tamtéž, s. 201.

¹³⁷ Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014.

Nejsvětější Svátosti se nepoužívá. Přesto, že je ozdoben řezbou kalicha a hostií, uvedené věci jsou uloženy ve svatostánku hlavního oltáře kostela.

Výše byly zmíněny již dva sanktuáře. Další se nachází v severní straně kněžiště, v blízkosti hlavního oltáře. Tento středověký sanktuář je nestarší schránkou. Pochází z konce 15. století. Ještě gotický tabernákl má podobu kamenné niky, jež je uzavíratelná pomocí kované mříže. Mříž byla v 18. století překryta rámem se zabudovanými reliéfními dvířky. I zde, stejně jako na uvedených sanktuářích, je znázorněn kalich a hostie. Nad schránkou jsou umístěni andělé a symbolická svatozář.¹³⁸

V lodi kostela se v současné době nacházejí dva boční oltáře – oltář sv. Josefa postaven při severní zdi (levá strana) a oltář sv. Barbory u jižní stěny (pravá strana). Mezi oltáři se nachází šedě omítnutý vítězný oblouk, který odděluje prostor lodi od prostoru kněžiště. Na vyvýšené kněžiště vedou tři kamenné schody, jejichž prostředkem se táhne červený běhoun končící až za oltářem, tedy v současnosti používaným obětním stolem.¹³⁹

Oltář sv. Josefa odkazuje nejen na hraběcího křestního patrona, ale také na zbožné růžencové bratrstvo, které při oltáři nechal Josef Serényi založit. Stalo se tak roku 1723.¹⁴⁰ Oltář lze opticky rozdělit na několik horizontálních částí. Památka je umístěna na dřevěné mense. Zde při zdi ve střední části stojí tabernákl se zlatě zdobenými dvířky a reliéfem Kalvárie. Po obou stranách svatostánku je umístěn reliéf znázorňující umučení Krista. Nad těmito dvěma reliéfy jsou umístěny další dva výjevy se stejnou tematikou. Mezi nimi se nachází obraz „*archanděla Rafaela, který chrání mladého Tobiáše před hadem jako symbolem hříchu.*“ Obraz je zasklený. Při jeho horním okraji byly počátkem 20. století umístěny hlavy andělů, které se do současné doby nezachovaly a neexistují informace o jejich umístění. Stěžejní část bočního oltáře je tvořena větším obrazem sv. Josefa s Ježíškem. Po stranách obrazu se nachází sochy svatých, kteří jsou označovány za propagátory růžencové motlitby. Po levé straně je umístěna socha sv. Dominika a pravá strana je doplněna figurou Kateřiny Sienské. Nad

---

¹³⁸ Červenka – Lavička 2015, s. 199.

¹³⁹ V současných kostelech při liturgických obřadech není využíván hlavní oltář, jak tomu bylo v minulosti. Nové podmínky si vyžádaly používání jiného oltáře, umístěného ve středu kněžiště. Změna také nastala v postoji kněze - při obřadu nyní stojí čelem k věřícím. Ve srovnání s minulostí, kdy kněz sloužil mši směrem k východu, tedy zády ke kostelním lavicím. V Blatné byl pro nový obětní stůl využit podstavec z oltáře sv. Kříže umístěného původně pod vítězným obloukem, nyní v prostoru presbytáře. (Piasecki 2015, s. 183.)

¹⁴⁰ Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014.

středovým obrazem je pověšen serényiovsko - waldsteinský znak. Vrchol oltáře tvoří obraz s výjevem *Korunování Panny Marie Nejsvětější Trojicí*.¹⁴¹

Na protější straně je umístěn oltář sv. Barbory, který je vystaven v podobném barokním stylu jako oltář sv. Josefa. Na dřevěné mense se nachází hranolový tabernákl s reliéfem Ukřižování. Svatostánek je z obou stran obklopen rostlinnými motivy na pozlacených destičkách. Nad schránkou se nachází nika se soškou sv. Jana Nepomuckého, která je opět z obou stran sevřena pozlacenými reliéfy. Klíčovou část oltáře tvoří obraz sv. Barbory, vedle které malba dále obsahuje postavu sv. Apoleny a sv. Voršily. Autorem obrazu je Josef Mathauser. Jeho jméno i rok 1897 jsou poznačeny u spodního rámu. Obraz doplňují sochy sv. Judy Tadeáše (vlevo) a sv. Ondřeje (vpravo). I v případě tohoto oltáře se zde v minulosti nacházely hlavy andělů, které nejsou do dnešní doby zachovány. Vrchol oltáře tvoří obraz archanděla Michaela. Po jeho stranách jsou umístěni andělé držící reliéfy s odkazy na sv. Barboru, která je označována za patronku smrti.¹⁴²

Oba boční oltáře nesou kombinaci dřeva a zlatého zdobení. Jsou zde k vidění voluty, rostlinné motivy a celé postavy či jen hlavy andělů. Postranní oltáře jsou dále doplněny dalšími předměty patřícími do sakrálního prostoru. Při oltáři sv. Barbory se na vyvýšeném schůdku nachází dřevěná křtitelnice pocházející z roku 1788. U oltáře sv. Josefa je zavěšena rokoková kazatelna. Její autorství je připisováno Johannu Hoffmanovi. Kazatelna, k níž vedou schody z prostoru kněžiště, je vybavena několika reliéfy svatých. Na nejvyšším místě kazatelny je umístěn odkaz na Božího otce, jenž je obklopen svatozáří, anděly a oblaky.¹⁴³

V současnosti mají postranní oltáře spíše dekorativní účel. Současný správce blatenské farnosti P. Thlic. Marcin Piasecki ve své kapitole v knize *Blatná: děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie* zdůrazňuje, že ačkoli tyto oltáře nemají při liturgických obřadech žádnou funkci, je jejich zachování důležité z estetického a historického hlediska. Dále hovoří o možnostech, které poskytuje církevní rok. Postranní oltáře mohou být využívány například v době předvelikonoční, kdy se konají mimořádné bohoslužby s obřady vyžadující určité prostory. V době vánoční je oltář sv. Josefa místem pro vystavění symbolu Vánoc. Byl zde nalezen důstojný prostor pro

---

¹⁴¹ Červenka – Lavička 2015, s. 207.

¹⁴² Tamtéž, s. 207.

¹⁴³ Tamtéž, s. 208; s. 201.

umístění betléma. Dekorativní účel zastává v dnešní době i kazatelna. Místo, odkud má být vedena bohoslužba, vyžaduje, aby se jednalo o bod, který bude věřící považovat za přirozeně autoritativní. Kazatelny tedy byly vždy nad úrovní naslouchajícího lidu. Svou roli zde také hrála akustika. Dnešní církev však klade důraz na přiblížení se lidu a na blízkost bohoslužby slova. Také zásluhou vývoje moderní rozhlasové techniky se biblické texty začaly číst z místa zvaného *ambon*. Ten se nachází v dělicím prostoru, v oblasti pod vítězným obloukem. Výsledkem je užší kontakt mezi přednášejícím a věřícími. Podle církevních představ by ambon neměl být přenosným pultíkem. V tomto směru Blatná tuto myšlenku porušuje. Nicméně díky vhodnému řešení pultíku, zde nedochází k nežádoucím kontrastům, a ambon je v prostoru umístěn s estetickým citem.¹⁴⁴

Součástí sakrální stavby bývají varhany, umístěné na empoře v západní části lodi. V 15. století nechal Zdeněk Lev z Rožmitálu vybavit blatenský kostel novými varhanami. O umístění nejsou záznamy dochovány, nicméně je předpokládáno jejich uložení na empoře v severní zdi presbytáře. Tyto varhany z Blatné pro svůj neobyčejný zvuk a nezvyklou velikost měly být známy po celé oblasti české země.¹⁴⁵ V publikaci věnované blatenskému kostelu se lze dočíst, že na počátku 17. století byly tyto varhany doplněny jinými, které byly tišší a neohrožovaly celkovou statiku kostela. Václav Rozdražovský nechal postavit varhany nesoucí znak jeho rodu. Hudební nástroj z dob pánů z Rožmitálu sice ponechal na svém místě, ale dále již nebyly využívány.¹⁴⁶ V současnosti se však na kůru nachází třetí varhany pocházející z let 1739-1740.¹⁴⁷ Jejich autorem je Martin Janeček z Prahy. Již v roce 1747 byla vyžadována jejich oprava provedená Ondřejem Niederlem z Nepomuku. Dekorativní prvky dosadil na přání správce farnosti Ferdinand Ublacker, jenž pracoval podle návrhu zesnulého Johanna Hoffmanna. V tomto roce byla varhanní skříň též pozlacená.¹⁴⁸ Tyto varhany financované z fondu hraběcích manželů Serényiů stojí na západní kruchtě do současné doby. Celý hudební kůr je nesen pěti mírně lomenými oblouky.

---

¹⁴⁴ Piaseckí 2015, s. 185-187.

¹⁴⁵ SOkA Strakonice, OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl. List 34.

¹⁴⁶ Červenka – Lavička 2015, s. 119.

¹⁴⁷ Stávající varhany, které zde stály do pořízení třetích varhan, byly přemístěny na jiné místo v kostele. Později v době josefínských církevních reforem byly nástroje rozebrány a kovové části zpeněženy (Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014.)

¹⁴⁸ Červenka – Lavička 2015, s. 206.

Severní a jižní stěny dvoulodí jsou zdobeny obrazy. Pod většími malbami na severní zdi je pověšeno čtrnáct zastavení Křížové cesty. Tyto menší obrazy umístěné v řadě za sebou jsou v současné době postupně restaurovány.

Posledním příspěvkem této části je krátký popis interiéru patrového přístavku umístěného při severní straně kostela. Kromě přístupu skrze exteriérový portál, byl vstup do budovy možný také z prostoru empory při západní straně interiéru lodi. Severní rameno kruchty je s přístavkem spojeno dřevěnou lávkou. Prostory jsou odděleny pozdně gotickým portálem, který je však již vybaven barokními oplechovanými dveřmi. Lávka ústí do patra, které v minulosti sloužilo jako depozitář pro liturgické předměty. Prostor je zaklenut křížovou klenbou.¹⁴⁹

6.1.2.1 Hrobky a náhrobní kameny

Dalším prvkem, který lze nalézt v prostoru presbytáře, a dvoulodí kostela jsou náhrobní kameny. „*Starobylým křesťanským zvykem bývalo pochovávat zesnulé duchovní, patrony chrámu a dobrodince uvnitř chrámu.*“¹⁵⁰ Tak začíná J. P. Hille svůj spis věnovaný hrobkám a náhrobníkům v interiéru děkanského kostela v Blatné.

V úvodu svých poznámek hovoří o podobě hrodek. Jedna velká či dvě menší se nacházely v prostoru pod hlavním oltářem. Dále se pochovávalo přímo do podlahy kostela. Byla vyhloubena nevelká díra, do níž se uložila rakev s tělem zemřelého. Na rozdíl od dnešní podoby rakví, tehdejší truhly nebyly vybaveny víkem. Schránka s tělem se tedy jen přikryla žulovým náhrobním kamenem, na němž bylo signováno jméno zemřelého a poznávací znak. Pokud se jednalo o kněze, byl do kamene vtesán symbol obráceného kalicha. Byl-li zesnulý člověk šlechticem, nesl náhrobní kámen rodinný znak.¹⁵¹

Prostor lodi poskytoval dostatek místa pro uložení těl zemřelých. Do dnešní doby jsou zde viditelné některé náhrobníky, avšak jejich ztotožnění s určitou osobou je takřka nemožné. Náhrobní reliéfy jsou v současnosti téměř nerozpoznatelné. Přesto se lze domnívat, že se zde nachází náhrobníky patřící rodu Kaleniců z Kalenic či purkrabímu na Blatné, kterým byl Jan Štěnovský z Kadova. V dalším z náhrobních kamenů vyrobených z místní žuly se nachází volný prostor, který byl původně vyplněn

¹⁴⁹ Červenka – Lavička 2015, s. 211.

¹⁵⁰ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 1.

¹⁵¹ Tamtéž.

kovovými (bronzovými) destičkami. Destičky obsahovaly čtyřřádkový popisek a reliéf erbu zemřelého. V neznámé době byly tyto pláty z podlahy vyzvednuty a zasazeny do jižní zdi lodi. Díky tomu lze identifikovat, komu kámen náleží. Jednalo se o Jana Haugvice z Biskupic, příbuzného manželky pana Adama z Rožmitálu. Na čitelné desce lze číst nápis:

„Tuto lezy Urozeny pan / Jan Hugwicz z biskupicz / leta božího Tisicziho / pietistihho Ssesnaczteho“ „(=Tuto leží urozený pán Jan Haugvic z Biskupic, léta Božího tisícího pětistého šestnáctého).“¹⁵²

Poslední rozpoznatelný náhrobník patří významnému mecenáši kostela, Josefu Serényiovi. Za tímto kamenem se nenachází hrob zemřelého (hrabčící hrobka je umístěna v prostoru kněžiště), jedná se pouze o epitaf vyvedený z mramoru. Znázorněný reliéf je čitelný z důvodu počátečního umístění kamene ve zdi kostela. Oproti jiným tedy nebyl v průběhu dalších staletí vyzvedáván ze země. Epitaf o rozměrech 185cm x 101,5cm nese vyobrazení na klekátku klečícího hraběte Josefa, před nímž je vztyčen kříž. V podstavě kříže je znázorněn erb rodu Serényiů. Za autora tohoto památníku je považován Ferdinand Ublacker. Ve spodní části desky je vyveden latinský text:

Překlad: *„Nejjasnější a nejvznešenější pán pan Josef, Svaté říše římské hrabě de Serényi, rytíř sv. Jakuba de la Spala, pán na Blatné a Škvořeticích, Jeho císařsko-královského veličenstva Karla VI. tajný rada a královský místodržící v Království českém. Zemřel dne 3. února 1742 ve věku 56 let.“¹⁵³*

V oblasti presbytáře jsou uloženy další náhrobní kameny. Pod hlavním oltářem je umístěna hrobka hrabčícího rodu Serényiů. Vstup do krypty byl kryt velkým kamenem zhotoveným z červeného mramoru. V hrobce měla být umístěna těla hraběte Josefa Serénya, jeho manželky Alžběty Marie a jejich čtyř potomků, kteří zemřeli v mladém věku.¹⁵⁴ Jiný zdroj uvádí uložení těl manželů Serényiů s jejich pouze jedním synem Václavem Prokopem, jenž zemřel v prvním roce života. Také by zde mělo být uloženo tělo Ignáce Rebensteina z Blankenfeldu, který byl v 18. století blatenským

¹⁵² Červenka – Lavička 2015, s. 209; SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 8-10.

¹⁵³ Červenka – Lavička 2015, s. 209.

¹⁵⁴ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 2.

děkanem.¹⁵⁵ Krycí deska vchodu do krypty byla v druhém desetiletí 20. století z podlahy vyzvednuta a zasazena do jižní stěny kněžiště. Na mramorové desce jsou patrná místa umístění kruhů, za které se krypta otevírala. Krycí deska je pokryta reliéfy klečících postav. Postavy znázorňují hraběcí manžele¹⁵⁶ modlící se před vyvýšeným křížem. Při spodním okraji je k vidění alianční znak manželů. Stejný jako při hlavním oltáři.¹⁵⁷

Podle archivních zápisků se v blízkosti hraběcí hrobky manželů Serenyů nacházela jiná hrobka, která měla být podzemními chodbami propojena s domy stojícími na nedalekém náměstí: „[...] *úzká hrobka, z níž vedou schody do podzemí i chodby, které táhnou se směrem východním a jdou prostředkem nynějšího náměstí. Z této chodby vedou křídla do jednotlivých domů náměstí.*“¹⁵⁸

Jiný náhrobní kámen umístěný na jižní stěně patří pravděpodobně rodu *Řepických ze Sudoměře*. Jan Řepický ze Sudoměře působil roku 1609 jako blatenský vrchnostenský hejtmán a v prvních dvou dekadách 17. století byl majitelem místních dvou domů. V dnešní době náhrobek není zcela čitelný. Červená mramorová deska nese znázornění prostovlasé ležící dívky s polštářem pod hlavou. Ve spodní části desky je patrné kruhové pole, jež je obtočeno věncem. Ve středu pole se nachází nepříliš čitelný erb. V erbu je rozpoznatelný klenot, který odkazuje právě na rod Řepických. Náhrobník pravděpodobně patří neprovdané dceři Jana Řepického. Jméno zesnulé není do současnosti známo. V prostorách blatenského hradu by měla být pochována i dívčina matka Anna Markvartová z Hrádku.¹⁵⁹

V severní straně kněžiště jsou umístěny tři náhrobní kameny. Nejedná se o jejich původní umístění; to se nacházelo v podlaze kostela. Za působení děkana Jana Pavla Hilleho počátkem 20. století byly náhrobníky z podlahy vyzvednuty a umístěny na důstojnější místo ve zdi kněžiště. Oproti náhrobníkům na protější straně jsou všechny tyto upomínky na zesnulé vytvořeny ze žuly. Všechny náhrobníky jsou také označeny nápisy se jmény zesnulých, s datem jejich skonu a rodovým erbem. Autorem těchto údajů je místní malíř Jiří Brynda. Nejmenší náhrobník se nachází nejbližší portálu do

¹⁵⁵ Červenka – Lavička 2015, s. 204.

¹⁵⁶ Manželé jsou vyvedeni v životní velikosti. Krycí kámen nenese žádný nápis. (SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 2).

¹⁵⁷ Červenka – Lavička 2015, s. 204.

¹⁵⁸ SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 2.

¹⁵⁹ Červenka – Lavička 2015, s. 204.

sakristie. Náhrobní kámen Elišky Bezdrůžické z Kolovrat, druhé ženy Lva z Rožmitálu a na Blatné. Jeho náhrobník spočívá v těsné blízkosti. Posledním náhrobníkem při severní zdi je deska připomínající Jindřicha z Kolovrat a Bezdrůžic, bratra Elišky Bezdrůžické z Kolovrat.¹⁶⁰

Pod posledním zmíněným náhrobním kamenem se v minulosti nacházel jiný žulový náhrobník, který měl údajně patřit Janu Kanickému z Čachrova. Kámen se znakem byl již značně nečitelný a chůzí po něm opotřebovaný. Byl tedy vyzvednut z podlahy a použit pro zazdění okna do krypty rodu Rozdražovských. Dále se při severní zdi presbytáře nacházel další náhrobek. Nicméně v tomto případě nelze určit, komu patřil. Z důvodu jeho původního umístění v podlaze byl nápis i rodový znak zašlapán. Náhrobníky Elišky Bezdrůžické z Kolovrat, Lva z Rožmitálu a na Blatné (rodičů Zdeňka Lva) a Jindřicha z Kolovrat a Bezdrůžic se dochovaly zejména z důvodu umístění pod kostelními lavicemi, a tudíž s minimem znaků zašlapání. Stejný případ je patrný u náhrobníku prostovlasé dívky při jižní stěně presbytáře. Podoba postavy je zřejmá opět z důvodu příznivého umístění. Na náhrobku stávala kostelní stolice. Spodní část s rodinným znakem pravděpodobně skryta nebyla, a proto je znak nečitelný.¹⁶¹

Přibližně ve středu presbytáře je v podlaze umístěn velký náhrobník z červeného mramoru, který na rozdíl od ostatních náhrobků nebyl vyzvednut a uprostřed presbytáře se nachází do současnosti. Existují dva názory vztahující se k tomuto náhrobnímu kameni.

Červenka s Lavičkou zastávají domněnku, že náhrobník patří Kateřině Švihovské z Rýznberka,¹⁶² manželky Zdeňka Lva z Rožmitálu. Dle autorů monografie je nečitelná pouze erbovní figura; základní reliéf a několik písmen vyvedených v horní třetině náhrobníků čitelné jsou. Domnívají se, že zde mohl být vtesán nápis:

„Ietha od narozeni syna boziho tisicyho pietisteho ctiri czateho ten ctvrtek ... umrzela gest urozena pani a pani Katerzina ...“ „(= Léta od narození syna Božího

---

¹⁶⁰ Červenka – Lavička 2015, s. 202.

¹⁶¹ SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List. 7-8.

¹⁶² J. P. Hille uvádí, že se náhrobek Kateřiny, manželky Zdeňka Lva z Rožmitálu nachází v prostoru dvoulodí. Hovoří o něm jako o největším náhrobním kameni v lodi chrámu. Do poznámek Hille vepsal informaci o nevyzvednutí kamene do vertikální polohy. Byl umístěn v podlaze pod kostelními lavicemi. (SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 8).

*tisícího pětistého čtyřicátého, ten čtvrtek ... umřela jest urozená paní a paní Kateřina ...).*¹⁶³

Hille o řešeném náhrobku hovoří jako o nečitelném, červeném mramorovém kameni s vyšlapaným znakem. Z tohoto důvodu neurčuje, komu mohl být náhrobník věnován. Oba názory se však shodují ohledně účelu kamene. Mělo se jednat o krycí kámen hrobky, ve které byli pochováni místní duchovní. Hrobka původně obsahovala 8 rakví (3 cínové, 2 měděné, 3 plechové, případně 2 cínové, 2 měděné a 4 plechové). Roku 1788 z vládního rozkazu byly rakve oceněny a následně pak prodány. Cena byla odhadnuta celkem na 224 zlatých a 48 krejcarů. Zisk z prodeje byl použit na ohrazení nového hřbitova umístěného v lokalitě tzv. Blýskavky.¹⁶⁴

6.1.3 Zvonice

V těsné blízkosti presbytáře kostela se nachází vysoká zvonice, která je veřejností často označována jako „Blatenská věž“. Jedná se o hranolovou vysokou stavbu viditelnou z téměř každého místa ve městě. Dominance stavby je dána i jejím umístěním v terénu. Zvonice se, stejně jako kostel, nachází na mírném návrší. Sakrální stavbě je však předsunuta a plynně navazuje na městskou zástavbu.

Zvonice se v Blatné nacházela pravděpodobně již v pozdním středověku. Jednalo se zřejmě o dřevěnou stavbu, jež se nacházela v prostorách poblíž sakristie a severního přístavku kostela. Vzhledem k nedostatku informací však nelze tuto hypotézu verifikovat. Relevantnějších záznamů se dostává až v 18. století, kdy byla na současném místě postavena zděná zvonice, jejíž počátky pochází z let 1722-1723. V této době vydal hrabě Josef Serényi pokyn k výstavbě solitérní stavby, která by nahradila původní zvonici. Hrabě na stavbu věže povolal stavitele z královského a hornického města Příbrami, Jakuba Spinettiho. Zedníci měli pracovat 12 hodin denně a doba stavby byla plánována na dva roky. Dokončena byla s půlročním předstihem. Nová hranolová zděná zvonice dosahovala výšky 23 sáhů. Zvonice byla horizontálně dělena na dvě patra, v nichž se v každém nacházela čtyři okna, jejichž vrchní strana byla zakulacena. Po stranách oken byly postaveny sloupky s ozdobnými hlavicemi. Ve spodní části věže byl prolomen průjezd s dřevěnými vraty, nad jehož východní stranou byl umístěn alianční

¹⁶³ Červenka – Lavička 2015, s. 203.

¹⁶⁴ SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14. List 2-3a.

znak hraběcích manželů. Střechu věže tvořila barokní bání s lucernou a vysokým dvojitým křížem. Ve zvonici bylo umístěno pět zvonů.¹⁶⁵

Současná zvonice byla postavena na základech zvonice z 18. století, která z velké části shořela při požáru roku 1834. Zbylo jen obvodové zdivo. Nedlouho po požáru se začalo s obnovou stavby. Zvonice byla postavena v novogotickém slohu. Jméno autora přestavby není známo. Dochovaly se jeho dva architektonické návrhy, nicméně ani jeden z nich není signován. Ze staré zvonice zůstal na svém prvotním místě zachován znak rodu Serenyiů-Waldsteinů.¹⁶⁶ Původní podoba stavby byla navýšena a dosáhla dnešní výšky 45,5 metrů, přičemž zděná část dosahuje výšky 30 metrů, střecha tvaru jehlanu 12,5 a vrcholový kříž 3 metrů. Zvonice byla opatřena kulatými hodinami (1854), kde se na černém ciferníku pohybují pozlacené ručičky. Pozlacené číslice jsou vyvedeny římsky.¹⁶⁷ Tyto hodiny ukazují Blatné čas dodnes.

I v současné neogotické podobě je věž tvořena průchodem s valenou klenbou. Po bočních stranách průchodu se ve zdi nacházejí výseče. Dnes jsou v nich umístěné informační tabule. Ve spodní části věže je vyzděný kamenný vyvýšený sokl. Na východní a západně straně se nad průchodem nachází lomené tympanony. V prostoru východního (viditelného od náměstí) je umístěn alianční znak. Oproti původní podobě je zvonice vybavena méně okny. Dvě kulatá se nachází nad tympanony. Gotickými okny je pak vybavena každá strana vyššího patra. Tyto okna jsou vyplněna dřevěnými žaluziemi. V přechodu mezi patry je vyveden zdobný pásek s jeptiškami a liliovými křížky. Motiv jeptišky se objevuje i v patře s lomenými okny, kde jsou stěny vyzdobeny panelovou štukací. Jehlancová střecha s křížkem na vrcholu je v nárožích doplněna menšími pilířky, na nichž jsou usazeny malé jehlany. Prostor mezi nárožními je obehnan nižším pletivem.¹⁶⁸

K existenci blatenských zvonů. První zvon ulitý pro město údajně pochází již z roku 1430. Nesl označení „sv. Josef“. Z důvodu dvou přelítí tohoto zvonu, však nelze jednoznačně určit, zda byl skutečně vyroben ve třetí dekádě 15. století. Dvě přelítí v 18. století a následná úprava po městském požáru roku 1834 mohly vést k dezinterpretaci a vyražené údaje na plášti mohly být pozměněny. V počátcích

---

¹⁶⁵ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl. Inv. č. 21, sign. 21/1, kart. 4. List 105-108.

¹⁶⁶ V současné době je zde umístěna pouze kopie znaku. Originál znaku se nachází v ambitu Domova pro seniory, tř. T. G. Masaryka 272, Blatná.

¹⁶⁷ Červenka – Lavička 2015, s. 163-164.

¹⁶⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

15. století bylo zároveň málo obvyklé zasvěcování sv. Josefovi. Místo v církevním kalendáři získal sv. Josef roku 1621 a až poté bylo prováděno dedikování k jeho osobě. Nositelem stejného křestního jména byl zbožný a zejména movitý hrabě Serényi, za jehož působení v Blatné bylo provedeno první přelití zvonu, druhé přelití následovalo po smrti hraběte. Nastaly tedy příležitosti, kdy jméno zvonu mohlo být pozměněno z úcty k hraběti. I přes tyto možnosti přejmenování, lze rok 1430, jako rok prvního zvonu v Blatné, považovat za správný.¹⁶⁹

Ověřené informace se dochovaly až o dalších zvonech pocházejících taktéž z doby gotické: roku 1481 byl odlit zvon „sv Petr a Pavel“, označovaný též jako „Jan“ či „Jeklík“ v odkazu na zadavatele práce Jana Jeklíka, blatenského měšťana, který výrobu zvonu financoval. Z dalších let pochází zvon „sv. Barbora“, kterému se říkalo též Klinkáč. Vyroběn byl v neznámém roce, ale vzhledem ke gotickému nápisu je předpokládán vznik kladen do období kolem roku 1500. Hille uvádí rok období vzniku 1494-1500. Zmiňuje také, že před přelitím roku 1725 nesl zvon označení „Neposkvrněné početí Panny Marie“. Zvon „sv. Václav“ pocházel z roku 1531. Od roku 1539 blatenskému kostelu náležel jeho největší zvon „Matka Boží“ či „Panna Marie“. Zvon „sv. Josef“ byl nejmenší.¹⁷⁰

Pětice zvonů se nacházela ve zvonici až do městského požáru v roce 1834, kdy se největší zvon „Matka Boží“ utrhl a s sebou strhl zbylou čtveřici. Tyto čtyři zvony byly v Praze přelity a dosazeny zpět na věž. O 53 let později byl do věže navrácen i zvon největší. V období první světové války bylo do pětice zvonů opět zasaženo. Čtyři z nich byly zrekvírovány. Ponechán byl pouze zvon „sv. Barbora“, který se po přelití stal nejmenším. Po konci války a získání dostatku financí byly vyrobeny nové zvony – „sv. Jan Nepomucký“, „Matka Boží“, a dva zvony zasvěcené sv. Václavovi. Nicméně druhý světový konflikt s sebou přinesl další rekvizici a zabráno bylo všem pět zvonů. Před jejich sejmutím byl nahrán zvuk všech zvonů na gramofonovou desku, ze které zvony zněly po dalších téměř 30 let. Až do konce 70. let 20. století bylo město Blatná bez jediného zvonu. Při pohřbech a výjimečných událostech byla pouštěna hudební nahrávka pořizená před druhou rekvizicí. Až roku 1970 byly na věž vyzvednuty čtyři nové zvony: největší „Matka Boží“, „sv. Josef“, „sv. Václav“, Jeklík.¹⁷¹

¹⁶⁹ Červenka – Lavička 2015, s. 59-60.

¹⁷⁰ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl. Inv. č. 21, sign. 21/1, kart. 4. List 108; Červenka – Lavička 2015, s. 106-107.

¹⁷¹ Červenka – Lavička 2015, s. 168-169.

Neogotická zvonice je dnes místem, ze kterého zvoní zvony před každou konanou bohoslužbou; místem, které je výchozím bodem pro turisty; místem, jež je neodmyslitelnou součástí města. V minulosti zvonice též sloužila jako brána na hřbitov, který se rozprostíral kolem blatenského kostela. Hřbitov měl disponovat půdorysem ve tvaru trojúhelníku, přičemž vymezen byl: zvonící (východ), kaplí sv. Michala s přilehlými ambity (západ) a budovou děkanství (jih). Z ohradních zdí se do současné doby zachovaly jen části jižního a západního zdiva, severní zeď je zachována v původní podobě.¹⁷² Plocha pohřebiště je dnes zatravněná a tvoří vhodné okolí sakrální památky.

6.1.4 Okolí kostela s kaplí sv. Michala

Významnou gotickou stavbou v okolí kostela je gotická kaple sv. Michala (někdy Michaela). Nachází se v těsné blízkosti západního průčelí kostela. Při pohledu ze silnice je zcela skryta stavbou kostela a zvonice. Při příležitosti pozdně gotické přestavby kostela byla postavena severozápadně od církevní stavby. K vysvěcení kaple došlo společně s vysvěcením kostela 8. 9. 1515. Prvotní propozicí bylo zřízení hřbitovní kaple a kostnice, nacházející se pod kaplí. Do kostnice se vcházelo z jižní strany, její strop byl klenutý. Josefínské církevní reformy tento účel zrušily a kaple byla následně využívána jako Boží hrob.¹⁷³

Kaple nese obdélníkový půdorys, jenž je v severní části zakončen polygonálně. V trojbokém závěru se nachází gotická okna s lomeným obloukem. Okna jsou dvoudílná kružbová. Stejně jako v případě budovy kostela, i zde je každé okno zdobeno jiným druhem kamenné kružby. Do kaple se vstupuje z jižní strany, kde byly dodatečně prolomeny dvoudílné dveře. Původní jižní vstup zanikl s přistavením ambitu v době baroka. Střecha kaple je sedlová, nad závěrem zvalbená. Pokryta je prejzy. V ose nad jižním vchodem se v hřebenu střechy nachází sanktusník, jenž nese cibulovou stříšku. Povrch malé zvoničky je oplechován. V prostoru závěru, na vnější straně budovy, je nad oknem odhalen latinský nápis, z něhož se do dnešní doby dochoval jen fragment:

„SANCTE

ARCHENGELE MICHAEL

VC ..... O NOBIS IN PRA ...“¹⁷⁴

¹⁷² NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹⁷³ Červenka – Lavička 2015, s. 211.

¹⁷⁴ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

Po doplnění chybějících písmen je nápis do češtiny překládán jako „*Svatý Michaeli archanděli, přispěchej nám na pomoc v boji*“. Poslední rekonstrukce exteriéru kaple byla provedena roku 1998.¹⁷⁵

V současné době je vnější omítka značně oprýskaná. Příčinou toho je vysoká vlhkost, která panuje v interiéru kaple. Projevuje se v podobě plísně a jiných bakterií, které lze spatřit na vnitřních stěnách kaple. Podlahu kaple tvoří cihelná dlažba. Prostor je zaklenut stejnou gotickou sklípkovou klenbou, jaká se nachází ve dvoulodí kostela. Jsou zde k vidění dvě čtyřcípá hvězdová pole, třetí pole v polygonálním závěru není pravidelné – odráží tvar zakončení budovy.

V *Pamětech města Blatné* J. P. Hille zaznamenal existenci malého zvonečku v sanktusníku a stav mobiliáře kostela na přelomu století. Nacházel se zde svěcený oltář s křížem, dva mosazné svícny, jeden menší svícen železný a plátěný štráfovaný závěs na přední části obětního stolu. Kaple měla svůj vlastní misál, jenž dle vloženého listu byl zakoupen z pozůstalosti obyvatelky Blatné, paní Alenky Šestákové, která odkázala své finance farnosti na zakoupení nejen misálu, ale taktéž několika svícňů pro danou kapli. Na listu bylo dále psáno, že misál má být užíván pouze při bohoslužbách v kapli sv. Michaela. Hille však na přelomu století zaznamenává používání misálu v kapli na Křesovci nacházejícího se nedaleko Blatné.¹⁷⁶

Dnes se v interiéru kapli nachází pouze oltář v gotickém stylu, který nechal zhotovit děkan Jan Pavel Hille. Věnoval ho blatenským věřícím, kteří se stali obětmi první světové války. Významným prvkem oltáře je dřevěný kříž. Hille nechal dále kapli vymalovat, čímž zanikly malby rostlinných motivů.¹⁷⁷

Na kapli sv. Michala navazuje ambit postavený z pokynu hraběnky Serényiové. Ambit je přistavěn z jižní strany kaple a směřuje směrem k budově děkanství. Ambit měl sloužit pro zpovědi věřících při významných křesťanských svátcích, kdy byl očekáván větší počet příchozích zpovědníků. Stavba však měla i svůj pragmatický účel, kdy sloužila jako úkryt před deštěm nebo naopak ostrými slunečními paprsky.¹⁷⁸

---

¹⁷⁵ Červenka – Lavička 2015, s. 211.

¹⁷⁶ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl. Inv. č. 21, sign. 21/1, kart. 4. List 318.

¹⁷⁷ Červenka – Lavička 2015, s. 169.

¹⁷⁸ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl. Inv. č. 21, sign. 21/1, kart. 4. List 267.

Jedná se o patrovou arkádu. Do východního prostoru se otevírá šesti půlkruhovými záklenky. Nad každým záklenkem je prolomeno oválné okénko – větrací oválný okulus, vprostředku řady okének se nachází malé dřevěné dveře. Světle žlutě zbarvená hladká fasáda je doplněna o zdobné šedé linie. Malovaná linka opticky člení ambity na systém pilastrů a zdůrazňuje jednotlivé oblouky. Střecha ambitu je sedlová a opět krytá prejzy. S přístavbou ambitu zanikl vstup do kostnice i původní vstup do kaple. Prolomeny byly nové dveře. Podlaha této části areálu blatenského kostela je tvořena z kamenů větších rozměrů, strop je trémový.¹⁷⁹ Stěnu při západní straně zdobí obrazy s výjevem Křížové cesty.¹⁸⁰ Na zdi je též umístěn kříž s ukřížovaným Ježíšem Kristem, před nímž se nalézá klekátko.

Areál blatenského kostela dále zahrnuje sochu sv. Prokopa (rok 1732) a sochu sv. Floriána (rok 1766), která byla roku 1994 nahrazena kopií. Originál byl převezen do ambitu Domova pro seniory Blatná. Z doby doznívajícího středověku pochází budova děkanství, jež je nyní převážně nositelem podoby, které nabyla za doby působení hrabat Serényiů.¹⁸¹ Středověké pozůstatky jsou dochovány v rámci okosené vnitřní hrany okénka v západní části budovy farnosti. Další znaky lze pozorovat při dvou menších portálech s okoseným ostěním. Z přestavby provedené roku 1720 se dochovaly hodnotné klenby. Mimo obytnou budovu nesoucí gotické a barokní znaky se v okolí děkanství nachází hospodářské budovy vystavěné v 19. století. Původně sloužily jako stáje. V současnosti se tato stavení nenachází v dobrém technickém stavu. Budova děkanství prošla v roce 1998 rekonstrukcí a slouží jako obydlí pro správce blatenské farnosti. Tato stavba je předmětem památkové péče, hospodářská stavení však již nikoliv. Nicméně v zájmu NPÚ jsou pozemky, na kterých budovy stojí.¹⁸²

V blízkosti kostela a děkanství, je při chodníku směrem od zvonice k zámku, umístěn Pomník padlým. Datace pomníku, rok 1923, odkazuje na dobu po první světové válce, pro kterou se stal symbolickým pocit svobody. Autory sochy jsou sochař Josef

---

¹⁷⁹ NPÚ ú.o.p. ČB, Blatná, kostel Nanebevzetí P. Marie.

¹⁸⁰ Na přelomu století se v ambitu nacházelo osm zarámovaných obrazů. Technikou malby na plátně zde byly znázorněny postavy svatých. Již v této době se zde nacházel kříž s tělem Páně a klekátkem, navíc však doplněn o zpoždění. (SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl. Inv. č. 21, sign. 21/1, kart. 4. List 268).

¹⁸¹ Červenka – Lavička 2015, s. 212 – 214.

¹⁸² Památkový katalog. Děkanství [online], [cit. 25. 2. 2017].

Bílek a architekt Josef Petru.¹⁸³ Ve vzpomínce na padlé v první světové válce nese podstavec sochy nápis: NA ROVECH VAŠICH NÁM VZNIKL NOVÝ ŽIVOT.

Do areálu kostela je též přiřazována budova stojící na protější straně ulice. Na původní budově byla mezi lety 1520-1530 provedena goticko-renesanční přestavba.¹⁸⁴ V 19. století byla provedena klasicistní částečná přestavba. Oprava se týkala převážně fasády. Zachovány byly podlahy, okna, dveře, klenby – hodnotná je zejména valená klenba.¹⁸⁵

---

¹⁸³ Památkový katalog. Pomník padlým [online], [25. 2. 2017].

¹⁸⁴ Červenka – Lavička 2015, s. 212 – 214.

¹⁸⁵ Památkový katalog. Kaplanka [online], [25. 2. 2017].

7 Kadov

Obec Kadov leží přibližně 10 kilometrů jihozápadním směrem od Blatné. Nedaleko obce se nachází hranice Plzeňského kraje. Přilehlá pahorkatá krajina členěna množstvím remízků a lesů může být označována za předhůří Šumavy. Kadov lze také označit za místo, kde by se mohla nacházet pomyslná jihozápadní hranice Blatenska jako oblasti s vysokou koncentrací přírodních vodních ploch.

O počátcích obce Kadov se ve svém díle *Z kroniky obce Kadovské* zmiňuje Jan Pavel Hille. „*Jak tomu sama povaha půdy zdejší krajiny nasvědčuje bývala v dobách pradávných porostlá rozsáhlými a hustými lesy, jak jehličnatými tak také listnatými.*

Lesy ty počínající od Brd táhly se krajinou naší až k mohutným hvozdům šumavským a bývaly majetkem českých králů. (A v lesích těch tu a tam usazovali se jednotliví osadníci a na vytlučených místech povstávaly během let nepatrné osady.)

*Čeští králové za prokázané služby, zvláště v dobách válečných udělovali jednotlivým vladykům nebo klášterům některé části lesního území za odměnu.*¹⁸⁶

Takovým způsobem se držení místní krajiny měl ujmout řeholnický řád jeptišek sv. Bernarda působící při kostele sv. Jiří na Pražském hradě. Darovací listina z roku 1233 potvrzuje donaci obcí Pole, Vrbno a Záboří. Obec Kadov zde konkrétně zmíněna není, nicméně vzhledem k malým vzdálenostem mezi danými sídly, je předpokládáno, že klášteru byl přiznán i Kadov se svým přilehlým okolím. Vzhledem ke vzdálenosti mezi danou jihočeskou oblastí a Prahou, řeholníci své nabyté oblasti roku 1305 směnili za místa bližší centru země. O novém majiteli Kadova a okolí nejsou dochovány podrobnější informace. Vyprávěna byla pověst o vlastnictví rytířským templářským řádem.¹⁸⁷

Od 14. století jsou v obci zaznamenáváni vladykové z Kadova, jež sídlily na zdejší tvrzi. Od 15. století nastává střídání různých rodů. V 16. století zde byla z popudu rytířů záborských z Brloha postavena nová tvrz, které náležel pivovar. O dvě staletí později tvrz změnila svoji funkci a začala být využívána jako sýpka nejen pro obiloviny z místního, ale i okolního hospodářství. Mezi zajímavosti obce patří žulové kameny, které jsou rozmístěny po okolní krajině. Balvany dosahují velkých rozměrů. Pojmenovány jsou např. Malé a Velké čertovy náramky (několik plochých bloků

¹⁸⁶ SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Z kroniky obce Kadovské I. Inv. č. 22, sign. 22/1, kart. 5. List 2.

¹⁸⁷ Tamtéž, list 2-4.

kamenů nastavených na sebe). O jiném geologickém útvaru panuje pověst, že na něm odpočíval sv. Vojtěch, který putoval jihočeskou krajinou.¹⁸⁸

Do povědomí turistů se však nejvíce dostal kámen Viklan. Jedná se o kámen o obsahu téměř 11 krychlových metrů, váha se blíží 30 tunám. Jak napovídá pojmenování, balvan byl pohyblivý. Ještě na přelomu 19. a 20. století bylo možné s takto kolosálním kamenem zahýbat či otáčet pouze pomocí ruky. V současné době je zabezpečen z ohledu nejen na bezpečnost turistů, ale i před poškozením kamene v případě jeho pádu. Viklan se bodem ve své spodní části dotýká špičatého výběžku skály, která vyčnívá ze země. Stejně jako v mnohých dalších podobných případech nelze s určitostí podat pravdivý výklad o původu Viklanu. Za relevantní se považuje názor o pouhé náhodě. Viklan a položení dalších kamenů v krajině kolem obce má být výsledkem působení přírody. Objevil se však také názor o používání kamene a jeho okolí jako obětiště Bójů, kmene nacházejícího se na území Čech ve 4. století př. n. l.¹⁸⁹

7.1 Kostel sv. Václava

Kostel v obci Kadov je dedikován zemskému patronu - sv. Václavovi. Sakrální stavba zde stála již ve 14. století. Z roku 1362 je zachováno jméno prvního známého faráře, jež v kadovském kostele působil. Jednalo se o Ubislava, který v uvedeném roce řešenou farnost směnil s Frenclinem, duchovním z Vacova (nedaleko Prachatic). V předchozích kapitolách byla zmíněna skutečnost odvození majetkové a finanční úrovně farnosti od výše odváděného desátku. Kadovský kostel v letech 1369-1405 mnoho financí neměl. Papežské kurii v desátku odváděl sedm grošů. Mírný nárůst v příjmu nastal za doby šlechtice Jan Šelmberka z Kadova, který při zdejší farnosti zřídil tzv. fundaci (lze vysvětlit jako nadační fond), kterou sám dotoval za účelem sloužení mší za spásu jeho duše, potažmo i duší jeho předků a příbuzných.¹⁹⁰ J. P. Hille působení Jana Šelmberka klade mezi roky 1380-1395. V souvislosti s výší desátku Hille poznamenává, že jeho nízká míra, a tedy chudoba kadovské farnosti měla za následek časté střídání farářů. V nedalekých Kocelovicích nebo vzdálenějším Rožmitále papežský desátek činil 30 grošů a situace zde byla značně stabilnější.¹⁹¹

---

¹⁸⁸ Siblík 1915, s. 245-247.

¹⁸⁹ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Dějiny Bělčic a okolí. Inv. č. 103, sign. 103/1, kart. 11. List 74.

¹⁹⁰ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

¹⁹¹ SOkA Strakonice. OF J. P. Hille. Z kroniky obce Kadovské I. Inv. č. 22, sign. 22/1, kart. 5. List 4; list 6.

O kadovské farní osadě lze mluvit od 14. století, kdy vznikla na základě spojení starých far: kadovské a bezděkovské. Původně obě tyto farnosti měly své faráře. Střídání farářů při kostele sv. Václava v Kadově vedlo počátkem 17. století k tomu, že osada zůstala bez duchovního. Ve shodné době nepůsobil farář ani v nedalekém Bezděkově, kde se nachází raně gotický kostel sv. Ondřeje.¹⁹² Obě farní obce tak byly přiřazeny k farnosti v Záboří. Tento stav setrval do roku 1757,¹⁹³ kdy nastalo znovuoobnovení samostatné farní osady kadovské a zřízena byla též samostatná farní osada bezděkovská. Bylo tak provedeno na přání samotných věřících. Patronem znovuoobnovené kadovské farnosti, stejně tak jako patronem kostela v Bezděkově, se stal Karel, svobodný pán z Lilgenau – majitel Inářského velkostatku.¹⁹⁴

Rozvoj osady a zvyšování počtů obyvatel vedlo k myšlence postavení sakrální památky ve středu obydleného místa. O původním kostele nacházejícím se v Kadově ve 14. století se nedochovalo mnoho poznatků. Kostel sv. Václava, sv. Víta a sv. Zikmunda byl malých rozměrů. Původně se jednalo pouze o kvadratické kněžiště. Později byla k této části přistavěna chrámová loď bez zaklenutí. Strop byl pouze rovný. Ve zdech lodi bylo prolomeno několik malých a úzkých oken. Střešní krytinou zde byl šindel. V okolí kostela se rozprostíral menší hřbitov sloužící pro poslední odpočinek zdejších osadníků. Kostel se hřbitovem byl obehnán ohradní zdí. Nedaleko kostela se nacházela fara, která sloužila jako bydlení pro aktuálního faráře. Záznamy její přesnou podobu neuvádějí, připomínána je jen střecha z dřevěného šindele. Zřejmě však fara měla podobný vzhled jako domy stojící v okolí: „*Na střeše křížek, čím lišila od ostatních stavení.*“¹⁹⁵ Podklady Národního památkového ústavu v otázce původního kostela dále registrují sanktusník umístěný na střeše lodi a jižní předsíň. Předsíň pravděpodobně zastřešovala vstupní portál. V blízkosti kostela je dále zaznamenávána zvonice tvořená dvěma patry a zastřešená cibulovitou střechou.¹⁹⁶ Zvonice měla být dřevěná a měla být nositelem tří zvonů menších rozměrů.¹⁹⁷

Kostel postavený v gotickém slohu byl pro svoji nevyhovující statiku stržen. Na jeho místě byla postavena nová sakrální stavba, která se zde ve své nové podobě

---

¹⁹² Obec Bezděkov se již nachází v Plzeňském kraji.

¹⁹³ V jiném prameni J. P. Hille uvádí zřízení samostatné duchovní správy v roce 1656. (SOka Strakonice. OF J. P. Hille. Z kroniky obce Kadovské I. Inv. č. 22, sign. 22/1, kart. 5. List 32); Siblík uvádí rok 1757 (Siblík 1915, s. 245); NPÚ datuje rok 1756 (NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava).

¹⁹⁴ Hille 1900, s. 3.

¹⁹⁵ SOka Strakonice. OF J. P. Hille. Z kroniky obce Kadovské I. Inv. č. 22, sign. 22/1, kart. 5. List 5.

¹⁹⁶ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

¹⁹⁷ Hille 1900, s. 4.

nachází do současnosti. Pro zánik stavby máme minimální představu o osudech původního gotického kostela. Nová stavba v barokním slohu byla dokončena v roce 1765. Iniciátorem zbourání gotické stavby a donátorem stavby barokního kostela byl hrabě Sweerts-Sporck. Děkan J. P. Hille, který zde zastával děkanský úřad, cituje z nekonkretizovaného pramene: „[...] chrám kadovský velmi již starý, pro mnohá léta sešlý a chatrný byl [...]“¹⁹⁸

Kostel sv. Václava se nachází ve středu obce Kadov. Kolem stavby se rozprostírá hřbitov, který v dnešní době není používán. K pohřebním účelům bylo vyčleněno místo na okraji obce. Celý areál kostela je obehnan hřbitovní zdí. Mimo čas bohoslužby je hřbitovní brána uzamčena.

7.1.1 Architektonický popis

Kostel sv. Václava je jednodílná stavba se zvonící v západním průčelí a přístavkem ve východní ose presbytáře. Z architektonicko-historického hlediska je tento přístavek nejhodnotnější částí kostela. Jedná se o pravoúhle zakončené kněžiště původního kostela. V současné době plní funkci sakristie. V jižní stěně sakristie je prolomeno obdélníkové okno s pravoúhlými zakončeními. Okno je dekorováno šambránou s uchy, ve spodní části se nachází římsa s konzolami. Ve východní straně je okno pouze naznačeno. Jeho obvod je zvýrazněn vystouplým štukovým rámcem. Do sakristie se vstupuje skrze pravoúhle prolomený portál v severní straně. Nároží této nejstarší části kostela jsou zvýrazněna pilastry s jemným zdobením hlavice. Po obvodu volných zdí (jižní, východní, severní) je vodorovně pod střechou umístěna korunní římsa. Římsy, pilastry, rámeček východního okna a šambrány jsou zbarveny jemnou žlutou barvou. Zbytek fasády je omítnut bíle. Střecha sakristie je sedlová, při východní straně zvalbená. Střešní krytina je zde zastoupena bobrovkami.¹⁹⁹ V současné době se ve východním průčelí sakristie nachází tři poměrně zachovalé náhrobky. Jedná se o náhrobní kameny Alexandra Záborské z Brloha a na Kadově, jeho manželky Kateřiny a prvního kněze znovuobnovené kadovské farnosti, Matěje Rybičku. Náhrobky místního panstva pochází z poslední dekády 16. století, náhrobník faráře je z doby poloviny 18. století. Každá z těchto desek byla původně spolu s dalšími artefakty umístěna v podlaze sakristie.²⁰⁰

---

¹⁹⁸ Hille 1900, s. 4-5.

¹⁹⁹ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

²⁰⁰ Hille 1900, s. 5.

Na nižší budovu původního gotického presbytáře je ze západní strany napojen barokní kvadratický presbytář. Na něj dále navazuje mírně rozšířená loď kostela. V jižní stěně kostela jsou prolomeny dveře pro vstup do interiéru. Loď s presbytářem je při jižní i severní straně exteriéru pomocí pilastrů (stejně římsové hlavice jako v případě sakristie) rozčleněna na tři pole. Členění je patrné i z pohledu od východní strany, nicméně vzhledem k přístavku sakristie zde nedochází k příliš výraznému dělení. Při stavbě zde spíše šlo pouze o návaznost, o symbolické propojení jižní a severní zdi. Pilastry opticky rozdělily rozlehlou plochu podélních zdí na jednotlivá pole. V každém z těchto polí je prolomeno barokní okno kasulového tvaru. I v tomto případě jsou okna zvýrazněna šambránou. Pod střechou obvod fasády zdobí dva vodorovné architektonické prvky. Jedná se o tzv. kladí, jež je nesené pilastry a o profilovanou korunní římsu.²⁰¹ Podobně jako v případě sakristie, i zde jsou na bílé fasádě dekorativní prvky zbarveny žlutě. V případě střešní krytiny se opět jedná o bobrovky na sedlové střeše, která je nad prostorem kněžiště zvalbená. Nad prostorem lodí, v těsné blízkosti střechy presbytáře je umístěn sanktusník.

Nejvyšší částí kostela sv. Václava je navazující věž vystavěná při barokní přestavbě. Ke stavbě je připojena ze západní strany. Vzhledem k lodi kostela zaujímá tato stavba menší šířku. Hranolová věž kostela není příliš zdobena. V horní polovině je při jižní, západní a severní straně prolomeno okno zakončené obloukem. Výplně tvoří dřevěné žaluzie. Opět jsou okna doplněna zdobenou šambránou a oblouk je vyztužen klenákem. Při západním průčelí se nachází pouze toto jedno okno, při jižní a severní straně je ve spodní polovině stavby umístěno menší oválné okénko. Východní strana je z velké části zakryta sousedící lodí, tudíž zde pro okna nezbylo prostoru. Střecha lodí dosahuje téměř k římsce ukončující zděnou část věže. V těsné blízkosti nároží ze zdi vystupují pilastry. Věž je zakončena barokní bání v cibulovitém tvaru. Doplněna je o malou lucernu. V současné době je vrchní část věže nově omítnuta.

7.1.2 Interiér

Kostel sv. Václava byl ve své současné podobě posvěcen 29. září 1765. S ohledem na dobu konsekrace je celý interiér vybaven a vyzdoben v barokním uměleckém slohu.²⁰² Z hlediska vymezeného tématu předkládané práce je hodnotná budova sakristie, která je pozůstatkem původního presbytáře kostela. Z doby gotiky

²⁰¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

²⁰² Hille 1900, s. 5.

bylo zachováno obvodové zdivo, z něhož lze usuzovat na malé rozměry gotického kostela. Zachována je zde původní žebrová křížová klenba, která člení strop na čtyři kápě. Klenba pocházející z rané gotiky je nesena hranolovými žebry. V místě průsečíku klenebních žeber je umístěn plný svorník. Žebra, která nejsou pravoúhlá, ale jemně okosená a vybíhají z konzol tvaru jehlanu. Konzole nedosahují až na kamenné desky, jimiž je pokryta podlaha sakristie, ale jsou umístěny mírně nad podlahou. Do sakristie vede vstup v závěru současného presbytáře.

Současný prostor presbytáře je s ohledem na prostor lodi vyvýšen o jeden stupeň. Prostor presbytáře je sklenut tzv. plackou.²⁰³ Jako placka je označováno zaklenutí, které je též nazýváno jako česká klenba. Jedná se o klenbu ve tvaru nižší polokoule. Nejedná se o polokouli celistvou; placka postrádá celé plochy svých stran. Zaklenutí je neseno pruty. Tímto se tato klenba liší od kopule (zde jsou celé zdi, které poskytují oporu vrchlíku). Pokud se placka klene nad prostorem čtvercového půdorysu, jedná se o tzv. českou placku. V případě klenutí půdorysu tvaru obdélníka se jedná o tzv. pruskou placku.²⁰⁴ Presbytář je čtvercového půdorysu, tudíž placka je označována jako česká. Strop presbytáře zdobí malba, pocházející z roku 1905. Objevují se zde heraldické motivy patronů kadovské sakrální stavby. Konkrétně prvních pánů – vladyků z Kadova, dále erby rodu Záborských z Brloha a v neposlední řadě erb obnovitele zdejší farnosti a iniciátora přestavby kostela, hrabě Sweet-Sporcka. Ve výmalbě jsou dále znázorněny štíty se svatováclavskou orlicí a českým lvem. Poslední výjevem je zvolání ke sv. Václavu: SVATÝ VÁCLAVE VÉVODO ČESKÉ ZEMĚ ORODUJ ZA NÁS. Nad lodním prostorem i nad oblastí kněžiště se do současné doby zachoval barokní krov.²⁰⁵

Do interiéru kostela se vstupuje jižní stranou. Loď kostela sv. Václava nese mírný obdélníkový půdorys. Stop lodi je rozdělen na dvě části, z nichž každá je zaklenuta plackou. Klenební pole pak zakrývají čtvercové půdorysy a jedná se tedy o tzv. české placky. V tomto případě je strop bez malby. Mezi plackami je umístěn dělicí pás, jenž je sveden na mohutné pilastry při bočních stranách. Pilastry jsou zdobeny volutami a římsami. Podlaha lodi i kněžiště je pokryta kamennými deskami.

---

²⁰³ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

²⁰⁴ Blažíček – Kropáček 1991, s. 102.

²⁰⁵ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

Za dominantu prostoru lodi lze považovat hudební kruchtu umístěnou v západní části kostela. V jejím středu jsou umístěny varhany pocházející z roku 1768,²⁰⁶ jejichž střední část je vkusně zasazena do zdění kruchty a je jeho součástí. Zděná kruchta je postavena na široké valené klenbě zakrývající zadní část kostela. Pod střední částí kruchty, v západní stěně lodi je prolomena nika. Po stranách hudebního kůru, na úrovni počínající valené klenby, jsou na pozlacených podstavcích umístěny sochy svatých.

V současné době kostel sv. Václava disponuje třemi oltáři. Hlavním oltářem a dvěma bočními oltáři, které jsou umístěné při patách triumfálního oblouku. Vzhledem k méně širokému pravoúhlému přechodu mezi lodí a presbytářem jsou tyto oltáře orientovány jihozápadně, tedy nakoso směrem k věřícím. Při severní stěně je v blízkosti bočního oltáře na vyvýšeném místě situován a bohatě zdobená barokní kazatelna. Interiér lodi kostela je vybaven vkusnou štukovou výzdobou, která působí skromným vesnickým dojmem. Snoubí se zde bílá omítka se světlými béžovými prvky. Zdi lodi jsou vybaveny obrazy. Podlaha, na které jsou postaveny kostelní lavice, je složena z kamenných desek.

Nedílnou součástí kostela sv. Václava je věž. Z paty věže až do krovu vede dřevěné schodiště. Ze schodiště je možné vystoupit na kostelní kruchtu. Interiér věže je horizontálně rozdělen dřevěnými patry. Vrchní patro je sklenuto valenou klenbou.²⁰⁷ J. P. Hille v knize *Památky farní osady kadovské* (rok 1900) zmiňuje existenci tří zvonů visících ve věži: „Na věži, hodinami ozdobené, visí 3 zvony, z nichž 2 jsou z roku 1760 a třetí přelit byl r. 1840.“²⁰⁸ Evidenční karty NPÚ doplňují skutečnost, že tyto zvony byly financovány nejen z farního fondu, ale určitou částkou na ně přispěli i krajané, kteří v souvislosti s válkou emigrovali na americký kontinent. První zvony pořízené roku 1760 a vyrobené z nákladů hraběte Sweert-Sporcka byly v době prvního světového konfliktu zrekvírovány. Nesly jména „sv. Václav“, „Hranák“ a „Poledník“. Ani nové zvony ve věži nesetrvaly dlouhou dobu. Za druhé světové války byly zabaveny nacistickými vojáky. V nynější době věž nese dva menší zvonky, z nichž jeden pochází z roku 1766 a původně byl umístěn v sanktusníku na střeše kostela. Určení původu druhého zvonu je pro silné znečištění pláště nereálné.²⁰⁹

---

²⁰⁶ Hille 1900, s. 5.

²⁰⁷ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

²⁰⁸ Hille 1900, s. 6.

²⁰⁹ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, kostel sv. Václava.

7.2 Neogotická hrobka rodiny Linkerů

Při okraji obce Kadov se nachází kaple Nalezení sv. Kříže, pod níž je umístěna hrobka rodiny Linkerů, zdejších vladyků. Konsekrace kaple proběhla roku 1863. V hrobce jsou uloženy ostatky zakladatele kaple hraběte Václava Linkera a jeho rodiny. Dále jsou zde uloženy těla rodičů Karla z Lilgenau.²¹⁰

Hrobka s kaplí je vystavěna v pseudogotickém slohu. K obdélníkovému půdorysu je připojen trojboký závěr, jenž směřuje k západní straně. Ve vzhledu hrobky lze sledovat typické gotické znaky: pravoúhlý portál odkazující na dobu rané gotiky, kružby s trojlisty a čtyřlisty, fiály, vnější opěráky, lomená a rozetová okna. Vnitřní prostor je zaklenut žebrovou lunetovou klenbou.²¹¹

---

²¹⁰ Siblík 1915, s. 246-247.

²¹¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Kadov, hrobka rodiny Linkerů.

8 Bělčice

Město Bělčice leží 10 kilometrů severním směrem od Blatné. Jedná se o menší město, pod jehož správu spadá několik dalších menších obcí. Prvotní osada byla zřejmě založena v blízkosti důležité obchodní trasy vedoucí od jižních hranic českého území - trasa ze Šumavy do Prahy. Tehdejší osada byla lokalizována západně od současného města, jak dokazují nálezy pohřebišť. Není zřejmé, zda původní osídlení zaniklo nebo bylo přeneseno blíže k důležité stezce. Úmyslné přesídlení přímo na trasu je však z hlediska dalšího rozvoje pravděpodobnější. Majitelé zdejší osady sídlili na tvrzi, jež byla lokalizována na vrchu „Hrádek“, mimo hlavní centrum osídlení.²¹²

V případě datace první písemné zmínky o obci nepanuje shoda. Vyskytují se dva roky, které jsou od sebe značně vzdálené. Kniha *Z kroniky města Bělčic* datuje první písemnou zmínku o obci do roku 1183.²¹³ Příspěvek v regionálním periodiku uvádí rok 1183 jako rok první historické zprávy. „[...], kdy kníže Bedřich I. potvrdil špitálu sv. Jana (ve Strakonících) vesnici Bělčice, kterou mu daroval Vršislav, syn Helie.“²¹⁴ Ottův slovník naučný v souvislosti s Bělčicemi zmiňuje až rok 1243, jak uvádí A. Václav ve své publikaci o historii obce. Autor se mimo na Ottův slovník naučný odvolává na jiné publikace, které blíže nekonkterizuje. Poznává však, že první byrokratické doložení Bělčic bylo právě roku 1243, kdy je zaznamenávána osoba se jménem Petr z Bělčic.²¹⁵ Informační tabule umístěna v exteriéru kostela v souvislosti v prvním písemnou zmínkou také předkládá rok 1243.²¹⁶ Autorem tabule je historik Mgr. Vladimír Červenka. Ve spojitosti s vladykou Petrem z Bělčic je rok 1243 zmíněn i v dalších záznamech.²¹⁷

Stehlík v knize *Z kroniky města Bělčic* však dále předpokládá, že již dříve zde byli usazení původní obyvatelé. Bělčice jsou považovány za jedno z nejstarších míst v kraji. Z původní tvrze se postupem času stala osada, jež byla spravována rytíři z Bělčic. Od roku 1422 spravuje městečko rod Běšinů z Běšin, pocházející z klatovského kraje. Tento rytířský rod sídlil v Bělčicích dlouhá staletí, během nichž místo zažívalo rozkvět. Za doby husitských válek nastal úpadek místa, kdy byla zničena

---

²¹² Václav 1993, s. 8.

²¹³ Stehlík 1925, s. 7.

²¹⁴ Svozilová 2009, s. 9

²¹⁵ Václav 1993, s. 9.

²¹⁶ Informace získány z informační tabule umístěné na externí straně kostela.

²¹⁷ Siblík 1915, s. 221.

tvrz, mlýn a téměř celé místo. V souvislosti s tímto se poprvé hovoří o kostele, který již před rokem 1350 měl být farním. Po husitských bojích zanikla i sakrální stavba. Naproti tomu je třeba vyzdvihnout skutečnost, že Bělčice v této době byly již městečkem. Byl zde založen dvůr a pivovar. Rod Běšinů inicioval zbudování nového kostela. Roku 1556 bylo místo opětovně povýšeno na městečko. Před bitvou na Bílé hoře na nedalekém vrchu Budín tábořili vojáci, kteří se boje účastnili. Později přes městečko putovala armádní vojska, jež společně s propuknutím morové epidemie a častému výskytu požárů, zapříčinila úpadek rozvíjejícího se městečka. „*V okolí zanikají vsi Telčovice a Záluží, městečko trpí neustálými pochody vojsk, ohněm a morem, takže roku 1646 uvádí se zde pouze tři sousedé a čtyři chalupníci.*“ Roku 1623 poslední pán z rodu Běšinů prodává své zpustošené panství, které je později připojeno k panství Inářskému. Bělčice pak mají stejné pány jako Kadov – hraběte Sweert-Sporcka, rod Linckerů, pány z Lilgenau. Roku 1899 Bělčice získaly statut města.²¹⁸

8.1 Kostel sv. Petra a Pavla

Kostel sv. Petra a Pavla byl postaven roku 1240. Na stavbě se zřejmě podílela strakonická hut'.²¹⁹ Od té doby stojí kostel na stejném místě a se stejnou dispozicí až do současnosti. Jméno prvního bělčického faráře je zaznamenáváno v roce 1357. Nedlouho po uvedení prvního faráře se osada a zdejší fara dostávala do povědomí v rámci nejen českého království. Druhý bělčický farář Oldřich (syn zdejšího vladyky) měl dle zpráv zastávat vysokou funkci – osobního kaplana Karla IV., který již v té době byl českým králem a císařem Svaté říše římské. Díky Oldřichovu postavení v nejbližším okruhu císařské autority, byl bělčický farář jmenován kanovníkem pro německé město Bamberk. Tuto hodnost Oldřich přijal z rozhodnutí papeže. Také následující duchovní pocházel ze šlechtického rodu. Shodou okolností byl i on nositelem jména Oldřich. Nejen z působení šlechtických duchovních a snad i z určitého vlivu Karla IV., ale i z výše desátku odváděného papežské kúrii, je možné vyvodit závěr o významném postavení bělčické farnosti.²²⁰ V polovině 14. století bělčický farář odváděl papežské kúrii poplatek ve výši 15 grošů za období šesti měsíců.²²¹ Ve srovnání s větší a významnější blatenskou farností je to jen o devět desátků méně.

---

²¹⁸ Stehlík 1925, s. 7-8.

²¹⁹ UPČ 1977, s. 51.

²²⁰ NPÚ ú.o.p. ČB, Bělčice, kostel sv. Petra a Pavla.

²²¹ Červenka – Lavička, 2015. s. 37-38, Stehlík 1935, s. 9.

Kostel je nejstarší památkou města. Publikace *Z kroniky města Bělčic* uvádí: „Vedle tvrže to byl především kostel sv. apoštolů Petra a Pavla, nejstarší památka města, kolem něhož se soustřeďoval po všechna staletí život celé osady. Nemohlo být osadníkovi bližšího místa, neboť zde se odehrávaly nejdůležitější akty v jeho životě. V kostele uděleno mu jméno při křtu, podal tu ruku družce životem, křtěny zde jeho děti, aby všichni pak při zdi kostelní došli posledního odpočinku.“²²²

Členové rodu Běšinů z Běšin se řadili mezi silně věřící katolíky. S ohledem na to, i po husitských válkách zůstaly Bělčice katolickým místem. O silném vztahu ke křesťanské víře vypovídá čin vnuka Jindřicha Běšina z Běšin. Vnuk stejného jména do své poslední vůle zahrnul přání či podmínku, že bělčická farnost má být vždy spravována katolickým duchovním. Pokud by této skutečnosti nebylo naplněno, celé panství by přešlo do správy právě působícího krále. I přes veškerou snahu místních pánů nastaly doby, kdy zde katolictví ze strany obyvatel nebylo příliš podporováno. Roku 1575 byli v místě pouze tři katoličtí věřící. O tři dekády později zde působil farář, jenž nevedl život dle duchovních zvyklostí. Zanedbával kněžské povinnosti a oddával se alkoholu. Nezřídka kdy také nedodržel celibát. Celá situace vyústila v žalobu, kterou na tohoto faráře podal sám majitel panství Smil Běšin z Běšin. Problematická situace nastala i po bitvě na Bílé hoře. Bělčická farnost jako taková zanikla a byla přiřazena ke vzdálenějšímu Čížkovu (od Bělčic přibližně 20 km). Na rozdíl od Bělčic čížkovská farnost disponovala katolickým kněžím. Nicméně poměrná vzdálenost zabraňovala věřícím do kostela dojíždět. Neutěšený stav se začal měnit v polovině 17. století, kdy do Bělčic začali dojíždět duchovní z bližších farností. Prvním z nich byl blatenský církevní správce. V roce 1667 byla samostatná bělčická farnost znovuobnovena a k ní byly připojeny poboční kostely v Újezdci a ve Hvozďanech.²²³

Architektonicky poměrně hodnotný kostel nese známky románského slohu. Z pozdě románského období se dochovaly obvodové zdi lodi chrámu, jižní portál a v interiéru je dochován triumfální oblouk. Původní neklenutý stop lodi byl dřevěný. Presbytář čtvercového půdorysu byl vystavěn s polygonálním (trojbokým) ukončením v závěru. V pozdně románském období byl i prostor presbytáře zakryt plochým stropem. Nedílnou součástí románské stavby byla malá okna se sloupky a kamenným ostěním. Okna se nacházela pouze při jižní stěně kostela, v severní zdi absentovala.

---

²²² Stehlík 1925, s. 8.

²²³ NPÚ ú.o.p. ČB, Bělčice, kostel sv. Petra a Pavla.

Zdroj odkazuje na pamětní knihu, kde byla vepsána poznámka: (okna) „*nízká a malá [...] dávající málo světla v kostele i v jasném dni letním.*“²²⁴

V průběhu staletí kostel sv. Petra a Pavla prošel několika stavebními úpravami. Významným obdobím je první polovina 16. století. V této době probíhala rekonstrukce lodi, při níž byl stržen původní románský plochý strop.²²⁵ Jako nové klenutí byla zvolena sklípková, neboli diamantová klenba. Zaklenutí proběhlo za působení Jindřicha Běšina z Běšin a na Bělčicích (Jindřichovi bylo někdy přezdíváno *Jeptiška*). Podobně jako Zdeněk Lev z Rožmitálu a na Blatné využil pro zaklenutí blatenského kostela své přátelské vztahy s majitelem Horažďovic a osobní kontakty s tamějšími stavebníky, i Jindřich Běšin na základě svých známostí povolal do Bělčic stejné stavebníky. Kostel v Blatné i v Bělčicích měl po dlouhá léta shodně provedené zaklenutí prostoru lodi.²²⁶ V Bělčicích bylo klenutí v původní podobě zachováno do současnosti. Oproti blatenskému kostelu zde nebyly prováděny stavební úpravy významnějšího rázu. Při úpravách interiéru kostela Nanebevzetí Panny Marie v Blatné byla na sklípkovou klenbu několikrát nanesena silnější vrstva omítky, která vedla k snížení vzdušného dojmu. Dnes tedy zaklenutí lodi kostela sv. Petra a Pavla v Bělčicích působí výrazně plastičtější efektem. Jednotlivé sklípky zde působí značně hlubším dojmem než v Blatné.

Jindřich z Běšin nechal také vyzdobit loď kostela figurální malbou.²²⁷ Místní kronikář dále zmiňuje zaklenutí prostoru kněžiště křížovou klenbou. Exteriér presbytáře byl doplněn o opěrné pilíře, typický projev gotiky.²²⁸

Po zmíněných pozdně gotických úpravách přichází v dějinách kostela sv. Petra a Pavla signifikantní datum: 1. 9. 1515.²²⁹ Správnou datací v roce 1515 vypovídá zachovaný štítek ve stěně kostela, na němž je gotickým písmem zaznamenáno (následující částečná citace zprávy je v českém jazyce, nápis na štítku je vyveden latinsky): „*Léta Páně 1515 prvního září Martin z Boží milosti biskup Nikopolitánský a podřízený do Olomouce, posvětil tento chor zároveň s hlavním oltářem kde cti a slávě*

---

²²⁴ Stehlík 1925, s. 9-10.

²²⁵ Fotografická příloha publikace Z kroniky města Bělčic (Stehlík 1925) k fotografii sklípkové klenby přidává popisek: „*Krásné dílo pozdní jihočeské gotiky, které má v Bělčicích svého nejsevernějšího zástupce.*“ (strana nečíslována).

²²⁶ Červenka – Lavička 2015, s. 81; s. 96-97.

²²⁷ Siblík 1915, s. 222.

²²⁸ Stehlík 1925, s. 9.

²²⁹ Siblík ve svém souborném díle mylně uvádí rok 1504 (Siblík 1915, s. 222).

*Boha trojjediného a též v paměť dvou apoštolů Petra a Pavla.*²³⁰ Jedná se o téhož Martina disponujícím právem ke konsekraci kostelů, který stejný podzim vysvětil kostel v Blatné. Je pravděpodobné, že o příjezd Martina do Bělčic se zasloužily velmi dobré vztahy mezi blatenským a bělčickým pánem. Jindřichův bratr se oženil se sestrou Zdeňka Lva, Jindřichův syn vykonával funkci purkrabího blatenského hradu v době vlády Zdeňka Lva, sám Jindřich je zapsán jako svědek připsání privilegií pro blatenské panství. Oba mocní muži se zároveň znali již z dřívější doby, kdy Zdeněk Lev zastával vysoké zemské funkce a Jindřich disponoval titulem místosudího.²³¹ Lze tedy usuzovat, že nejen z dobrých sousedských vztahů, ale i z určité rodinné provázanosti a snad přátelství, se Zdeněk Lev z Rožmitálu a na Blatné zasadil o vysvěcení kostela v Bělčicích. Nicméně tímto není zavrhována skutečnost, že bez přičinění pána z Blatné by kostel konsekrován nebyl.

Další dílčí úpravy kostela se uskutečňovaly v průběhu 18. století. Změnu, která ovšem nebyla k prospěchu, přinesla výmalba prováděná v roce 1711. Malíř provádějící obílení zdí zamaloval i místa, jež byla nositelem historické hodnoty, a bylo žádoucí je zachovat. Bylo zabíleno třináct obrazů a místa připomínající den konsekrace. Pod vrstvou bílé barvy se měly nalézat obrazy různých barev. Zaniklé figurální malby již nikdy nebyly obnoveny. Nedošlo ani k vytvoření nových figurálních motivů. V druhé polovině zmíněného století byla při západní straně interiéru lodi vystavěna zděná podklenutá hudební kruchta. Původní hudební kůr měl být dřevěný a staticky nevyhovovat tíze varhan a hudebníků. Na kruchtě se vstupovalo z prostoru lodi, nicméně schody byly později zrušeny a byl prolomen vstup z exteriéru – v jižní stěně kostela.²³²

Krátká poznámka k problematice severojižního svahu, na kterém je kostel vystavěn. Při severní straně presbytáře se v minulosti nacházela budova sakristie. Měla zde být vystavěna snad již v počátcích kostela a zbourána byla v posledních dekádách 18. století. Vzhledem k orientaci svahu se do sakristie sestupovalo po schodech. Skutečný stav není známý, ale podle publikace z roku 1925, se zde nacházely čtyři schody, nicméně je dodáno, že s ohledem na strmost se zde nacházelo využití až pro šest schodů. Nízké položení sakristie mělo za následek vysokou vlhkost. Po konci zimy, kdy se vlhkost přestala srážet na stěnách, voda začala stékat na zem. Dle vyjádření

---

²³⁰ Václav 1993, s. 10.

²³¹ Červenka – Lavička 2015, s. 80-81.

²³² Stehlík 1925, s. 11.

tehdejšího faráře bylo v tu dobu nutné zemi pokrýt prkny, po kterých bylo možno po suchu přejít. Následkem vlhkosti se také začala objevovat plíseň, a to nejen na předmětech uložených v sakristii, ale i na oděvech faráře. V blízkosti této budovy byla ke kostelu přistavěna také kostnice, jež se potýkala s obdobnými problémy. Vlhkost se začala objevovat i severní straně samotného kostela. Z toho důvodu severní sakristie a kostnice byly roku 1776 zbořeny. Severní strana kostela je zakopána přibližně 180 cm hluboko. K této straně kostela stékala veškerá voda, a tak zde byl vybudován hluboký příkop. Toto opatření však nepomáhalo a příkop se postupem staletí zcela zaplnil. V roce 1933 byla prováděna oprava sousední komunikace a při té příležitosti byla podniknuta další opatření. Ze hřbitovní plochy mezi kostelem a silnicí byla odvezena a pietně pročištěna veškerá zem. Vzniklá jáma (délka 5 m, šířka 2 m, hloubka 2 m) byla zaplněna kosterními ostatky a zasypána. Od té doby se voda začala vsakovat.²³³

8.1.1 Architektonický popis

Kostel sv. Petra a Pavla se nachází na návrší v samém středu obce Bělčice. Jednoznačnou dominantou kostela sv. Petra a Pavla v Bělčicích je vysoká solitérní zvonice. Budově zvonice bude věnována jedna z následujících podkapitol.

Při externím průzkumu lze projev gotiky v rámci sakrální památky sledovat v dispozici presbytáře, který je stěžejní částí každého kostela. Polygonální zakončení, konkrétně zakončení pěti stranami osmiúhelníku je typické pro gotické stavby.²³⁴ Zdejší presbytář nese čtvercový půdorys s uvedeným pětibokým závěrem. Polygonální zakončení je opticky zdůrazněno třemi výraznými nosnými pilíři, díky nimž lze kněžiště opticky rozdělit na pět polí. Vnější opěráky jsou opět považovány za prvek gotického slohu. Při východní stěně presbytáře a v poli nacházejícím se vedle něho jižním směrem je prolomeno po jednom okně. Okna jsou vyšší, zakončena gotickým lomeným obloukem a zasazena ve špaletách. Obvod okenních otvorů a plochu hrotitého zakončení zdobí vitráž. Třetí okno presbytáře je umístěno v jeho severní zdi. Jedná se o stejný hrotitý typ, jako v předešlých dvou případech. V severní stěně, při samotném spodním okraji, se nachází obloukově zakončené ostění. Zřejmě se jedná o pozůstatek původní sakristie či kostnice. Z důvodu dřívějších přístavků, bylo zde nynější hrotité okno prolomeno až později. Současná sakristie k presbytáři přiléhá z jeho jižní strany.

---

²³³ Stehlík 1925, s. 13-14.

²³⁴ SOkA Strakonice OF J.P.Hille. Náboženské poměry na Blatensku, kapitola 1. Inv. č. 93, sign. 93/1, kart. 11.

Na presbytář navazuje hlavní loď kostela, jež je v porovnání s kněžištěm mírně širší a vyšší. Sluneční světlo prochází se severní strany skrze dvě okna různých velikostí. Okno shodných rozměrů s gotickými otvory v presbytáři je klasicistní. Druhé menší okno je vyvedeno v gotickém slohu. Dále se zde nachází nejmenší okno s kamenným ostěním, jež je prolomeno mezi zmíněnými otvory a pochází z doby románské. Vzhledem k pozdějšímu zazdění neplní svoji funkci a jedná se tak pouze o odkaz na počátky této sakrální stavby. Jižní strana lodi je z hlediska architektury hodnotnější. Je zde připojena předsíň téměř čtvercového půdorysu. Tato menší budova je bez větších oken. Nachází se zde pouze pravoúhlý portál a nad ním, v patře, menší čtvercové okénko. V západním průčelí byla přistavena druhá předsíň, která dnes slouží pro vstup do kostela. Do předsíně vedou dvoukřídlé dveře, nad nimiž se nachází malá okénka. Jižní stěna je vybavena pravoúhlým oknem s vitráží po obvodu. Okno je železnými pruty rozděleno na šest dílků. Podle zprávy kronikáře J. Stehlíka západní předsíň pochází z roku 1731 a byla postavena za účelem zvětšení prostoru lodi. O jižním a západním přístavku vypovídá: „*Všechny tyto přílepký ovšem žádnou ozdobou kostela nejsou, ale není zatím naděje, že by mohly býti odstraněny. Až k tomu jednou dojde, bude kostel v Bělčicích, dne 6. Října 1937 povýšený na děkanský, vskutku uměleckou perlou.*“²³⁵

Třetím a posledním přístavkem, který se nachází mimo hlavní osu, je budova sakristie. V její jižní stěně je umístěno obdélníkové okno. Fasáda je hladká, bez členění.

Kostel sv. Petra a Pavla v Bělčicích je bíle omítnut. Zvýrazněna je pouze kamenická práce na opěrných pilířích presbytáře. Obvod kostela zdobí korunní římsa. Na všech částech budovy je použita pálená bobrovková střešní krytina. Diferenciované jsou druhy střech: budova sakristie a západní předsíň jsou kryty mansardovou střechou, kde její základna je sedlová. Jižní předsíň a loď kostela zakrývá sedlová střecha. Polygonální presbytář je kryt sedlovou střechou se zakončením kopírující trojboký závěr stavby. Na hřebenu je umístěna vyšší sanktusová vížka.²³⁶ Kolem kostela se nachází používaný hřbitov, kolem něhož je postavena hřbitovní zeď. Při její severní straně se nachází márnice.

---

²³⁵ Stehlík 1925, s. 14-15.

²³⁶ NPÚ ú.o.p. ČB, Bělčice, kostel sv. Petra a Pavla.

8.1.2 Interiér

Kněžiště je oproti lodi kostela vyvýšeno o jeden kamenný stupeň. Původní plochý strop byl nahrazen jedním polem gotické křížové klenby. Závěr presbytáře je sklenut paprscitou klenbou. Záznamy poukazují na husitské války, během nichž měl presbytář vyhořet a v následné opravě rozšířen a nově sklenut. Nová křížová klenba byla považována za nedokonalou. Některá žebra nebyla rovná. Zdůvodnění je uváděno dvěma hypotézami. V rámci první mohla být klenba poškozena při pozdějším požáru, kdy na ní shora dopadly střešní trámy. Druhá hypotéza je založena na předpokladu zaklenutí v rané gotice, kdy se tento sloh začíná v Čechách teprve rozvíjet. Klenba tak byla označována za „neumělou“. *„Kdož však to může dnes přesně říci...vždyť kostel bělčický tolik béd prožil...“*²³⁷ V současné době žádná případná nedokonalost ve způsobu zaklenutí presbytáře není patrná. Jednotlivá klenební žebra jsou kopírována úzkou zlatou linií a klenební paprsky jsou ukončeny polojehlancem, který je považován za projev gotické konzoly.

Kostel sv. Petra a Pavla v Bělčicích je jednolodní stavbou. Výše byla uvedena podobnost zaklenutí lodi s klenbou kostela Nanebevzetí Panny Marie v Blatné. Na obou místech je pozdně gotická sklípková klenba provedena v hvězdicových polích. V blatenském dvoulodí se jedná o osm polí, v jednolodním bělčickém kostele jsou znázorněna čtyři pole. Jednotlivá pole jsou spolu spojena viditelnou linií. Obrysy jednotlivých sklípků v Bělčicích jsou navíc zvýrazněny opět zlatou linií. V obou případech je klenba svedena na štíhlé vysoké sloupy – v Blatné na tři sloupy; z důvodu zaklenutí menšího prostoru v Bělčicích, zde postačuje využití jednoho sloupu. Oproti pilířům v Blatné má tento sloup tvar osmibokého hranolu.

Západní předsíň slouží pro vstup do kostela. Strop je tvořen plackovou klenbou. Podlaha je zde mírně netypická. Kamenné desky jsou pokryty linoleem a kobercem. V jihozápadním rohu se nachází nádoba na svěcenou vodu. Vnitřním portálem se vstupuje do prostoru pod kruchtou a následně do lodi kostela. Jižní předsíň kostela v současné době slouží jako místo pro uložení předmětů.²³⁸

Dominantou presbytáře je hlavní oltář zasvěcený sv. Petru a Pavlu. Dále se v kostele nachází dva postranní oltáře: na levé straně oltář s obrazem Srdce Pána Ježíše

---

²³⁷ Václav 1993, s. 9.

²³⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Bělčice, kostel sv. Petra a Pavla.

(původně zasvěcen sv. Anně) a na pravé straně oltář s obrazem Srdce Panny Marie. Všechny tři oltáře pocházejí z doby rokoka.

Kněžiště obsahuje kulturně hodnotnou památku umístěnou v severovýchodní zdi. V gotické podobě je zde v závěru presbytáře, mezi dvěma žebry paprčité klenby, zasazen gotický sanktuář, který je zakončen pravoúhle a jehož vršek je tvořen prázdným tympanonem. Dvířka tvořena obdélníkovou mříží jsou původní. Všechna tři okna jsou opět vybavena šikmým parapetem. Z presbytáře se jižním portálem vstupuje do sakristie. Tato místnost sloužící pro přípravu duchovních na konání bohoslužeb je plochostropá. Podlahu tvoří cihelné dlaždice.²³⁹

V podlaze presbytáře, která je tvořena leštěnými kameny, byly umístěny náhrobní kameny patřící členům zdejšího rodu. Při novém dláždění kostela v poslední třetině 18. století, byly dva z těchto kamenů vyjmuty a uloženy do severní stěny vedle hlavního oltáře. Jmenovitě se jednalo o náhrobky Václava Běšina z Běšin a jeho manželky Žofie. Ostatní náhrobky zůstaly na svých místech.²⁴⁰

V prostoru lodi jsou seřazeny kostelní lavice, jež jsou umístěny na podlaze z kamenných desek. Část podlahy je pokryta kobercem. Středem lodi - od vstupního portálu v podkruchtí až k presbytáři - se táhne červený koberec. Ve stěnách lodi jsou prolomena okna s vitrážemi. Interiér oken je tvořen šikmým parapetem. V západní části lodi se nachází kruchta, vystavěná v 18. století. Prostor pod ní je sklenut valenou klenbou. Informační tabule umístěna z vnější strany kostela upozorňuje na obrazy Křížové cesty, jež jsou vyvedeny na destičkách z pálené hlíny. Pocházejí z doby po druhé světové válce. Kostel je dále doplněn rokokovou křtitelnicí a kazatelnou. Významným předmětem místního chrámu jsou varhany pocházející z roku 1850. Hudební nástroj umístěný na hudebním kůru byl v roce 2000 prohlášen za samostatnou kulturní památku.²⁴¹

8.2 Zvonice

Současnou dominantou obce Bělčice je pseudogotická zvonice, která byla postavena v roce 1868. Jedná se o 39 metrů vysokou hranolovou věž stojící na západní

---

²³⁹ NPÚ ú.o.p. ČB, Bělčice, kostel sv. Petra a Pavla.

²⁴⁰ Siblík 1915, s. 222.

²⁴¹ Informace získány z informační tabule umístěné na externí straně kostela (Červenka 2015).

straně od kostela.²⁴² Věž není připojena přímo ke kostelu, ale stojí soliterně. Před stavbou této věže kostel žádnou jinou dominantu neměl. Pouze na severní straně se nacházela zvonice o výšce 17 metrů. I v tomto případě se jednalo o soliterní stavbu. Čtyřstěnná zvonice se silnými zdmi měla střechu složenou ze šindelů v cibulovitém tvaru. Nicméně tato zvonice nebyla místními obyvateli přijímána pozitivně. Důvodem byla její poloha. Nacházela se při severní straně kostela, kde jedním svým rohem zasahovala do komunikace. Znemožňovala tak snadný průchod a bránila ve výhledu. Důsledkem zanedbávání opravných prací zvonice chátrala, až byla zcela zbořena. Po negativních zkušenostech s umístěním, bylo zamítnuto postavení nové věže v některém z rohů hřbitova. Jako příhodnější se ukázalo místo u vchodu do kostela, kde zvonice stojí dodnes. Původní návrhy předpokládaly věž o výšce 10 metrů. Na přání občanů byla povolena stavba o výšce 16 metrů. V konečné fázi je věž ještě více než dvakrát vyšší.²⁴³

Novogotická štíhlá zvonice je dvoupatrovou stavbou zakončenou jehlancovou střechou. Vstup do zvonice vede ze západní i jižní strany skrze pravoúhlé portály. Nad západním portálem je umístěno gotické ostění (podoba lomově ukončeného trojúhelníka), nad nímž je plastický kamenný křížek. K portálu vedou kamenné schody. Zvonice je horizontálně členěna profilovanou římsou. Spodní část exteriéru zpevňují gotické opěráky zakončené stříškou. Každé patro je ze všech stran zdobeno okny s lomeným zakončením. Výplň oken tvoří dřevěné žaluzie. Římsa oddělující stěny věže od střechy je ve svých jednotlivých středových částech zvednuta do tvaru trojúhelníku. Střecha je oplechována plechem zelené barvy. Ve zvonici jsou uloženy dva zvony se jmény Maria a Václav.²⁴⁴

---

²⁴² Existují domněnky o plánech propojení kostela s věží, skrze kterou by věřící do chrámu vstupovali. Tento architektonický plán nebyl uskutečněn zřejmě pro nedostatek finančních prostředků, pro neshody mezi patronem města, občany a duchovním, a pro mísení slohů, které by spojením vzniklo. Pokud by přístavba proběhla, došlo by zde k propojení románského, gotického a pseudogotického slohu – tedy slohů, jež jsou od sebe vzdáleny několik staletí. (Stehlík 1925, s. 12-13).

²⁴³ Stehlík 1925, s. 12.

²⁴⁴ NPÚ ú.o.p. ČB, Bělčice, kostel sv. Petra a Pavla.

9 Újezdec

Malá obec Újezdec se nachází 13 kilometrů severozápadně od Blatné. Existují archeologické důkazy osídlení této oblasti již v době 4. až 2. století před naším letopočtem, tedy v době laténské. Byly zde nalezeny pozůstatky osidlování keltskými kmeny. První písemná zmínka o obci je datována roku 1045. Z daného roku pochází listina Břetislava I., která dokládá darování dvoru „Na ujezdci“ pražskému břevnovskému klášteru.²⁴⁵

V obci se nacházela tvrz, jejíž první osídlení je historicky zaznamenáno v roce 1362, kdy správu nad obcí vykonával Jan z Újezdce. Poté nastalo střídání vladyků. V průběhu 16. století byla obec přidělena ke správě obce Hvožd'any a později byla uvedena do Inářského panství. Při tvrzi, která byla situována západně od kostela, fungoval pivovar.²⁴⁶

Újezdec byl roku 1620 vypálen vojskem Fridricha Falckého, které tábořilo na nedalekém vrchu Budín. Přes vypálenou obec vojsko putovalo na bitvu s císařskou armádou. Na konci druhé světové války skrze obec přecházely vojenské jednotky ruských vojáků, kteří na straně Německa bojovali proti ruskému režimu. Tzv. vlasovci putovali do amerických zajateckých táborů umístěných za nedalekou demarkační linií. Při průchodu odhazovali své zbraně a munice do zdejšího rybníka. Tyto předměty byly později vyzvednuty a odborně zničeny. Od komunálních voleb na podzim roku 1971 zanikla samostatná obec Újezdec a byla připojena pod správu města Bělčice.²⁴⁷

Ve středu obce je umístěna barokní socha sv. Barbory, jež je označována za patronku havířů. Okolí obce Újezdce patří mezi významné naleziště zlata. V celém zdejší kraji se nachází lokality, které jsou dodnes nositeli znaků po těžení. V lesích jsou ukryty šachty a rýžovnické sejpy. Zlato mělo být důvodem osídlení místa keltskými kmeny. Roku 1337 Jan Lucemburský zdejší doly včetně obce zastavil Petru Vokovi z Rožmberka.²⁴⁸

---

²⁴⁵ Kolektiv autorů. Újezdec, 1998, s. 2.

²⁴⁶ Siblík 1915, s. 269.

²⁴⁷ Kolektiv autorů. Újezdec, 1998, s. 2-4.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 8.

9.1 Kostel sv. Voršily

Kostel sv. Voršily v Újezdci se nachází na vyvýšeném místě jižním směrem od obce. Patří mezi nejstarší a nejzachovalejší sakrální stavbu nejen Blatenska, ale celých Čech. Původ kostela je datován přibližně do let 1240-1250. Není vyloučena ani možnost dřívější stavby. Již v polovině 14. století měla být stavba farním kostelíkem.²⁴⁹

První doložená zmínka o místní farnosti pochází z roku 1360.²⁵⁰ Archivní záznamy obsahují poznámku: „R 1362 byl zdejší plebán Jan na zdejší faře zavražděn.“²⁵¹ Tento rok je zaznamenáváno jmenování faráře v Černívsku²⁵² duchovním Janem z Újezdce. O dva roky později do zdejší farnosti nastoupil kněz Přibyslav, který byl brzy odvolán pro své nevhodné chování (svatokupectví). Z výše půlročního desátku odváděného papežské kurii lze určit chudé poměry újezdecké farnosti. V druhé polovině 14. století a počátkem následujícího století je do papežské pokladny odváděno pouze šest grošů desátku. Obecně farnost patřila mezi menší, tudíž i finanční prostředky byly značně nižší než u okolních rozlehlejších církevních jednotek. Do roku 1419 zde působili katoličtí kněží. Po změnách, které přinesly husitské války, zdejší samostatná farnost pravděpodobně zanikla a věřící dojížděli do některé z okolních vesnic a měst. Od roku 1667 je kostel prohlášen jako filiální k bělčické farnosti.²⁵³

Z architektonického hlediska je zde hodnotné prolínání románských a gotických prvků. Z tohoto důvodu je počátek kostela kladen do doby doznívajícího románského období, ale zároveň do časů nastupující gotiky. Kostel v Újezdci je jedním z projevů příchodu gotiky na české území. Na románské stavbě jsou zde doplněny gotické prvky. Kostel lze označit za reprezentanta tzv. „přechodného směru“.²⁵⁴ Přesto *Dějiny umění* označují tento termín za ne zcela relevantní, jelikož prvky zastoupených slohů se často objevují ve stejné míře.²⁵⁵ Architektura kostela je považována za charakteristický rys stavební činnosti jihozápadních Čech, kde se výrazně projevují prvky strakonické stavební huti. Existuje hypotéza o existenci kostela jako kostela panského. V západní

²⁴⁹ Kolektiv autorů. Újezdec, 1998, s. 6-7.

²⁵⁰ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁵¹ SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Újezdec u Bělčic. Inv. č. 146, sign 146/227, kart. 19.

²⁵² J. P. Hille zmiňuje uvádění faráře do Bělčic (SOKA Strakonice. OF J. P. Hille. Újezdec u Bělčic. Inv. č. 146, sign 146/227, kart. 19). Za relevantnější zdroj lze považovat záznamy NPÚ, které hovoří o faráři v Černívsku.

²⁵³ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁵⁴ Stehlík 1925, s. 27.

²⁵⁵ Líbal 1984, s. 146.

části lodi je umístěna tribuna, na níž vedl vchod z exteriéru. Ke dnes zazděnému portálu měl vést dřevěný most, který památku spojoval se šlechtickým sídlem. Připuštna je též hypotéza o existenci pouhého externího schodiště. Podstatou obou hypotéz je však existence samostatného vchodu pro místní šlechtu.²⁵⁶ Zazděný portál je ve zdech kostela dodnes patrný.

Signifikantním znakem kulturní hodnoty kostela sv. Voršily v Újezdci je zachování jeho podoby. Během staletí zde nebyly prováděny význačnější úpravy, stavební činnost měla jen dílčí charakter. Do druhé poloviny 14. století je kladena úprava oken. V 17. století je zaznamenávána podoba kostela, kde věž byla zakončena menší barokní cibulovou bání. V 18. století byl kostel rozšířen o přístavek severní předsíně. Na přelomu století došlo k opravě střechy, která byla snížena do nynější podoby. Současně byl původní šindel nahrazen taškami. V 19. století byl vyměněn krov a interiér doplněn o dřevěnou podlahu.²⁵⁷ Ve třetí dekádě 20. století bylo prováděno zvýraznění kamenických prvků v interiéru kostela. Došlo ke stržení nátěrů triumfálního oblouku, v oblasti hlavního portálu i oken. Nově byla položena dřevěná podlaha. Místní občané nabílili vnější fasádu. Poslední výraznější stavební činnost byla provedena v roce 2003, kdy primárním cílem bylo zvýraznění vnějších architektonických prvků, zejména nárožních armatur a okenních ostění.²⁵⁸ Na nepravidelném půdorysu se kolem kostela rozprostírá dodnes funkční hřbitov. Místo je obehnáno hřbitovní zdí.

9.1.1 Architektonický popis

Presbytář kostela sv. Voršily je čtvercového půdorysu. Kvadratický presbytář bez vnějších opěráků je v porovnání s lodí užší, ale stejné výšky. V jižní a východní stěně jsou opět prolomena gotická okna, severní strana je nositelem menšího obdélníkového okna. Toto okno je původní, zbylá dvě okna byla do současné podoby rozšířena. V patře východního štítu se nachází otvor v podobě kříže, který je původní součástí stavby.²⁵⁹ Nároží presbytáře jsou zvýrazněna kamennými armaturami.

Kostel sv. Voršily je jednolodní stavbou obdélníkového půdorysu. Prostor lodi je osvětlován ze severu jedním oknem s mírným lomeným záklenkem. V jižní stěně lodi jsou prolomena dvě stejná okna větších rozměrů. Dále se zde nachází jeden malý

---

²⁵⁶ Blatenské listy 2012, s. 8.

²⁵⁷ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁵⁸ Blatenské listy 2012, s. 8.

²⁵⁹ Stehlík 1925, s. 27.

obdélníkový okenní otvor, který vede do prostoru kruchty. Nároží lodi jsou zdobena zvýrazněnými armaturami. Do prostoru kostela se vstupuje skrze barokní předsíň, která je původně označována za kobku.²⁶⁰ Vstupní portál do předsíně má obloukové klenutí.

Výraznou dominantou kostela je vysoká čtyřhranná věž umístěná v severovýchodním rohu kostela. Věž je přímou součástí sakrální stavby. Je charakteristickým znakem daného kostela – v základu obdélníková východní stěna věže volně přechází do trojúhelníkového štítu. Tento štít je vidět již z daleka a stává se výrazným prvkem nejen kostela, ale celé obce. „Zvenku naši pozornost nejprve upoutá štíhlá, čistě románská kamenná průčelní věž, nejpěknější okrasa starobylé svatyně.“²⁶¹ Na románský sloh poukazují okna umístěná v horní polovině věže. Ve východní, západní a severní stěně se pod sebou nachází dvojice sdružených románských oken oddělených kamenným sloupkem. V jižní stěně věže je prolomeno jen jedno menší sdružené románské okno. Kamenná ostění oken jsou v bílé fasádě výrazným prvkem.

Lod' kostela i presbytář je kryt sedlovou střechou. Sedlová střecha se nachází i na barokní předsíni, nicméně zde je ze severní strany zvalbená. Věž nese jehlancovou střechu. Na všech částech kostela je použita bobrovková střešní krytina.²⁶²

Fasáda této církevní stavby je hladká a bílá. Jediným detailem jsou armatury v nároží a zvýrazněné ostění oken. Zachovalou středověkou podobu narušuje jen severní barokní předsíň.

9.1.2 Interiér

Čtvercový presbytář je od lodi oddělen triumfálním obloukem o síle 1,4 metru. Zhotoven je z velkých tesaných kamenů. Kněžiště je zaklenuto křížovou klenbou bez žeber.²⁶³ Oproti lodi je presbytář vyvýšen o jeden kamenný stupeň a podlaha v něm je prkenná.

Lod' kostela je plochostropá. Absenci zdobné klenby nahrazuje malba, podobně jako v kostele sv. Petra a Pavla v Bělčicích je zde použita obvodová zlatá linie. Špaletová okna jsou při spodní straně ukončena zešíkmeným parapetem, kde v lomených záklencích okenních otvorů jsou dobře patrné kamenné kružby. V západní

---

²⁶⁰ Kolektiv autorů. Újezdec, 1998, s. 6.

²⁶¹ Stehlík 1925, s. 28.

²⁶² NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁶³ Stehlík 1925, s. 27.

části lodi se nachází zmiňovaná panská tribuna, která sousedí s hudební kruchtou. Každá z těchto dvou částí je samostatně podklenuta. Mezi klenebními oblouky je umístěn široký sloup. Oproti lodi je prostor pod panskou tribunou zaklenut valenou klenbou. Nadzemní galerie je součástí průčelní věže.

Do interiéru lodi vede z barokní předsíně původní gotický portál s kamenným ostěním. Dveře jsou středověké, stejně jako jejich zámek.²⁶⁴ Podlaha předsíně je složena z malých oblázků.

V kněžišti se nachází hlavní oltář zasvěcený patronce kostela sv. Voršile. Dále jsou v kostele umístěny dva poboční oltáře zasvěcené sv. Josefu a sv. Barboře. Všechny oltáře jsou datovány do 18. století. V současné době jsou boční oltáře již bez dochovaných obrazů. V minulosti se zde nacházel čtvrtý oltář zasvěcený Panně Marii.²⁶⁵ Prázdná místa po oltářních obrazech jsou zakryta závěsem.

Celá délka západní empory je zdobena obrazem s výjevem Křížové cesty. V oblasti hudební krucht se nachází varhany pocházející z roku 1736. Roku 2000 byly prohlášeny za samostatnou kulturní památku. Na kruchtě vede dřevěné žebříkovité schodiště. Stejný materiál byl použit i při výrobě zábradlí. Podlaha je zde částečně cihlová a částečně prkenná. Loď je pokryta pouze prkennou podlahou.²⁶⁶ V jižní části lodi jsou umístěny kostelní lavice, severní část disponuje pouze židlemi. V současné době se zde bohoslužby konají jen výjimečně.

Na věž kostela se vstupuje z kruchtě úzkým dřevěným schodištěm. Ve věži kostela byly původně umístěny tři zvony. Jeden z konce 17. století, druhý ze století šestnáctého, kterému se říkalo *umíráček*. Třetí ze zvonů nenesl žádný nápis.²⁶⁷ Nepopsaný zvon měl údajně patřit mezi nejstarší zvony v zemi. Nicméně nenesl žádné označení, které by tuto domněnku potvrzovalo, proto byl roku 1916 zrekvírován pro válečné účely. Na věži tedy zbyly zvony dva, které byly před potřebami války uchráněny. Později sem byl dodán opět třetí zvon, ale i ten podlehl zrekvírování – tentokrát v rámci druhého světového konfliktu.²⁶⁸ V současné době se zde nacházejí dva zvony.

---

²⁶⁴ Blatenské listy 2012, s. 8-9.

²⁶⁵ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Siblík 1915, s. 270.

²⁶⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

10 Kocelovice

Kocelovice je obec ležící 9 kilometrů severně od Blatné. První známky osídlení jsou zde zaznamenávány již v době pravěku. Svědčí o tom řada nalezených pohřebišť. Archeologové tyto pohřebiště zasadili do doby 6. století před naším letopočtem. Místo bylo později osídleno Kelty, které sem zřejmě přivedla zlatná ložiska. Stopy po rýžování zlata jsou dodnes v krajině patrné. Dále bylo území bydlištěm slovanských kmenů, po kterých se zachovaly mohylové hroby. Pro svoji hodnotu byly zapsány do seznamu památek okresu Strakonice. V mohylách byly nalezeny stopy po žárových i kostrových pohřbech, archeologové též našli řadu pazourkových předmětů a blíže neidentifikovatelné předměty z kovu. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1352.²⁶⁹

Do 14. století je datována tvrz v Kocelovicích, na které sídlili místní vladykové. Podle zpráv na tvrzi často docházelo ke střídání majitelů. V první třetině 15. století byly Kocelovice přiřazeny ke Lnářskému panství.²⁷⁰ Pod patronací zůstaly Kocelovice až do roku 1849. Se spojením se Lnáři zřejmě došlo i k zániku tvrze. Není však vyloučena skutečnost o dřívějším zániku. Dnes nelze verifikovatelně doložit umístění tvrze.²⁷¹ Z roku 1542 je ve Vyšehradské kapitule zaznamenán údaj o nespécifikovatelném poplatku, které Kocelovice kapitule odváděly.²⁷² Výše platu činila šest grošů českých. Stejně instituci platil poplatek i Lnářský velkostatek – v 18. století se jednalo o 12 grošů.²⁷³

V současné době se v Kocelovicích nachází meteorologická stanice. Budova byla vystavěna na Kněžském vrchu v nadmořské výšce 519 metrů nad mořem. Svoji činnost zahájila 1. března 1975.²⁷⁴

10.1 Kostel sv. Bartoloměje

Kostel sv. Bartoloměje v Kocelovicích je stavbou z počátku 14. století, kdy se jednalo o jednolodní kostel s presbytářem.²⁷⁵ Současná podoba kostela je velmi podobná původní stavbě. Dílčí změny nastaly jen v podobě presbytáře.²⁷⁶

---

²⁶⁹ Fröhlich 1992, s. 5-7.

²⁷⁰ Siblík 1915, s. 249.

²⁷¹ Existuje hypotéza, kde tvrz stála nedaleko bývalé školy a byla obehnána příkopem. Autor odkazuje na viditelnost pozůstatků příkopů. (Siblík 1915, s. 249).

²⁷² Petrán 1992, s. 8.

²⁷³ Majer 1923, s. 196.

²⁷⁴ Kocelovice 1992, s. 16.

Církevní zprávy již ve 14. století hovoří o patronaci nad farností, kterou disponovali místní vladykové (bratři Beneš a Zdeněk z Kocelovic), Zdeněk Lev z Rožmitálu a Jan z Thorovic.²⁷⁷ Od počátku svého vzniku byl kostel považován za farní. Náležely k němu další obce – Hajany, Thořovice (dnes Tchořovice), Chlum. První písemná zmínka o kostele pochází z roku 1360, kdy je zaznamenána událost uvádění do funkce faráře v Černívsku duchovním z Kocelovic.²⁷⁸

Kocelovická farnost patřila mezi středně zámožné. Výše odváděného desátku papežské kurii činila 15 grošů (v letech 1369-1405). Od počátku kostela zde působili katoličtí duchovní. Situace se změnila v období po husitských válkách. K otázce o duchovní činnosti v průběhu husitských bojů nelze doložit relevantní odpověď. Doložena je přítomnost faráře Jana, který zde zemřel roku 1425. Po jeho smrti do funkce nastoupil Mikuláš ze Starého Plzece. V souvislosti s dalšími lety evidenční karty NPÚ uvádí nezdokumentování funkce farnosti po konci husitských válek. Dle ústavu nejsou známy zprávy o funkci farnosti.²⁷⁹ Majer hovoří o neobsazenosti farnosti během válek i v období po jejich konci. Taktéž zmiňuje faráře Mikuláše. Počátkem 16. století do kocelovické farnosti uvádí přítomnost kališnického kněze. V souvislosti s tím poukazuje na skutečnost, že přes angažovanost českého krále Ferdinanda I. Habsburského o navýšení počtu kališnických kněží jich ve funkci byl stále nedostatek. Král se stal sympatizantem s kališnickými duchovními z důvodu pronikání protestantství na naše území. Tento směr Ferdinand I. jednoznačně odmítal. Roku 1564 je farnost opět zaznamenávána jako katolická, nicméně bez svého duchovního. Příčinou toho byl nedostatek kněží. Přesto kostel disponoval příjmy, kterými byly financovány opravy a konání bohoslužeb. Z farních příjmů lze zmínit poplatek ze zádušních krav²⁸⁰ (roku 1621 se v obci nacházelo 57 krav, z nichž z každé bylo odváděno šest grošů), další příjem plynul z farních pozemků, pokut, poplatků za zvonění a příspěvků vybraných během bohoslužeb.²⁸¹

Přítomnost kališnických kněží je však považována za hypotézu. Doloženo je připojení kocelovické farnosti k faře v Kasejovicích. Odtud do Kocelovic dojížděl

---

²⁷⁵ UPČ 1978, s. 76.

²⁷⁶ Majer 1923, s. 196.

²⁷⁷ Dnes obec nese název Tchořovice.

²⁷⁸ Majer 1923, s. 195-197.

²⁷⁹ NPÚ ú.o.p. ČB, Kocelovice, kostel sv. Bartoloměje.

²⁸⁰ Poplatek za krávu, ze které měl farník užitek. Poplatek byl farnosti placen i po uhybní krávy. (Petrán 1992, s. 9.)

²⁸¹ Majer 1923, s. 197-198.

duchovní. Roku 1786 byla založena duchovní správa při klášteře sv. Augustiniánů (kostel Nejsvětější Trojice) ve Lnářích. K danému kostelu byl kostel sv. Bartoloměje se svoji farností připojen jako filiální.²⁸² Tento stav je udržen dodnes. V současné době kostel spadá pod správu Římskokatolické farnosti Lnáře.

Ke kostelu je připojena zvonice, která byla zřejmě vystavěna v první třetině 16. století. K její výstavbě pravděpodobně vedlo ulití zvonu roku 1521. Materiálem stavby bylo dřevo. Současnou podobu získala zvonice roku 1678. Dle dobových obrazových materiálů disponovala zvonice cibulovitou bání. Ve stavbě je použita kombinace zděných základů a dřeva, které je převažujícím materiálem.²⁸³

Kostel sv. Bartoloměje se nachází na mírném návrší ve středu obce, stranou od místní hlavní komunikace.

10.1.1 Architektonický popis

Pětiboké zakončení kněžiště odkazuje na gotický sloh (zakončení pěti stranami osmiúhelníku podobně jako kostel sv. Petra a Pavla v Bělčicích). Presbytář je bez vnějších opěráků. Do této části kostela světlo prochází skrze tři gotická lomená okna, umístěna ve špaletách. K polygonálnímu zakončení presbytáře je připojena nižší budova, v současnosti využívána jako sakristie. Původní sakristie je k budově připojena ze severní strany.²⁸⁴ Z exteriéru se do nynější sakristie vstupuje pravoúhle lomeným portálem. Ve východní stěně jsou pod sebou umístěna dvě větší obdélníková okna, severní stěna je vybavena jedním menším oknem stejného tvaru. Stará budova sakristie ze severní strany přiléhá k presbytáři. Mezi těmito částmi kostela je vloženo jedno ze tří gotických oken presbytáře.

Kostel sv. Bartoloměje v Kocelovicích je jednodílná stavba. Do lodi půdorysu obdélníka jsou prolomena pravoúhlá okna dosazená ve špaletách. V jižní zdi se jedná o jedno okno, pod kterým vedou schody do patra zvonice. Severní stěna je osazena dvěma okny. Všechny tyto okenní otvory jsou v porovnání s velikostí stavby menších rozměrů. Do zdí lodi byly prolomeny dle původní podoby.²⁸⁵

---

²⁸² NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ Tamtéž.

²⁸⁵ UPČ 1978, s. 77.

V západním průčelí kostela se nachází dvě menší okna, která osvětlují prostor hudební kruchty. Výrazným prvkem jsou dva na koso postavené masivní opěrné pilíře stojící v nároží západní stěny. Pilíře jsou zakončeny stříškou.

Dominantou kostela je mohutná čtyřhranná zvonice tvořena dvěma materiály. Zvonice ke kostelu přiléhá z jižní strany. Spodní třetina je zděná, zbytek stavby sestává z užších dřevěných prken svisle orientovaných. Ve zvonici je prolomen mírně obloukový portál, jímž se vstupuje do prostoru pod věží a následně skrze gotický lomený portál do prostoru samotného kostela. V každé volné straně zvonice (severní, jižní, východní) se nachází obdélníkové okno vyplněné dřevěnými žaluziemi. Střecha zvonice je jehlancového tvaru.

Fasáda celého kostela sv. Bartoloměje v Kocelovicích je hladká bez členění, bez výrazných prvků, omítnuta bíle. Jedinými detaily jsou zvýrazněné kamenné armatury v nároží lodi a presbytáře. V horní části fasády po obvodu lodi a presbytáře obíhá korunní římsa.

Střechy budov jsou sedlové, vyjma střechy starší sakristie, jež je nositelem pultové střechy. Sedlová střecha presbytáře je nad závěrem trojboce zvalbena. Střešní krytinu na všech částech stavby tvoří bobrovky. Kolem kostela se rozprostírá dodnes používaný hřbitov ohraničený hřbitovní zdí, ve které jsou obsaženy prvky původního zdiva.²⁸⁶

10.1.2 Interiér

Prostor presbytáře je oproti podlaze lodi vyvýšen o dva stupně. Zde je hodnotné zaklenutí dvěma druhy kleneb. Polygonální závěr je klenut paprscitou klenbou, prostor nad obětním stolem klene jedno pole gotické klenby křížové. Klenby vybíhají z přípor, které mají zakončení ve tvaru jemně profilovaného polojehlance, který je považován za typ gotické konzoly.²⁸⁷ Meziklenební prostory jsou bíle omítnuty, žebra a svorníky jsou zvýrazněny šedou barvou. V současné době je bíle omítnut celý prostor presbytáře. Z fotodokumentace pořízené J. P. Hille kolem roku 1900 je však patrné, že na přelomu století kněžiště omítnuto nebylo. Na fotografii jsou viditelné cihly, z čehož lze usuzovat na neomítnutý prostor. Podlaha presbytáře je tvořena leštěnými kamennými deskami. V závěru je prolomen portál do současné používané sakristie. Tento prostor je zaklenut

²⁸⁶ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁸⁷ Blažíček – Kropáček 1991, s. 107.

nepravidelnou plackou. Půdorys sakristie je obdélníkový, lze tedy hovořit o tzv. pruské placce.²⁸⁸

Jednolodní prostor kostela působí skromným dojmem. Strop je plochostropý tvořený viditelnými dřevěnými trámy, které zasahují až do prostoru hudebního kůru. Ze dřeva je též zhotoveno zábradlí hudební kruchty při západní stěně. Kruchta je podepřena dřevěným sloupkem. Sloupek i zábradlí jsou stejné barvy jako dřevěná část varhan umístěných ve středu kůru. Z interiéru na kruchtě vedou dřevěné schody, které se opět vhodně doplňují s barvou kostelních lavic. Podlaha je zde shodná s podlahou presbytáře.

Do interiéru lodi kostela se vstupuje gotickým jižním portálem nacházejícím se v podvěží. Prostor v přízemí věže je zaklenut valenou klenbou. Ve východní a západní stěně jsou prolomeny niky. K portálu vedou dva kamenné stupně. V rohu přízemí je umístěn fragment křtitelnice. Křtitelnice nese zdobení a její vznik je kladen do 15. století.²⁸⁹

V severní stěně presbytáře se nachází sanktuář, který je pravděpodobně původní středověkou součástí kostela. Sanktuář má podobu výklenku ve zdi, jenž je zakryt kovanými mřížemi. Otvor je téměř čtvercového tvaru s hrotitým záklenkem. Ostění je tvořeno pěti viditelnými kvádry kamene. Sanktuář je zasazen mezi dvě klenební žebra. Zřejmě v jeho těsné blízkosti se nacházel portál do původní severní sakristie. Do dnešní doby se nezachovaly žádné pozůstatky tohoto vstupu.

V interiéru kostela sv. Bartoloměje se nachází tři neogotické oltáře. Hlavní oltář umístěný v závěru presbytáře je zdoben sochami sv. Bartoloměje, sv. Judy Tadeáše a sv. Šimona. Boční oltáře stojící v patách triumfálního oblouku jsou zasvěceny sv. Martinu a sv. Janu Nepomuckému. Výroba oltářů je datována do roku 1902, kdy byly nahrazeny původní oltáře pocházející ze třetí třetiny 17. století.²⁹⁰ Při levé straně vítězného oblouku je umístěna polygonální kazatelna, zdi lodi zdobí obrazy Křížové cesty.

Zvonice obsahuje čtyři zvony. Cenný je první kocelovický zvon z roku 1521, do kterého byl vtesán nápis gotickou minuskulou. Starší je také tzv. umíráček, jenž odolal

---

²⁸⁸ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

²⁸⁹ Informace získány z informační tabule umístěné v podvěží (Červenka 2011).

²⁹⁰ Tamtéž.

rekvizici za druhé světové války. Zbylé dva zvony pochází z počátku 21. století a nahradily původní dva zvony, které byly zabaveny nacisty.²⁹¹

---

²⁹¹ NPÚ ú.o.p. ČB, Újezdec, kostel sv. Voršily.

11 Závěr

Předmětem této diplomové práce bylo představit projevy gotiky v blatenském regionu. Stran architektonického vývoje jednotlivých sakrálních staveb byl sledován i následný vývoj gotického sakrálního prostoru. Záměrem bylo také vytvořit příspěvek k regionálnímu povědomí v dané tematické oblasti. Při výzkumu bylo zjištěno, že ačkoliv literatura hovoří o řadě gotických církevních staveb v rámci oblasti, většina z nich byla barokizována a gotické prvky byly zachovány v menší míře. Uvedené stavby lze teoreticky rozdělit do několika skupin. V první skupině by soliterně stál kostel Nanebevzetí Panny Marie v Blatné, který si jako jediný z vybraných staveb, zachoval svoji gotickou podobu. Masivní vnější opěráky, vysoká štíhlá okna s lomeným obloukem, kde se v každém oblouku nachází jiný vzor kamenné kružby. Při běžném pohledu se pozorovatel domnívá, že všechna okna jsou stejná, nicméně až hlubší zkoumání odhalí tento nesmírně zajímavý prvek. Vertikální podoba zde vynikne zejména v interiéru. Výška stavby je dále opticky podpořena štíhlými sloupy, z nichž vybíhá diamantová klenba s prohloubenými sklípky. Tyto sklípky však nejsou tak hluboké, jako v kostele sv. Petra a Pavla v Bělčicích. Oba chrámy mají stejný typ zaklenutí lodního prostoru. Nicméně vlivem oprav blatenské klenby byla do sklípků nanášena nová a nová vrstva omítky, která vedla k drobnému zaplnění těchto prostor. Klenba v Blatné tedy nedisponuje stejně hlubokými sklípky jako klenba v Bělčicích, kde jednotlivé obrysy klenutí jsou navíc zvýrazněny zlatou linií.

Kostel sv. Petra a Pavla v Bělčicích lze zařadit do další skupiny staveb, jimiž se tato práce zabývá. Podobnou stavbou je kostel sv. Bartoloměje v Bělčicích. Obě stavby spadají do počátku působení gotického slohu na našem území. Kostel v Bělčicích se na svém místě nacházel dokonce již v době pozdně románské. Projev gotiky je na těchto stavbách patrný zejména v dispozici presbytáře. Oba presbytáře jsou zakončeny pěti stranami osmiúhelníku. Jejich interiéru je klenut jedním polem žebrové křížové klenby v kombinaci s paprscitou klenbou v polygonálním závěru. V porovnání s kostelem v Blatné jsou tyto stavby rozměrově menší, přesto se zde nachází vnější opěrné pilíře. V rámci bělčického kostela jsou to opěráky v oblasti presbytáře, mezi které jsou vložena dvě gotická okna s vitrajemi. Kostel sv. Bartoloměje v Kocelovicích je doplněn opěráky, které se u jiných zde řešených staveb nevyskytují. Jedná se o dva na koso postavené opěrné pilíře umístěné v obou západních nárožích. Obě tyto stavby jsou také

nositelem architektonicky i historicky hodnotného gotického prvku. V severních stěnách presbytáře jsou prolomeny menší otvory, které ve středověku zřejmě sloužily pro uložení Nejsvětější svátosti. Otvor sanktuáře v Kocelovicích je kryt hrotitě zakončenou kovanou mřížkou v kamenném ostění s mírným obloukem, mřížka sanktuáře v Bělčicích je pravouhlého zakončení s hrotitým ostěním a prázdným tympanonem. Do prostoru kostela v Kocelovicích se vstupuje skrze původní gotický portál.

Poslední dva řešené kostely lze zařadit do skupiny, kde je projev gotiky zaznamenaný v menší míře. Kostel sv. Voršily v Újezdci je vybaven několika gotickými okny. Většího významu dosahuje znak, který je typickým rysem zdejšího kostela. Jedná se o štítovou věž vtaženou do jihozápadního rohu kostela. Sakrální stavby s věží koutu lodi stavěla strakonická huť, jejíž stavitelská činnost je datována do samých počátků gotiky, kdy se stavitelé koncentrovali právě do tzv. hnutí. Štítová věž kostela se sdruženými okny je charakteristickým rysem celého kraje. Zachovalým projevem gotiky je v případě kostela sv. Voršily hrotitý vstupní portál. Stejně jako v případě kostela sv. Bartoloměje je zde vchod zachován ve své původní podobě, včetně zámku a kování. Minimální projev gotického slohu lze sledovat při kostele sv. Václava v Kadově. Zdejší původní kostel byl zbořen a ponecháno bylo jen tehdejší kněžiště. Toto dnes slouží jako sakristie, ke které je připojena barokní stavba. Z původního kostela jsou zachovány pouze obvodově zdi kvadratického presbytáře s jedním polem křížové žebrové klenby. V rámci řešených staveb je kostel v Kadově v nejhorším technickém stavu a je zde žádána rekonstrukce. V současné době je opravena jen vnější fasáda vrchní části zvonice. Zbylé fasády jsou značně oprýskané. Přesto je tento kostel funkční.

Při vypracovávání práce jsem se setkala s faráři, kteří byli velmi vstřícní a ochotní. Těšil je cizí zájem o církevní stavby, jež mají se své správě. Fotodokumentaci interiéru staveb jsem ve většině případů pořizovala před konáním pravidelných bohoslužeb. V této souvislosti mě překvapila malá míra věřících, kteří na mši svatou přišli. V Kadově i Kocelovicích nedorazilo ani na 10 věřících. V Kadově se navíc v současné době mše svatá slouží jen jedenkrát za dva týdny. V Bělčicích věřících dorazilo kolem desítky. V Blatné byla fotodokumentace pořizena v rámci letních komentovaných prohlídek (červenec 2016 – srpen 2016). Podle informací zde však na nedělní bohoslužbu dochází kolem stovky věřících, což je dle mého názoru na poměrně

velkou farní oblast málo. Přesto se zde v posledních letech návštěvnost kostela zvedla. Zejména zásluhou nového duchovního P. Marcina Piaseckého. V Újezdci se bohoslužby konají jen výjimečně.

Předkládaná práce může být úvodem do studia sakrální problematiky v daném regionu. Z hlediska omezeného rozsahu práce i vymezeného tématu zde nebyly zmíněny všechny informace, které jsou k vybraným stavbám dohledatelné. Práci by bylo také možno zaměřit na jiný umělecký směr, který se v okolí vyskytuje v hojně míře. Na návsi téměř každé obce se nachází kaplička, jež je postavena v barokním slohu. Drobné sakrální památky nesou podobu skromnějšího typu baroka. Krajina je četně doplněna Božími muky. Ve skutečně barokním slohu jsou postaveny kostely v Paštikách a v Sedlici.

Sakrální stavby jsou důležitou součástí krajiny. Mělo by se jednat o nositele kulturní hodnoty, jež bude mít význam i pro ateistické občany. Vývoj sakrální památky vždy koresponduje s vývojem daného místa. Uvědomění si hodnoty těchto staveb je důležité v každé době.

12 Resumé

This diploma thesis deals with the expressions of the Gothic style in southern Bohemia, specifically in the region of Blatensko. The intention of this thesis is to present manifestations of the Gothic style in sacral space of region Blatensko. The second part of this thesis is to contribute to the regional awareness of this topic. The local public should be interested in their surroundings. The thesis particularly describes chosen sacral buildings, which are presented in terms of its historical and architectural sites. The beginning of the thesis is devoted to the theory. The first chapter examines the sacral buildings with a highlight on their location in the Middle Ages. The second part of the thesis is devoted to the Gothic period, which included the beginnings of Gothic architecture in Bohemia (incl. South Bohemia). This part is followed by description of the region Blatensko in its current and past form. There is also some place given to the introduction of J. P. Hille - an important regional personality.

The criteria for choosing sacral buildings were the expressions of Gothic style and the location near the town Blatna. There is a late gothic Church of the Assumption of the Virgin Mary right in the town. There is also one chapter focused on describing this building in more depth. It is the most extensive part of the thesis. Concerning all the selected sacral buildings in the region, the church in Blatna is the one, where the most Gothic elements have been preserved until today. The other churches were originally built in the Gothic style, but later rebuilt. As a newcoming style there was often used Baroque. Nevertheless, there are still some Gothic elements preserved therefore these buildings were included into the theme of this study. There buildings are as follows: The Church of St. Wenceslas in Kadov, The Church of St. Peter and Pavel in Bělčice, The Church of St. Vorskla in Újezdec and The Church of St. Bartolomej in Kocelovice.

In each town (not only in the region) occupy those sacral monuments an important place in the local history. Their development mirrors the development of the location. It is important to recognize the value of these buildings and stop our steps sometimes in front of them take our time to think.

13 Seznam použité literatury a zdrojů

Archivní prameny

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. I. díl, 1290-1618. Blatná 1925 (nezpracovaná část fondu).

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl. Blatná 1928. Inv. č. 21, sign. 21/1, kart. 4.

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. III. díl, do roku 1857. Blatná 1931. (nezpracovaná část fondu).

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Dějiny Bělčic a okolí. Inv. č. 103, sign. 103/1, kart. 11.

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Památky děkan. kostela blatenského. Hrobky a náhrobníky v děkanském kostele (strojopis). Inv. č. 129, sign. 129/74, kart. 14.

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Náboženské poměry na Blatensku. Inv. č. 93, sign. 93/1, kart. 11.

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Újezdec u Bělčic. Inv. č. 146, sign. 146/227, kart. 19.

SOkA Strakonice. Osobní fond Jan Pavel Hille. Z kroniky obce Kadovské I. (Historie Kadova od nejstarších do do r. 1848). Inv. č. 22, sign. 22/1, kart. 5.

Literatura

Benešovská et al. 2001: Benešovská Klára et al. *Deset století architektury. [2], Architektura gotická*. Praha: Správa Pražského hradu, 2001. ISBN 80-86161-36-6.

Blažíček – Kropáček 1991: Oldřich J. Blažíček – Jan Kropáček. *Slovník pojmů z dějin umění: názvosloví a tvarosloví architektury, sochařství, malby a užitého umění*. Praha: Odeon, 1991. ISBN 80-207-0246-6.

Červenka 2011: Červenka Vladimír. Úvodem. In Soukupová Sylvie. *Jan Pavel Hille: (1861-1943): blatenský kněz a regionální historik*. V Blatné: Městské muzeum, 2011. ISBN 978-80-902938-9-2

Červenka – Lavička 2015: Vladimír Červenka – Roman Lavička. *Blatná: děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie*. České Budějovice: Vydalo město Blatná v nakladatelství a vydavatelství Bohumír Němec - Veduta, 2015. ISBN 978-80-88030-00-3.

Denkstein 1953: Denkstein Vladimír. *Jihočeská gotika*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1953. ISBN neuvedeno

Fröhlich 1992: Jiří Fröhlich. Kocelovice v pravěku a v době slovanské. In: *Kocelovice*. Kocelovice: Obecní úřad v Kocelovicích a Městské muzeum v Blatné, 1992. ISBN neuvedeno.

Hille 1900: Jan Pavel Hille. *Památky farní osady kadovské*. Písek: Vlastním nákladem, 1900. ISBN neuvedeno.

Hille 1926: Jan Pavel Hille: Paměti města Blatné: In Vrána, Miroslav (ed.): *Město Blatná. Obraz prehistorický, historický, kulturní, sociální a národohospodářský*. Blatná: Nákladem vlastním, 1926, s. 13-97. ISBN neuvedeno.

Hořejší 1984: Hořejší Jiřina. Pozdně gotická architektura. In: *Dějiny českého výtvarného umění Sv. 1/2*. Praha. Academia, 1984, s. 523-526. ISBN neuvedeno.

Humphrey – Vitebsky 1997: Humphrey Caroline a Vitebsky Piers. *Posvátné stavby*. Praha: Knižní klub, 1998. ISBN 80-7176-664-X.

Kidson 1973: Kidson Peter. *Románské a gotické umění*. Praha: Artia, 1973. ISBN neuvedeno.

Kocelovice 1992: *Kocelovice*. Kocelovice: Obecní úřad v Kocelovicích a Městské muzeum v Blatné, 1992. ISBN neuvedeno.

Kraus: Jiří Kraus a kolektiv. *Nový akademický slovník cizích slov A-Ž*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1351-2.

Kunc 1962: Kunc Jaroslav. *Kdy zemřeli? 1937-1962*. Praha: Státní knihovna, 1962. 2. vyd. ISBN neuvedeno.

Kuthan 1972: Kuthan Jiří. *Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století*. České Budějovice: Růže, 1972. ISBN neuvedeno.

Kuthan 1983: Kuthan Jiří. *Počátky a rozmach gotické architektury v Čechách: k problematice cisterciácké stavební tvorby*. Praha: Academia, 1983. ISBN neuvedeno.

Líbal 1984: Líbal Dobroslav. Gotická architektura. In: *Dějiny českého výtvarného umění*. Sv. 1/1. Praha: Academia, 1984, s. 145-146. ISBN neuvedeno.

Majer 1923: Alois V. Majer. *Dějiny osady Inářské*. Lnáře: Konvent Inářský, 1923. ISBN neuvedeno.

Merhautová 1984: Merhautová Anežka. Velkomoravská architektura. Románská architektura v Čechách. In: *Dějiny českého výtvarného umění*. Sv 1/1. Praha: Academia, 1984, s. 32-33; s. 46-47; s. 71. ISBN neuvedeno.

Petrán 1992: Karel Petrán. Středověké dějiny Kocelovic. In: *Kocelovice*. Kocelovice: Obecní úřad v Kocelovicích a Městské muzeum v Blatné, 1992. ISBN neuvedeno.

Piasecki 2015: Piasecki Martin. In: Vladimír Červenka – Roman Lavička. *Blatná: děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie*. České Budějovice: Vydalo město Blatná v nakladatelství a vydavatelství Bohumír Němec - Veduta, 2015, s. 11; 183 – 187. ISBN 978-80-88030-00-3.

Reaburn 1993: Reaburn Michael. *Dějiny architektury*. Praha: Odeon, 1993. ISBN 80-207-0185-0.

Rolf 2005: Rolf Toman. *Gotika: architektura, sochařství, malířství*. Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-668-0.

Sekera 2000: Sekera Jiří. *Rybníky na Blatensku*. Příbram: PBtisk Příbram, 2000. ISBN neuvedeno.

Siblík 1915: Josef Siblík. *Blatensko a Březnicko: obraz poměrů přírodních, historických, místopisných, školských a národopisných prací učitelstva*. Blatná: Učitelstvo obec. a měšťan. škol, 1915. ISBN neuvedeno.

Soukupová 2011: Soukupová Sylvie. *Jan Pavel Hille: (1861-1943): blatenský kněz a regionální historik*. V Blatné: Městské muzeum, 2011. ISBN 978-80-902938-9-2.

Stehlík 1925: Jaroslav Stehlík. *Z kroniky města Bělčic. 1, O kostelích sv. Petra a Pavla v Bělčicích, sv. Voršily v Újezdci a o bývalém poutním mariánském místě na vrchu Javorý*. Bělčice: Občané města, 1945. ISBN neuvedeno.

Svoboda 1930-1931: Svoboda Antonín. Spisovatel Msgre Jan P. Hille, děkan v Blatné (k výročí 70. narozenin). *Otavan: měsíčník pro národní, kulturní a hospodářské zájmy král. města Písku a kraje Prácheňského*. Písek 1930-1931, roč. 13, s. 126-127. ISSN neuvedeno.

Šámal 1934: Šámal Jindřich. *Kostel sv. Jana Křtitele v Paštikách u Blatné*. Praha: [vlastní náklad], 1934. ISBN neuvedeno.

UPČ: *Umělecké památky Čech* (4 svazky). Praha: Akademia, 1977-1982.

Újezdec 1998: Kolektiv autorů. *Újezdec*. Bělčice: Obecní úřad, 1998. ISBN neuvedeno.

Václav 1993: Augustin Václav. *Město Bělčice v historii a ve vzpomínkách*. Brno: Obecní úřad Bělčice, 1993. ISBN neuvedeno.

Ostatní zdroje

Blatenské listy 2012: Újezdec – filiální kostel sv. Voršily. *Blatenské listy*, 2012, 23 (33), 8-9.

Blatenská ryba [online], [23. 1. 2017]

(Úvodní stránka: <http://www.blatenskaryba.cz/>)

Brožurka zpracovaná V. Červenkou v březnu 2014. K dispozici při komentovaných prohlídkách kostela Nanebevzetí Panny Marie v Blatné (červenec - srpen 2016).

Členské obce. Svazek obcí Blatenska [online], [23. 1. 2017]

(<http://www.blatensko.eu/svazek-obci-blatenska/clenske-obce/>)

Informační tabule umístěné na zdech kostela (Bělčice: kostel sv. Petra a Pavla, Kocelovice: kostel sv. Bartoloměje)

NPÚ ú.o.p. ČB: Evidenční karta nemovité kulturní památky, uloženo v regionální kartotéce NPÚ ú.o.p. v ČB

Památkový katalog. Děkanství [online], [cit. 25. 2. 2017]

(<http://pamatkovykatalog.cz/?element=684214&sequence=1&mode=fulltext&keywords=Blatn%C3%A1+d%C4%9Bkanstv%C3%AD&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>).

Památkový katalog. Kaplanka [online], [25. 2. 2017]

(<http://pamatkovykatalog.cz/?element=695254&sequence=1&mode=fulltext&keywords=BLATN%C3%81+KAPLANKA&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>).

Památkový katalog. Pomník padlým [online], [25. 2. 2017]

(<http://pamatkovykatalog.cz/?element=687206&sequence=2&mode=fulltext&keywords=Blatn%C3%A1+d%C4%9Bkanstv%C3%AD&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>).

Památková katalog. Kostel sv. Jakuba [online], [cit. 23. 1. 2017]

(<http://pamatkovykatalog.cz/?element=772890&sequence=1&mode=fulltext&keywords=kasejovice&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>).

O městě. Minulost a současnost města [online], [cit. 27. 1. 2017].

(<http://www.mesto-blatna.cz/obcan-a-podnikatel/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/o-meste/>).

Svozilová SOB: Svozilová Alena. Hrdé město mezi zámky aneb „o dotýkání“. *Zpravodaj Blatensko SOBě*, 2009, 8, s. 9, ISSN neuvedeno.

14 Seznam příloh

Příloha č 1: Poloha města Blatná

Město Blatná [online]. *Oficiální stránky města*, ©2017 [cit. 20. 1. 2017]
(Dostupné z: <http://www.mesto-blatna.cz/obcan-a-podnikatel/informacni-centrum/historie-a-soucasnost-mesta/o-meste/>)

Příloha č 2.: Mgr. Jan Pavel Hille, děkan v Blatné

(Reprofoto: Otavan: měsíčník pro národní, kulturní a hospodářské zájmy král. města Písku a kraje Prácheňského. Písek 1930-1931, roč. 13, s. 126-127. ISSN neuvedeno).

Příloha č. 3: Blatná. Kostel Nanebevzetí Panny Marie (dále NPM). Zvonice

(Foto: autor)

Příloha č. 4: Blatná. Zvonice. Komparace fotografií

(Foto: autor 2016. Hille kolem roku 1900 – interní materiál badatelny Městského muzea Blatná).

Příloha č. 5: Blatná. Zvonice a kostel NPM. Komparace fotografií

(Foto: autor 2016. Hille kolem roku 1900 – interní materiál badatelny Městského muzea Blatná).

Příloha č. 6: Blatná. Kostel NPM. Okna s kamennými kružbami.

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 7: Blatná. Kostel NPM. Erbovní štítek rodu Bavorů (sakristie kostela)

(Vlevo: Foto: autor 2016. Vpravo: Červenka – Lavička 2015, s. 23).

Příloha č. 8: Blatná. Interiér kostela NPM. Presbytář

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 9: Blatná. Interiér kostela NPM. Sklípková klenba dvoulodí

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 10: Blatná. Kostel NPM – interiér. Komparace fotografií.

(Foto: autor 2016. Hille kolem roku 1900 – interní materiál badatelny Městského muzea Blatná).

Příloha č. 11: Blatná. Kaple sv. Michala. Komparace fotografií.

(Foto: autor 2016. Hille kolem roku 1900 – interní materiál badatelny Městského muzea Blatná)

Příloha č. 12: Blatná. Interiér kaple sv. Michala

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 13: Kadov. Kostel sv. Václava. Komparace fotografií.

(Foto: autor 2017. Hille kolem roku 1900 – interní materiál badatelny Městského muzea Blatná)

Příloha č. 14: Kadov. Kostel sv. Václava. Gotický presbytář; současná sakristie.

(Foto: autor 2017)

Příloha č. 15: Kadov. Kostel sv. Václava. Interiér. Klenba placka.

(Foto: autor 2017)

Příloha č. 16: Kadov. Kostel sv. Václava. Žebrová křížová klenba v budově gotického presbytáře; současné sakristie.

(Foto: autor 2017)

Příloha č. 17: Bělčice. Zvonice. Kostel sv. Petra a Pavla.

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 18: Bělčice. Kostel sv. Petra a Pavla. Presbytář se středověkým sanktuářem.

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 19: Bělčice. Kostel sv. Petra a Pavla. Sklípková klenba

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 20: Újezdec. Kostel sv. Voršily

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 21: Újezdec. Kostel sv. Voršily.

Nahoře: Presbytář

Uprostřed: Hudební kruchta s panskou tribunou

Dole: Okno s kamennou kružbou. Gotický vstupní portál

(Foto: autor 2017)

Příloha č. 22: Kocelovice. Kostel sv. Bartoloměje.

(Foto: autor 2016)

Příloha č. 23: Kocelovice. Kostel sv. Bartoloměje. Presbytář s klenbou. Plochostropá loď.

(Foto: autor 2017)

Příloha č. 24: Kocelovice. Kostel sv. Bartoloměje. Exteriér a interiér kolem roku 1900.

(Hille kolem roku 1900 – interní materiál badatelny Městského muzea Blatná)

Příloha č. 25: Kocelovice. Kostel sv. Bartoloměje. Středověký sanktuář v presbytáři. Gotický vstupní portál.

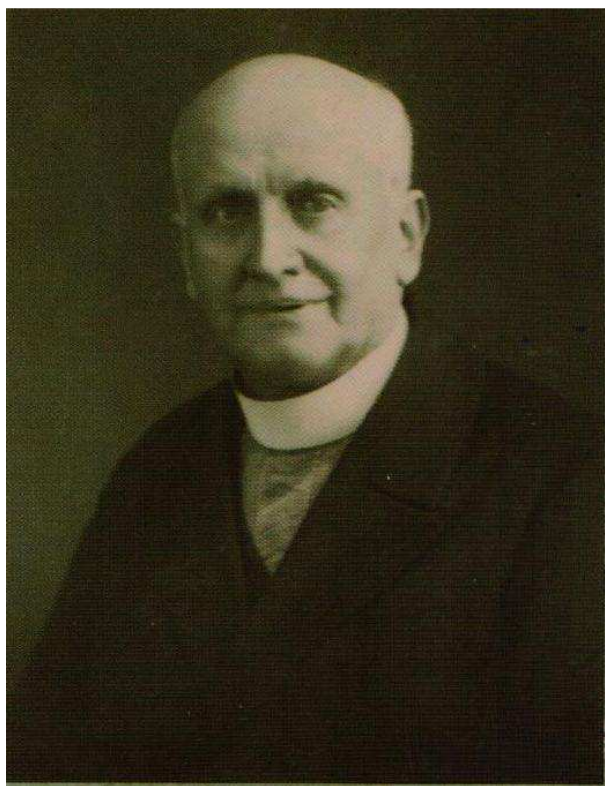
(Foto: autor 2017)

15 Příloha

Příloha č. 1

Příloha č. 2

Příloha č. 3

Příloha č. 4

Příloha č. 5

Příloha č. 6

Příloha č. 7

Příloha č. 8

Příloha č. 9

Příloha č. 10

Příloha č. 11

Příloha č. 12

Příloha č. 13

Příloha č. 14

Příloha č. 15

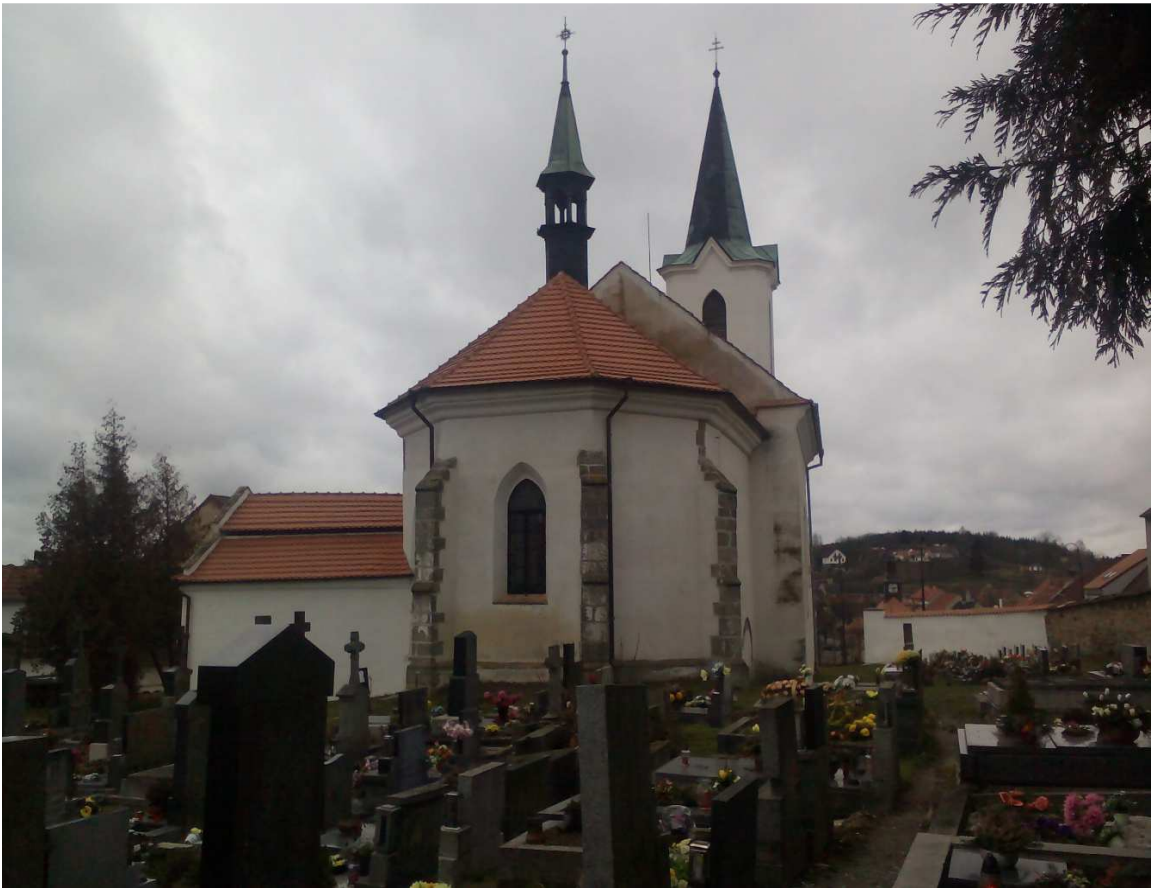

Příloha č. 16

Příloha č. 17

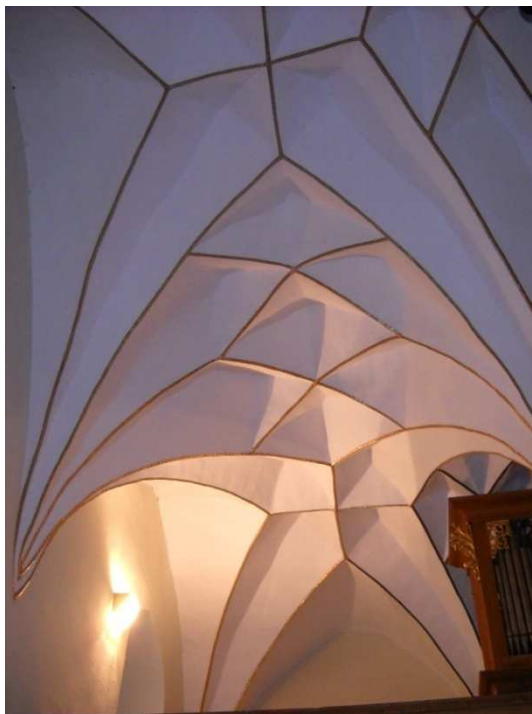

Příloha č. 18

Příloha č. 19

Příloha č. 20

Příloha č. 21

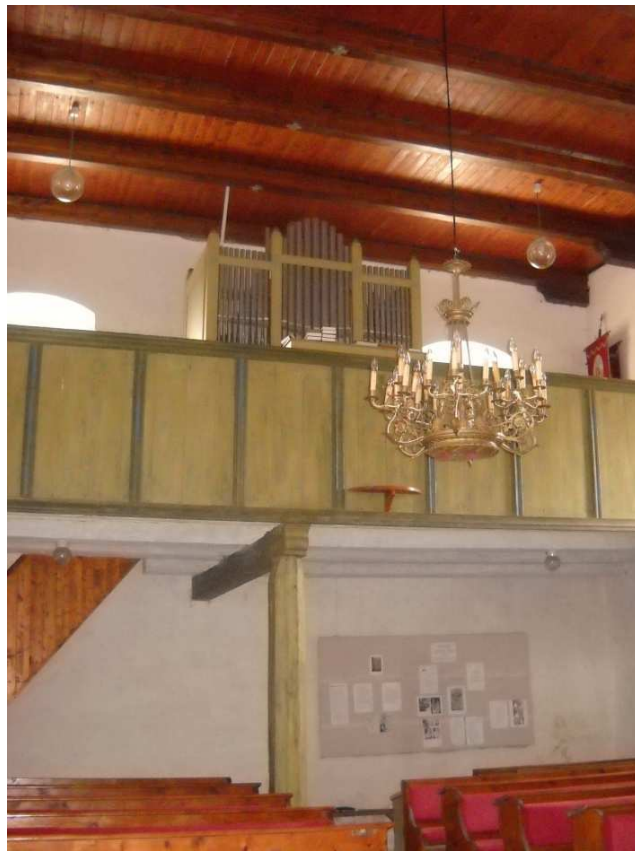
Příloha č. 22

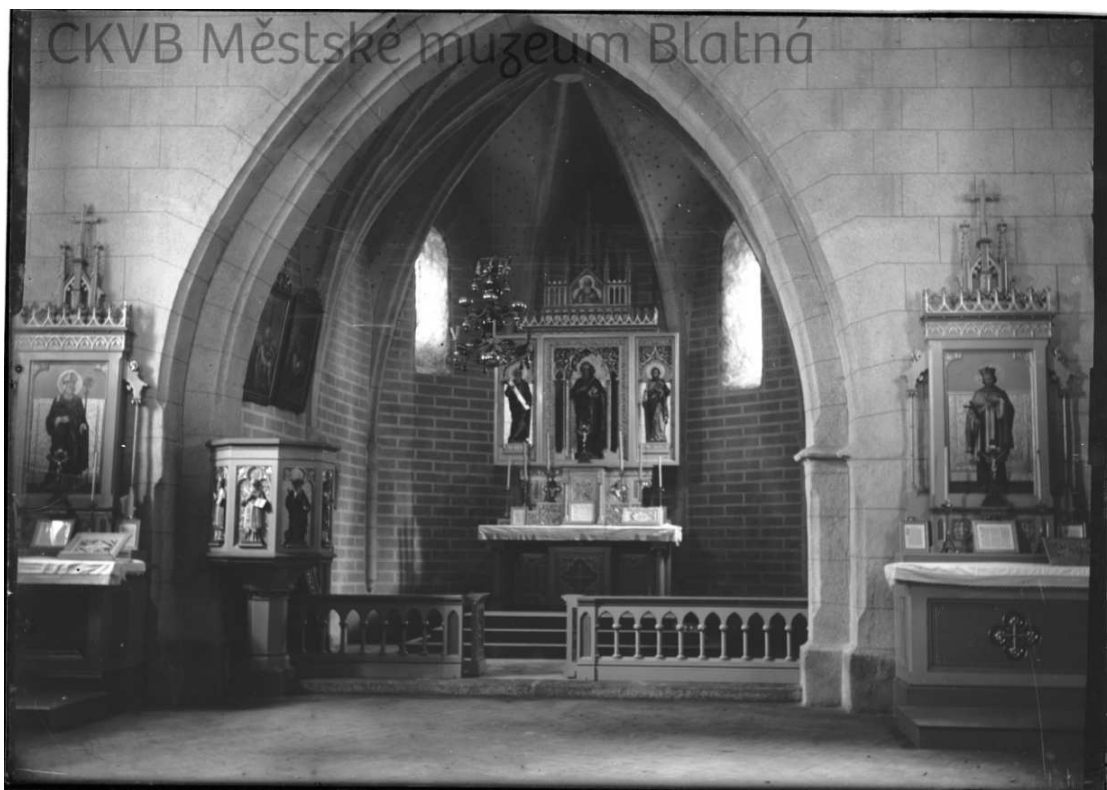

Příloha č. 23

Příloha č. 25

